

*Tik tak, tik tak.
Apie laiką*

Sveiki, atsivertę jau septintąjį šių metų „Ateities“ numerį. Nežinau, bet spėju, kad kiekvieno redaktoriaus svajonė būtų sužinoti, kokia būna pirmoji skaitytojų reakcija pamačius žurnalą, kaip žmogus jį varto, ką pirmiausia perskaito, o kas nesudomina. Nežinau ir to, ką šiuo metu veikiate Jūs, ar sėdite, ar stovite, ar žurnalą išsitraukėte iš pašto dėžutės, o gal netyčia jį atradote kur nors padėtą. Galiu pasakyti tik tai, kad, kai skaitote šias eilutes ir vartote puslapius, darote tą per Ateitininkų federacijos suvažiavimą arba po jo.

Ištikimųjų „Ateities“ skaitytojų užklauskiau, ar galite patikėti, kad jau praėjo dveji metai nuo Ateitininkijos šimtmečio renginių, kai ne tik šventėme jubiliejų, bet ir rinkome naują organizacijos vadovą, valdybą, tarybą... Sprendėme, kaip pradėsime antrąjį Ateitininkijos šimtmetį. O štai šiame numeryje jau publikuojame interviu su Ateitininkų federacijos pirmininke Rozvita Vareikiene, kuriame ji pasakoja, kaip organizaciją mato šiandien, bebaigdama savo kadenciją.

Vyganto Malinausko rašinys „Iššūčiai jaunajai ateitininkų kartai“, atrodytų, taip lengvai ir paprastai laužo mums įdiegtą stereotipą, kad kiekviena naujai ateinanti karta reiškia progresą ir visapusišką žingsnį į priekį. Bet žmogus juk iš tiesų nėra tik naujos laidos patobulintas „iPhone“...

Jei paklaustumėte, ar pažįstu žmonių, kurie moka sustabdyti laiką, galėčiau nurodyti vieną porą – išėivijos ir Lietuvos ateitininkams puikiai pažįstamus Ireną ir Juozą Polikaičius, šią vasarą skaičiuojančius pusę amžiaus nuvyvento kartu. Atsidūręs greta jų ne vienas dvidešimtmetis pasijaustų per anksti nuo gyvenimo pavargusiu bambekliu. Atraskite laiko perskaityti pokalbį su jais.

Nerimaujančius dėl per greit skubančio laiko ar besisielojančius, kad jis praleidžiamas neprasmingai, raginu pasiskaityti Antano Maceinos rašinį iš 1977 metų „Ateities“, kuriame jis rašo: „Kaip istorinė būtybė, žmogus nė nemiršta dingimo prasmė: jis gyvena tuose, kuriems perteikė tautos palikimą – savo vaikuose, savo mokinuose, savo darbuose.“ Taigi, laikas niekur nedingsta, tik reikia jį prasmingai leisti.

Negaišdami laiko, verskime toliau. Nes ten jau prasideda Ateitis. Dar pilnesnė, gilesnė ir įvairesnė nei pristatyta čia.

Agnė

Redaktorė	Reda Sopranaitė
Redkolegija	Živilė Šeporaitytė kun. Kęstutis Trimakas Vaidotas Vaičaitis
Bendradarbiai	Daina Čyviienė Jurga Jurkevičiūtė Ramunė Kubiliūtė Vita Kuodytė Jurga Dirkstytė Jurgita Rakauskaitė Agnė Mankevičiūtė Marija Striuogaitytė
Dizainerė Stilistė Administratorė	Jūratė Juozėnienė Vincenta Velžytė Agnė Markauskaitė
Leidžia	Viešoji įstaiga „Ateities leidybos centras“ Įmonės kodas 301697039 Šąsk. nr. LT87 7300 0101 0751 5327 Eina nuo 1911 metų ISSN-1392-9518
Redakcijos adresas	Pilies g. 8, Vilnius Tel. 8-616-34013 El. p. zurnalas@ateitis.lt
Rėmėjai	
	Remia projektus: „Nuo asmens iki asmenybės“ (rubrikos: Tikėjimas, Netylėjimas, Žaidimai Dievo laukuose) „Mylėti Lietuvą, norėti Lietuvos“ (rubrikos: Susipažinkime, Užsienyje“)
	
Spaustuvė	UAB „Spalvų slėnis“ Tiražas – 1200 egz.

tikėjimas

Andrius Navickas

4

Marija Striuogaitytė

7

netylėjimas

Vygantas Malinauskas

12

Vincentas Lizdenis

15

Vytautas Keršanskas

17

Marija Striuogaitytė

19

Kotryna Vagoraitė

21

LUX

Agnė Markauskaitė,

Rozvita Vareikienė

24

susipažinkime

Vita Kuodytė,

Irena ir Juozas Polikaičiai

27

atgal į ateitį

Antanas Maceina

31

Mokytojo knyga

Širdis mano dega

Iššūkiai jaunajai ateitininkų kartai

Geriau atsiklaupyti nei suklupti

Apie jaunimo ir tautos ryšį

Už viską kasdien dėkoti

Ką man reiškia įžodis?

Šiandienos iššūkis jaunimui – įsipareigoti

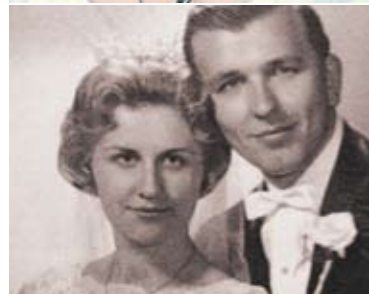
Lietuvių šeima išsevijoje

Asmuo ir istorija

žaidimai DIEVO laukuose

- Jurga Dirkstyė 34 Rašymas – svajonės ir pokalbiai su Dievu
- Jurga Tumasonytė 34 „Išgaravus įkvėpimui, turi prisiversti jį išlaikyti toliau“
- Karolis Klimas 36 „Visada norėjau rašyti, todėl ir rašau“
- Deimantė Bandzevičiūtė 37 „Pastebėjau, kad mano poezija – tai kalbėjimasis su Dievu“
- Nerijus Cibulskas 40 „Eilėraščiai gimsta tyloje ir labai lėtai“
- skaistykla**
M.K. 44 Judita Rimkevičienė: „Kalbėsiu tylą“
- įspūdžiai**
Eva Savickaitė 46 *Iter vitae*, arba Gyvenimo kelionė
- užsienyje**
Simona Smirnova 50 Lietuvoje gyvena močiutės, geriausi draugai ir dantukų fejė
- Ramunė Kubiliūtė 54 Šiaurės Amerikos ateitininkų veiklos nuotrupos
- Daina Čyvienė 56 Einam basi!
- nekasdienybė**
Mintautė Šeškaitė 60 Yra tokia vieta...
- Miglė Viselgaitė 61 Berčiūnai...
- Kristina Šmulkšytė 62 Septynis kartus aplink Lietuvą
- Girmantė Stakėnaitė, Žilvinas Tokarevas 63 Palaimintojo arkivyskupo Jurgio lydimi...

Mokytojo knyga

Siūlau apmąstymų ciklą, kurį įkvėpė nepailstančio krikščionio mąstytojo Peter Kreeft kūrinys „Trys gyvenimo filosofijos“. P. Kreeft siūlo į Šventojo Rašto knygas (Mokytojo knyga, Jobo knyga ir Giesmių giesmė) žvelgti kaip į tris gaires, ieškant atsakymo į gyvenimo prasmės klausimą. Tikiu, kad šis ciklas bus paskata dar kartą atsiversti kiekvienam iš mūsų asmeniškai skirtą Dievo laišką (Bibliją) ir įsiskaityti.

Andrius Navickas

Pasak Pėterio Kryfto (Peter Kreeft), jei Biblija būtų užrašoma šiandien, ją derėtų pradėti nuo Mokytojo (kiti pavadinimai – Koheleto, Ekleziasto) knygos, nes, skiriant gydymą, visada dera atsižvelgti į paciento būklę.

Pradžios knyga ypač svarbi tiems, kurie neabejoja Dievo egzistavimu bei Jo svarba ir ieško atsakymo – koks yra Dievo santykis su pasauliu, kokia žmogaus vieta kūrinyje, kokius reikalavimus mums kelia Kūrėjas? Deja, šiandien gyvename Dievo užmaršties laikais. Net jei tik santykinai nedidelė dalis žmonių tvirtai atmeta Dievo egzistavimą, tai dauguma yra pripratę, kad Dievas yra

savotiškas priedas prie gyvenimo, draudimo sutartis, kurios prireikia tik sunkios nelaimės situacijoje, o šiaip mes esą puikiai galime tvarkytis gyvenimus ir be Dievo.

Net ir nemaža dalis nūdienos krikščionių, atsivertę Šventąjį Raštą nuo pradžių, sutrinka. Kažkoks paslaptingas pasakojimas apie pasaulio kūrimo dienas, iš dulkių pašauktą būti žmogų, keisti gastronominiai apribojimai, žalčio šnabždesys ir netikėtai griežta Viešpaties reakcija į tarsi menkutį nusižengimą. Toliau dar keisčiau: brolių dūstė, tvanas, beprotiškas reikalavimas paaukoti viengimį sūnų... Teko girdėti net reakciją, jog uoliam katalikui svarbiausia gilintis į katekizmo tiesas, o ne skaityti Bibliją, nes pastaroji gali paklaidinti.

Iš tiesų, jei mes tikėjimą vertiname kaip laisvalaikio užsiėmimą, o Dievą – kaip vieną iš Facebook vartotojų, pareikusių norą tapti draugu, tai natūralu klausti – ką Jis man gali duoti, kuo tikėjimas man gali būti naudingas? Atsakymo daug pa-

togiau ieškoti ne Pradžios knygoje, bet, pavyzdžiui, šiandien populiariame krikščioniškame *koučinge*.

Kitas įprastas žingsnis – atranka to, kas krikščionybėje skamba patraukliai, ignoruojant viską, kas nesuprantama ar net erzina. Pavyzdžiui, kodėl aš turiu klausyti kalbų apie pragarą, velnio gundymus, brendimą kančioje? Bažnyčia turinti būti vieta, kur man būtų komfortiška, kur galėčiau pailsėti po savaitės darbų, išgirsti padrąšinimą, taip pat turėčiau galimybę užsakyti norimas religines apeigas. Su tuo, kad už tam tikrus dalykus tenka paaukoti kelis ar keliasdešimt litų, dar galiu susitaikyti, tačiau būtinybė skirti laiko pasirošti sakramentams, raginimai kasdien gilintis į krikščionybę erzina.

Visai neseniai teko girdėti piktą skundą – jei kunigai nori, kad pamaldose dalyvautų daugiau žmonių, jie esą turi labiau susirūpinti „klientų“ lūkesčių tenkinimu. Mano reakcija nustebino, privertė susimąstyti, tačiau, spėju, neįtikino solidžias pareigas valstybėje užimančio žmogaus, kuris tą skundą išsakė. Sakiau, jog sutinku, kad ir kunigams dažnai pritrūksta meilės, kantrybės, jautrumo, tačiau Bažnyčia nėra viešųjų ryšių agentūra, kuriai svarbiausia geri reitingai, o kiekvienam iš mūsų Dievas ir Bažnyčia yra gyvybiškai svarbūs poreikiai – kai mes nusisukame nuo Die-

vo, Jam skaudu, bet Jo galia nesumažėja, o mūsų gyvenimai, deja, sunyksta.

Sunku įsiklausyti į Pradžios knygą, kol mes nepripažįstame Kūrėjo autoriteto, kol ieškome patogiausio, o ne Viešpaties mums skirto kelio. Žmogui, netikinčiam Dievu ar įsitikinusiam, kad gali puikiai tvarkytis savarankiškai, sunku priimti pamatinį krikščionybės teiginį apie Dievą, kuris yra ne grėsmingas Kitas, esą suvaržantis mūsų laisvę, bet veikiau kiekvieno žmogaus savasties pamatas, vienintelis gyvybės šaltinis, galintis nuplauti mus naikinančius nuodėmės pelėsius. Situacija panaši, kai tėvai bando perteikti į paauglystę įžengusiems vaikams gyvenimo išmintį. Net jei pastarieji neatsikalbinėja, nesiginčija, tai dažniausiai ironiškai šypsosi ir

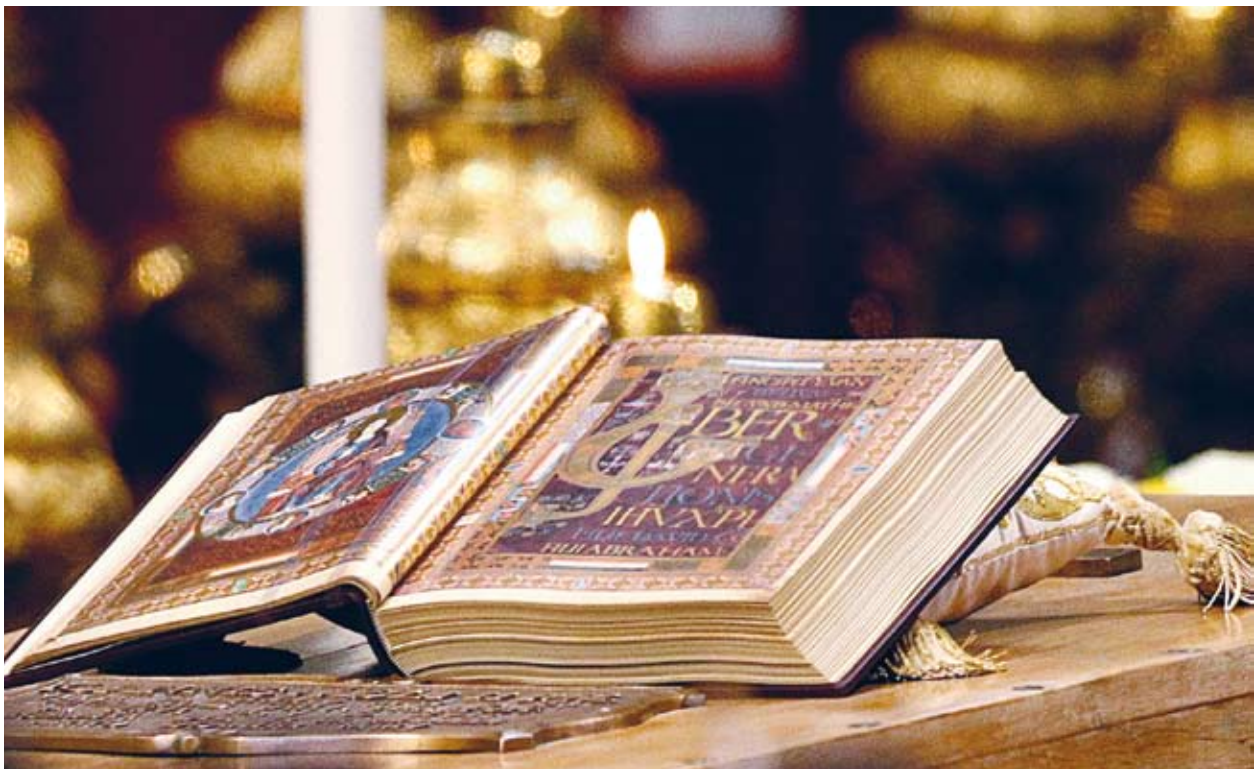
galvoja, jog pasaulį pažįsta geriau. Toks žinojimas susvyruoja, tik susidūrus su savo pasirinkimų padariniais.

Pasak P. Kryfto, būtent Mokytojo knyga Biblijoje yra tiksliausias aprašas tos egzistencinės krizės, kuri šiandien kamuoja vis daugiau žmonių. Tai pasakojimas apie gyvenimą be Dievo, vienintelė Biblijos knyga, kur Dievas tyli, o žmogus išsako monologą.

Tradiciškai Mokytojo knygos autorystė priskiriama karaliui Saliamonui, gyvenusiam X amžiuje prieš Kristų. Tiesa, šiuolaikiniai Biblijos tyrinėtojai linkę manyti, kad knyga parašyta kur kas vėliau – veikiausiai apie 250 metus pr. Kristų. Pats knygos pavadinimas nurodo, kad jos autorius turėjo didelį autoritetą ir į jo žodžius verta rimtai įsiklausyti.

Kokią žinią mums skelbia Mokytojo knyga? Tai, kad viskas pasaulyje susidėvi, viskas pračina, tėra miglų migla, kurią nupučia laiko vėjas. Žmogus gyvena, siekia išminties, darbuojasi, bet viskas sunyksta ir pračina. Gyvenime labai daug beprasmybės ir trikdančio supratimo, jog bet koks džiaugsmas yra laikinas, jog visa, ką bandome sukurti, tėra praeinamybė.

Mokytojas pasakoja apie savo pastangas atrasti gyvenimo prasmę. Pirmiausia per turėjimą, per pastangas išgauti puikius darbo vaisius, tikintis, kad jie pasotins prasmės ilgesį. Tačiau visa tai, ką sukuriame, laikas atima iš mūsų. Nuogi gimstame, nuogi išeiname iš šio pasaulio. Pasak Mokytojo, viena karta ateina, kita nueina, visos kartos bando sukurti kaž-

ką ypatingo, tačiau žemė amžinai lieka ta pati. Visos upės skuba į jūrą, tačiau ši niekada neprisipildo. Pavydas kitiems verčia mus lenktyniauti ir vargti, tačiau kokia nauda mirtingajam iš viso jo triūso ir rūpesčio? Visos mūsų dienos, pasak Mokytojo, kupinos skausmo, pinigų mėgstantis nepasisotina pinigais nei turta mėgstantis – turta.

Tada Mokytojas metasi į dar vieną kraštutinumą ir pradeda siekti visų įmanomų malonumų. Nebuvo nieko, ko jis sau atsakytų. Jei tik ko užsigeisdavo, tuoj pat tai gaudavo. Tačiau toks gyvenimas ir vėl vedė ne į laimę, bet jis net pradėjo bodėtis gyvenimu, viskas jį pradėjo erzinti. Jokie malonumai nebedžiugino, norėjosi vis naujų ir naujų potyrių, tačiau tai ne-

negatyvai, neapšviesti tikėjimo šviesa. Viešpats kiekvieną sūnų palaidūną priima į mylintį glėbį, tačiau Jis neprimeta mums savęs, o kantriai laukia, kol mes suvoksime, kad pasiklydome, ir pradėsime ieškoti kelio į tikruosius savo namus. Tada jau būsimė pasiruošę atsiversti ir Pradžios knygą, ir Evangelijas. Dar lauks ilgas ir sudėtingas kelias, tačiau bet kuri kelionė prasideda nuo pirmojo žingsnio.

Išmintingas ir stiprus yra ne tas, kuris nedaro klaidų, bet tas, kuris turi drąsos iš jų vaduotis.

Pamatęs, jog turėjimas negali suteikti prasmės, Mokytojas pradeda kaupti išmintį. Jis samdosi geriausius mokytojus, visas sukaupias žmonių išminties lobynas tampa jam prieinamas. Tačiau žinios jam nepadovanoja trokštamo atsakymo į prasmės klausimą ir jis karčiai pripažįsta, kad tai tik vėjų vaikymasis. Kuo daugiau išminties, tuo daugiau kančios. Pradedi geriau suvokti savo ribotumą, suvokti, kad viskas ne daugiau kaip migla ir į nieką šiame pasaulyje nėra galimybės tvirtai įsikibti.

buvo gyvenimo džiaugsmas, bet veikiau bėgimas nuo gyvenimo ten, kur niekas negalėjo patenkinti prasmės troškulio.

Tris kartus patekus į aklavietę Mokytojui teliko konstatuoti, kad žmogus negali perprasti nei pradžios, nei pabaigos to, ką Dievas daro, todėl geriausia mokytis jausti pasitenkinimą tuo, ką darai, pasitenkinti net ir mažytėmis džiaugsmo žiežirbomis, kurios nušviečia kasdienybę. Pasaulis be Dievo tėra miglų migla, o žmogus, nusprendęs, jog gali susitvarkyti savarankiškai, pasmerktas klaidžioti migloje, nuolat klupdamas ir kaupdamas širdyje nevirtę. Kaip rašė žymus XX amžiaus filosofas ateistas J. P. Sartras (Sartre) knygoje „Šleikštulys“: „Dievo nėra ir mes turime apmokėti šio nebuvimo sąskaitas.“

Idant atsigręžtume į Dievą, kaip savo gyvenimo centrą, turime nusivilti savo sugebėjimais tvarkyti savo gyvenimą ir siekti laimės vien savo jėgomis. Mokytojo knyga – tai kasdienio mūsų gyvenimo fotografijų

P.S.

Vieną karštą vasaros pavakarę kalbėjomės su bičiuliu, nuo pat Nepriklausomybės atkūrimo daug jėgų skiriančiu tarnystei Tėvynei, apie tai, ką pavyko pasiekti daugiau nei per du pastaruosius dešimtmečius ir kas trukdė pasiekti daugiau. Bičiulis, negailėdamas kritikos dabartinei valstybės būklei, sakė, kad pastaruosius dešimtmečius meldė Viešpatį duoti pakankamai laiko, per kurį galėtume savo valstybę „pastatyti ant kojų“. Pasak bičiulio, regis, prastai tą laiką išnaudojome.

Tegalėjau atsakyti, kad galbūt tai, kad buvome įsitikinę, jog valstybės kūrimas yra tik mūsų projektas, kuriame Dievui paliktas tik apsauginės organizacijos vaidmuo, ir yra didžiausia mūsų klaida. Juk daug svarbiau kantriai ir atkakliai bandyti atpažinti, kur Viešpats mus veda. Atrodo, jog dabartinės sutemos yra ne praeikimas, bet dovana, jog turime pasitikrinti, ant kokių pamatų statome savo gyvenimus. Išmintingas ir stiprus yra ne tas, kuris nedaro klaidų, bet tas, kuris turi drąsos iš jų vaduotis. ■

Širdis mano dega

Marija Striuogaitytė

„Viešpatie, kaip aš Tave myliu. Duok, kad ir mylėčiau, ir mylėti nenustotčiau niekad. Širdis mano dega. Norėčiau iki paskutiniam savo kraujo lašeliui paaukoti už Tave, viską atiduoti, visko išsižadėti – ir gyvenimo, ir visko, kad tik Tavo garbė augtų ir Tavo Bažnyčia tarptų ir kiltų. Pats rodyk, kas man daryti. Tiek man malonių esi, Viešpatie, suteikęs, ką aš Tau už tai atiduosiu, ką paaukosiu, kaip atsilyginsiu? Ką turiu, viskas Tavo; taigi, ką aš Tau galiu duoti? Visą, ką turiu. Iš savęs nieko neturiu, bet iš Tavo malonės esu turtingas. Visą Tau pašvenčiu. Jei valia prašyti, tai duok, Viešpatie, kad aš būčiau Tavo Bažnyčioje nelyginant ta mazgotė, puodkelė, kuria viską valo, o suvartoje meta šalin kur į tamsiausią ir bjauriausią kampa, tegul ir aš taip tapčiau suvartotas ir sunaudotas, kad tik Tavo Bažnyčioje būtų nors koks kampelis geriau išvalytas, kad tik Tavo name būtų tiek švariau ir švaisčiau. Tegul paskui mane numeta kur, kaip tą mazgotę suterštą sunešiotą.“ (Užrašai, 1911.1.13.)

Tai tikriausiai viena nuostabiausių maldų pal. Jurgio Matulaičio užrašuose. Skaitant šiuos žodžius pasijunti toks menkas, toks nevertas vadintis Dievą mylinčiu žmogumi ir toks mažytis prieš visa aprėpiančią Jo meilę. Dažnai net nerandame laiko pasimelsti. Kartais bijome garsiai ginti savo tikėjimą, savo gyvenimo principus, nes bijome būti kitokie, bijome klausiančių žvilgsnių. Bijome patys nerasti atsakymo. Dažnai suklupe nerandame jėgų vėl keltis, vėl pradėti viską iš naujo. Būna dienų, kai patys sau pateikiame tokių klausimų, kurie priverčia nu-

leisti akis žemyn ir jausti gėdos jausmą prieš Tą, kuris mus sukūrė.

Štai žmogus, parašęs šiuos žodžius, lygiai taip pat buvo sukurtas pagal Dievo paveikslą, kaip ir kiekvienas, vaikščiojantis Žemėje. Bet skaitant jo maldas, mintis, užrašus nesunku suprasti, kad jis buvo vienas iš nedaugelio tokių nepaprastai pamaldžių, tikėjimui visą save atidavusių. Toks priverčiantis susimąstyti atsidavimas, visišką savęs atidavimas Dievui į rankas. Troškimas daryti viską Dievo garbei, nešti bent mažytę dalelę Jėzaus kryžiaus, kad

Jurgis Matulaitis –
Vilniaus vyskupas

galėtų būti tos kančios, skirtos išgelbėti žmoniją, dalimi. Netikėtai kyla klausimas – kokio dydžio mano tikėjimas? Ar turiu nors lašelį tos drąsos, pasiryžimo nešti kryžių?..

Visai nekeista, kad popiežius Pijus XI Jurgį Matulaitį pavadino „tikrai šventu vyru“. Jo gyvenimo principai, kuriais jis tvirtai vadovavosi, kiekvienas žodis ir darbas, kuriais rodė aplinkiniams pavyzdį, trykšta dvasios stiprybe, tikėjimo uolumu ir tikrumu. Kryžius, kurį jis be menkiausio priekaišto ar susvyravimo nešė visą gyvenimą nuo ankstyvos jaunystės, yra nuostabus gilaus tikėjimo žiburyk kiekvienam iš mūsų. Be jokios abejonės – malda, Dievas ir nesąlygiškas pasitikėjimas Juo – tai viskas, kas jam teikė jėgų ištvirti sunkią ligą, skleisti gerį

Kard. Ugonas
Poletis pasirašo nuo
1971 11 18 iki
1972 11 29
Romoje vykusio
pal. J. Matulaičio
beatifikacijos bylos
apaštalinio proceso
aktą

ir tikėjimą kiekvienam šalia jo esančiam. Jo gyvenimas – tarsi pavyzdys to aukso vidurio, kurio kiekvienas, būdamas krikščionis, nuolat ieškome ir dažnai nesėkmingai. Darbas ir malda – kaip šiuos du dalykus suderinti? „*Žiūrėsiu, kad neapleisčiau darbo dėl maldos, nei maldos dėl darbo. Ora et labora – melskis ir dirbk. Be nuolatinės maldos siela vysta ir džiūsta, jėgos išsenka ir išsibaigia, dvasia išsiblaško ir patsai darbas pasidaro stebėtinai bergždžias.*“ (1910. XI. 14.) Šiais žodžiais pal. Jurgis Matulaitis primena, kad tikėjimas be darbų yra nieko vertas, kad turime nuolat artis gilyn Dievo link ir tą garstyčios grūdelio dydžio tikėjimą kasdien vis auginti, brandinti ir kiekvieną akimirką stengtis būti vis vertesni vadintis Dievo vaikais. Palaimintasis skatina melstis radus bent kokią laisvą minutėlę: baigus darbą, vaikščiojant, važiuojant, tepant sumuštinius ar besiušint... Kiekviename žodyje, žvilgsnyje, darbe atsimiti Dievo mums paliktas taisyklės, niekada nenustoti jomis vadovautis net menkuose da-

lykuose, išmokti matyti Dievo atvaizdą kiekviename žmoguje. Rodos, tokie maži žingsneliai tegali daryti menką įtaką mūsų gyvenimui, bet pal. Jurgis Matulaitis gerai suvokė šią mažų dalykų jėgą stiprybę. Jo „Užrašuose“ skaitome: „*Tenai mums geriau klosis ir pavyks, kur nueisime nusizeminimo keliu ir kur pradėsime darbą be triukšmo ir nuo maža, o paskui jį platinsime ir plėtosime, ir auginsime kaip kokį grūdą, ir tobulinsime. Kur nors nuvykę, geriausia bus, jei pradėsime darbą nuo maža, ramiai, nesigarsindami, kur pradėsime darbą nuo vargdienių, nuo mažų, vaikelių, nuo didžiausių*

tamsuolių, nuo labiausiai apleistų.“ (Užrašai, 1911 02 13.) Tik tuomet, anot jo, vakare supranti, kad diena buvo ne veltui praleista; kai jauti, jog žengei dar kelis žingsnius savo tobulumo, panašumo į Dievą link.

Pal. Jurgis Matulaitis mums kalba ir apie bendruomeniškumą, apie kovą dėl tiesos, apie pagarbą kiekvienam šalia esančiam. „*Svarbus daiktas mokėti gerai kovoti dėl tiesos. Taip reikia mokėti ginti tiesą, kad net jos priešai, jeigu būtų prie to, išeitų įsitikinę, jog ginantis tiesą yra jiems pilnas meilės ir pagarbos.*“ (1911. II. 6.) O kaip dažnai mes stengiamės įrodyti savo

Naujai sudarytos
Lietuvos bažnytinės
provincijos episkopatas,
1926 m. balandis.
Viduryje – apaštalinis
vizitatorius Lietuvoje
arkiv. J. Matulaitis

tiesą „lipdami kitiems per galvas“, įsitikinę, kad esame teisingiausi, geriausiai kažką suprantame ir niekas nepakeis mūsų nuomonės... Dažnai tiesiog bijome pripažinti, kad klystame, kad galbūt per mažai kažką suprantame ar tiesiog per menkai stengiamės, kad būtų kitaip. Čia vėlgi pasirodo viena iš žmogaus ydų – puikybė. Juk būna ir taip, kad kitas žmogus mums padeda kažką suprasti, bet neįstengiame pasakyti paprastų žodžių „suklydau“, „atsiprašau, taip, tu teisus“. Galiausiai juk ne visada tik vienas gali būti teisus, ir be reikalo stengiamės kažką įrodinėti. Kartais pakanka išklausti ir suprasti. O J. Matulaitis primena, jog „*savo nuomonių reikia laikytis, bet kitokios nuomonės žmonėms turėti kuo didžiausią meilę*“. Taip pat jis sako, jog esame atsakingi už kiekvieną savo žodį, darbą, poelgį, jei vadiname save Dievo vaiku. Tikėjimas yra ir atsakomybė elgtis pagal taisykles, nors dažnai mes to tik reikalaujame iš kito. Dažniau vis dėlto pastebime kito akyje krislą, nei pirmiau savojoje rąstą... O pal. Jurgis Matulaitis primena: „*Tik paduodami žmonėms tikrąją tiesą, mūs šventą katalikišką tikėjimą visam platume, visam pilnume, visoje grožėje ir skaistume, galėsime juos patraukti prie mūsų Bažnyčios.*“ (1911. II. 6.) Kiekvieno mūsų elgesys – tarsi veidrodis Bažnyčios, visos Dievo šeimos. O vienas didžiausių tikslų nuolat buvo ir bus, kad toji šeima būtų darni, gausi ir kviečianti prisijungti kiekvieną. Todėl, anot J. Matulaičio, turime stengtis būti vis tvirtesni dvasia, tikėjimu, kad tinkamai galėtume atlikti savo,

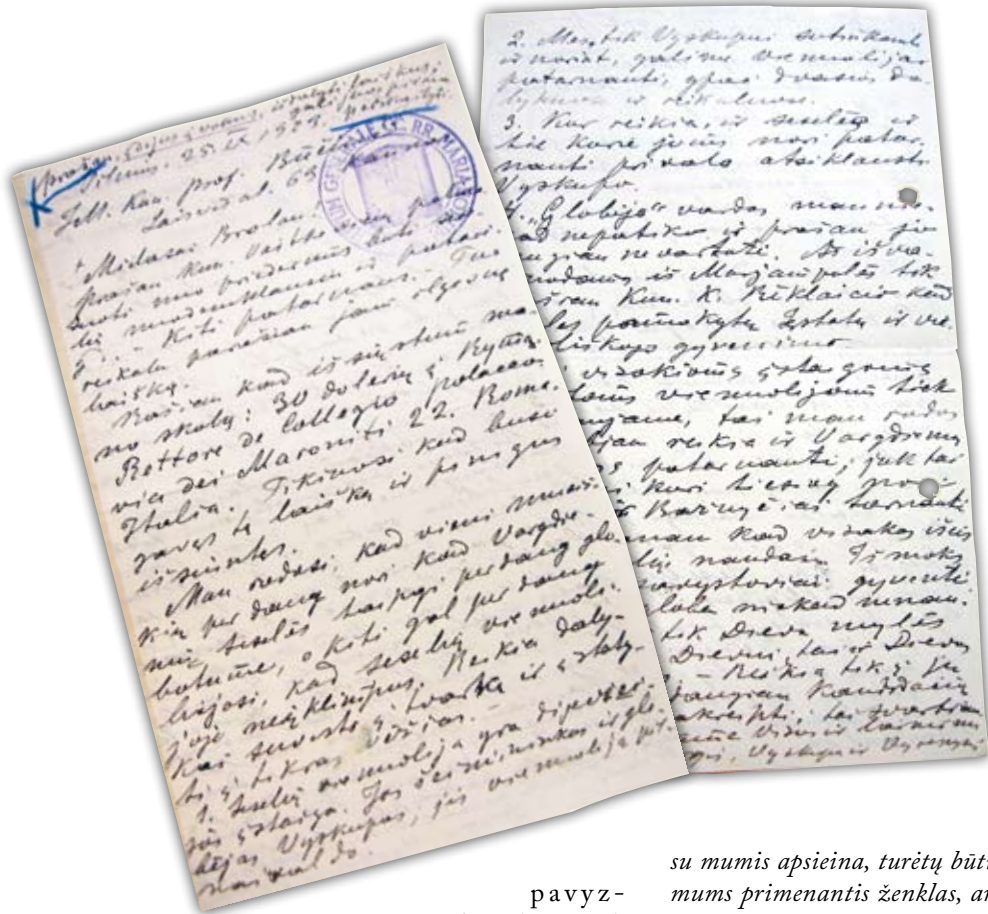

krikščionio, pareigas. Šiandien daug kas apsitveriamė savo kiemus aukštomis mūrinėmis tvoromis ir nenorime nei įsileisti nieko, nei patys už jų ribų išeiti. Tai tik griaua bendravimą, meilės, tikėjimo, gėrio sklaidą. Patys nenorime sakyti gražių žodžių ir pradėdame negirdėti, kai mums jie yra sakomi, nes širdys uždaros ir viskas, kas mums skirta, pradeda tiesiog atsimušti į mūsų pačių statomas abejingumo tvoras. Mes pradėdame pamiršti savo žmogiškąją meilės prigimtį, kurią pal. Jurgis Matulaitis vėl mums primena: „*Žmogaus širdis visokių ugnies jausmų pilna gali būti jėga, kitus susildančia, uždegančia...*“ (1910. XI. 17.) Viskam reikia tik mūsų pačių noro ir pastangų. Reikia stengtis išrauti tą nepasitikėjimą kitu, pyktį ir abejingumą, o visa tai įmanoma padaryti tik su Dievu.

Vis dėlto kiekvienam krikščioniui katalikui, išgirdusiam Palaimintojo vardą, tikriausiai galvoje šmėsteli pagrindinė jo

mintis – „blogį nugalėti gerumu“. Dažnas pagalvojame, kad tai per daug idiliškas ir optimistiškas posakis. Nejučia susimąstome: argi galiu žmogų, kuris mane įskaudino, įžeidė, mane pašiepė prieš kitus, mylėti taip pat, kaip ir savo artimą? Kodėl turiu jam atleisti net tuomet, kai jis nesupranta savo kaltės, nenori atsiprašyti? Koks tikslas pirmam prieiti prie savo skriaudėjo ir ištiesti jam susitaikymo laukiančią ranką? Rasti atsakymus į šiuos klausimus be tikėjimo, manau, neįmanoma. Arba be galo sunku. Šis Palaimintojo šūkis mums primena, kad blogis kyla iš mūsų pačių, kad žmogus pats pasirenka, kaip jam elgtis. Taip pat žmogus pats turi teisę nuspręsti, kada remtis gėriu, meile, kantriai ir su gailėsčiu rodyti šalia esančiam pavyzdį. Nekeršyti, nelaikyti savęs viršesniu, protingesniu už kitą, nepykti, nelaukiant atsiprašymo atleisti savo persekiotojui ar pikta darančiam. Taip, tai sunku. Bet įmanoma. Turime tokių

**Su Ferdinando
Ruščico šeima.
Bohdanovas.
1924 07 03**

Pal. Jurgio Matulaičio laiško kun. P. Būčiui fragmentas

pavyzdžių kaip pal. Jurgis Matulaitis, kuris turėtų būti kiekvieno iš mūsų idealas. Kai yra kuo sekti, kuo remtis, visuomet lengviau susidurti su sunkumais, bėdomis ir nesibaigiančiais pasipriešinimais tiesai. „Šv. Ignatas de Loyola gebėdavo kalbėti savo broliams: „Tada iš tikrųjų mane imtų baimė, kuomet žmonės liautųsi užsipuldinėję ant mūsų vienuolijos ir ją persekioję. Tai būtų ženklas, kad jau mes esame sutingę ir netarnaujame kaip reikiant Viešpačiui Dievui, kad pasaulis ir nelabasis net neatsižvelgia į mus ir leidžia mums ramiai ilsėtis“. Reikėtų tai ir mums atsiminti. Kas tik pradės uoliai darbuotis dėl Dievo ir Bažnyčios, tam nepritrūks sunkenybių, net ir persekiojimų. Kaip pasaulis į mus žiūri, kaip

su mumis apsieina, turėtų būti mums primenantis ženklas, ar mes tikrai einame Kristaus pėdomis. Nereikia nusiminti dėl sunkenybių ir persekiojimų, tik džiaugtis ir Dievą garbinti, kad esame verti nors kiek nukentėti dėl Jo vardo ir dėl Jo šv. Bažnyčios. (1911. II. 6.)

Lai būna kiekvienam iš mūsų lengviau įveikti kiekvieną žemiškąją problemą su Dievu ir tokiomis jo mokiniais, kaip pal. Jurgis Matulaitis, kurio gyvenimas ir nuolatinė kova dėl gėrio ir meilės yra tarsi žiburys, šviečiantis net ir tiems, kurie nenori žvelgti tiesos kryptimi. Turime tikėti, kad gėris visuomet nugalė. Tik tuomet rasime jėgų kasdien suklupus keltis ir pradėti iš naujo. Ir nereikia versti kalnų – pradėkime nuo mažų dalykų, nes kartais, kaip sakė pal. Jurgis, pakanka „šilto žodžio, kokios materialios ar dvasinės smulkmenėlės, kad būtų sušvelninti negatyvūs žmogaus jausmai“.

J. Matulaičio beatifikacijos byla pradėta Romoje 1953 m. Per 25 metus buvo gauta apie 900 atsiliepimų bei padėkų už gautąsias malones dvasiai ir kūnui, daugiausia už pagijimus iš įvairių ligų. 1982 m. popiežius Jonas Paulius II suteikė J. Matulaičiui „Dievo garbingojo tarno“ titulą. Patikrinus Šventajam Sostui pateiktą informaciją apie stebuklingąsias malones, arki-

Lietuvių fermoje, JAV, 1926 m. birželis-liepa

Arkiv. Jurgis Matulaitis
Čikagoje, 1926 m.
birželis-liepa

nigai prieš šv. Mišias vesdavo katechezes. Džiugu buvo matyti daug jaunų žmonių kiekvieną dieną ateinančių melstis, savanoriauti. Nuostabus jausmas užlieja širdį, kai dar kartą įsitikini, jog draugams galėsi pasakyti, kad į bažnyčią dabar eina

vyskupas J. Matulaitis 1987 m. paskelbtas palaimintuoju. Beatifikacija vyko Romoje iškilmingai švenčiant Lietuvos krikšto 600-ąsias metines. Marijampolėje nuo 2011 metų rugpjūčio mėnesio veikia pal. Jurgio Matulaičio muziejus. Jame turime puikią galimybę pažinti vienos ryškiausių Lietuvos katalikiško gyvenimo asmenybių gyvenimą ir veiklą, išvysti rankraščius, reatas nuotraukas.

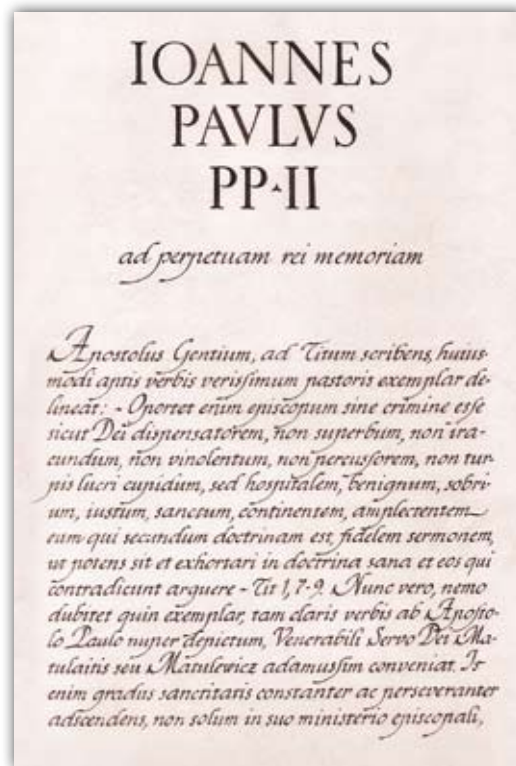
2012 metai paskelbti Pal. Jurgio Matulaičio metais. Liepos 7–15 dienomis Marijampolėje vyko jubiliejiniai 25 metų Palaimintojo beatifikacijos atlydai, į kuriuos kasdien plūsdavo šimtai žmonių iš visos Lietuvos kampelių ir Lenkijos... Daug dėmesio buvo skiriama Palaimintojo gyvenimui, jo svarbai šiandien kiekvienam iš mūsų, taip pat šeimos temai. Buvo meldžiamasi už jaunimą, savanorius, kunigus, vienuoles, jaunus žmones, valstybės tarnautojus, ligonius... Kiekvieną dieną pagal temą ku-

ne tik vyresnio amžiaus žmonės, nes matai, kaip savanoriai rūpestingais žvilgsniais ieško žmogaus, kuriam galėtų atnešti šalto vandens stiklinę, senelės, kuriai reikėtų padėti užlipti laiptais, ar galimybės pralinksmininti verkiantį kūdikėlį. Taip pat didžiulės pagarbos vertos jaunos šeimos, kurios savo vaikus nuo pat mažų dienų artina prie Dievo.

Šie metai – puiki proga kiekvienam iš mūsų geriau pažinti pal. Jurgį Matulaitį, įsigilinti į jo mintis, jo gyvenimą, kuris turėtų tapti pavyzdžiu ir skatintu norą būti vis tvirtesniems savo tikėjime, savo santykiuose su Dievu. Palaimintojo gyvenimas – tai istorija žmogaus, nesąlygiškai atsidadavusio į Kūrėjo rankas, liudijusio tikėjimą kiekvienu savo žingsniu. Tieskintina jo gyvenimas mus nepasiduoti blogiui, kovoti prieš jį su malda, su tikėjimu ir stengtis dirbti Dievui, savo kraštui ir kiekvienam žmogui.

Arkiv. J. Matulaičio paskelbimo palaimintuoju bulė,
1987 06 28

Fribūro universiteto Šveicarijoje diplomas, kuriuo Jurgiui Boleslovui Matulaičiui suteikiamas teologijos daktaro laipsnis

Iššūkliai jaunajai ateitininkų kartai

Vyngantas Malinauskas

Kiekviena karta turi uždavinių, kurio negali už ją atlikti kitos kartos. Kam teko pakeliauti po Europą, negalėjo nepastebėti didingų, iškilmingų, puošnių katedrų. Nors jos tebestovi, tačiau dažniausiai pagrindiniai ir gausiausi jų lankytojai yra ne pamaldūs tikintieji, bet smalsūs turistai. Kodėl taip atsitiko, kad vėlesnės kartos apleido tai, kam tiek pastangų skyrė jų protėviai? Dažnai tokį Europos atšalimą nuo savo protėvių, sukūrusių ne tik katedras, bet ir visą Vakarų krikščioniškąją kultūrą, tikėjimo bandoma aiškinti tuo, kad su protėvių tikėjimu kažkas buvo ne visai tvarka. Suprask, jei būtų buvusi tvarka, katedros dabar nebūtų tuščios. Šis argumentas šiek tiek primena madingą polinkį dėl savo nesėkmių kaltinti tėvų trūkumus, ydas, auklėjimo spragas. Tačiau lengvai savo nesėkmes priskirdami tėvams, pamirštame, kad žmogus yra laisvas. Esame laisvi kūriniai, pajėgūs priimti moralinę vertę turinčius sprendimus. Niekas negali už mus pasirinkti gėrio ar blo-

gio. Geri tėvai nėra garantija, kad jų vaikai taip pat bus geri. Ir atvirkščiai – blogų tėvų vaikai nebūtinai yra blogi. Jei būtų priešingai – pasaulis būtų ne tik mažiau teisingas, bet ir žmogaus laisvė pačiam rinktis gėrį ar blogį neturėtų prasmės. Parafrazuodami popiežiaus Benedikto XVI enciklikos *Spe Salvi* mintis apie žmonijos pažangą, turime pripažinti, jog žmonijos moralinė ir kultūrinė pažanga nevyksta iPhone'o principu, kai kiekvienas naujesnis iPhone'as yra gražesnis, galingesnis, išmanesnis. Kadangi kiekviena karta yra laisva pasirinkti gėrį ar blogį, tad ankstesniųjų kartų moraliniai ir kultūriniai pasiekimai automatiškai nesikaupia vėlesnėse kartose. Pasak Šventojo Tėvo, visa, kas ankstesniųjų kartų gero ir gražaus buvo sukurta bei įgyvendinta, naujajai kartai tėra tik pavyzdys, iššūkis ir galimybė. Nauja karta gali iš ankstesniųjų kartų perimti šį moralinį bei kultūrinį lobyną, tačiau lygiai taip pat yra laisva jį atmesti. Galimas daiktas, kad katedras pastačiusios praeities krikščionių kartos nebuvo neprikaištingos. Tačiau net jeigu jų tikėjimas ir gyvenimas būtų buvęs tobulas, tai negalėjo vėlesnėms kartoms sutrukdyti to tikėjimo išsižadėti. Juk Judas

Jėzaus išsižadėjo ne todėl, kad Jėzus per menkai jį mylėjo ar padarė kokių nors auklėjimo klaidų.

Bet gal katedros šiandien yra tuščios ne todėl, kad dabartinei kartai tikėjimas nustojo svarbos? Gal jos tuščios todėl, kad šiais laikais tikėjimui labiau rūpi kiti dalykai, pavyzdžiui, vargšai ir socialinis teisingumas? Nepriklausomybės pradžioje vienas kunigas, kritikuodamas naujų, didelių bažnyčių statybą, pastebėjo, kad katedrų laikai praėjo. Iš tiesų, regis, puošnių katedrų laikai praėjo. Atėjo laikai, kai bažnyčios labiau primena erdvę garažą su prie stogo pritvirtintu kryžiumi arba kultūros namus. Tačiau ar toks dabartinės kartos pasirinkimas yra pranašesnis už senųjų laikų tikinčiųjų pasirinkimą gražiausiu ir didingiausiu miesto statiniu padaryti tą, kuris pašvęstas Dievui, o ne, pavyzdžiui, prekybai? Senaisiais laikais vargšai galėjo lankytis katedrose ir jų grožis bei puošnumas buvo lygiai taip pat skirtas jiems, kaip ir to meto turtingiesiems. Moderniųjų laikų vargšai gali lankytis akropoliuose ir gėrėtis daugybe gražių dalykų. Tačiau čia gražūs dalykai daugiausiai skirti ne jiems, bet turtingiesiems.

Visa, kas ankstesniųjų kartų buvo gera ir gražaus sukurtą bei nuveikta, gali tapti mūsų gyvenimo dalimi tik tada, jeigu mes patys laisvai apsisprendžiame tai perimti. Nuomonė, kad katedrų laikai jau praėjo, nesutrukdė moderniaisiais laikais architektui Antonio Gaudi suprojektuoti ir pradėti statyti didingą ir puošnią Šventosios šeimos katedrą Barselonoje. Vargu ar šis nuostabus projektas būtų pavykęs, jei Gaudi nebūtų pažinęs ir suvokęs senovės katedrų grožio, gimusio iš autentiško to meto žmonių tikėjimo.

Iš meilės Dievui ir Tėvynei ankstesniųjų kartų nuveikti gražūs ir geri darbai yra kvietimas ir iššūkis. Kvietimas ir iššūkis dabartinei kartai kurti Lietuvą, kurioje būtų gera ir gražu gyventi. Kurdami gražią ir pasigėrėjimo vertą Lietuvą, galime bandyti remtis vien tik savo žinojimu ir supratimu. Arba pasinaudoti visu ankstesniųjų kartų sukauptu moraliiniu ir kultūriniu lobynu. tokiu būdu padidindami galimybes, kad Lietuva, kurią sukursime, bus labiau panaši į Gaudi katedrą, o ne į sovietinius kultūros namus.

Tačiau pažinti tikrąjį ankstesniųjų kartų sukauptą gėrio ir grožio lobyną šiais laikais nėra visai paprasta. Nėra paprasta todėl, kad dalis Žoržo Orvelo (George Orwell) „1984 metų“ vizijų mūsų laikais jau yra įgyvendintos. Anot Orvelo fantazijos, 1984 metais pasaulyje turėjo egzistuoti santvarka, pagrįsta šūkiu – „kas valdo dabartį, valdo praeitį. Kas valdo praeitį – valdo ateitį.“ Orvelo valstybėje tai būdavo įgyvendinama perrašant knygas, per-

spausdinant laikraščius, perkuriant kronikas, pakeičiant jose esančius faktus pagal tironiškos valstybės poreikius. Toks orveliškas istorijos perrašymas nėra tik fantastika. Tai vyksta ir realiame mūsų pasaulyje. Šiandien civilizacijos ir tautos istorija perrašinėjama istoriniuo-

se kino filmuose, vadovėliuose, grožinės literatūros kūriniuose, interneto portaluose. Ir toks istorijos perrašymo projektas duoda vaisių. Dažnas nūdienos krikščionis yra įsitikinęs, kad praeityje krikščionybė pridarė daugybę nesąmonių ar net nusikaltimų. O Vakarų civili-

Kristinos Šmulikšytės nuotrauka

zacijos pažanga tapo įmanoma tik išlaisvinus iš krikščionybės įtakos ir nukirtus tradicijos ryšius su krikščioniškąja praeimi. Dažnas krikščionis, paklaustas, kuo pasižymėjo krikščionybė praeityje, greičiausiai prisimins inkviziciją, kryžiaus karus ir indulgencijas. Ir tik retas kuris ką nors žinos apie tai, kaip krikščionybė prisidėjo prie civilizacijos pažangos. Paradoksas, tačiau, norėdami kurti ateitį, pirmiausia turime susigrąžinti savo praeitį. Susigrąžinti ir pažinti visa, kas praeityje buvo iš tiesų gera ir gražaus. Ateitiniškai pareigą pažinti savo tautos istoriją tradiciškai sieja su tautiškumo principu. Šiandien istorijos pažinimas įgyja naują prasmę. Turime pažinti ne tik savo tautos ir organizacijos, bet taip pat ir Dievo tautos – Bažnyčios istoriją ir kultūrą. Pažinti ne tam, kad savo atmintį praturtintume vadovėliniais faktais, bet tam, kad mokėtume kritiškai skaityti ne tik populiarius istorinius romanus, bet ir mokyklinius ar universitetinius istorijos vadovėlius.

Geresnės ir gražesnės Lietuvos kūryba yra projektas, kuriam reikia viso kartos potencialo. Tačiau kodėl šios pastangos kol kas tokios vangios? Kas šiandien krikščionims trukdo imtis rimtų bendrojo gėrio kūrybos projektų? Priežasčių galima rasti įvairių. Ko gero, viena jų – dabartinėje krikščionių kartoje paplitęs susižavėjimas savo ir kitų žmogišku silpnumu.

Liepos mėnesį Bažnyčios liturgijoje buvo skaitomas skaitinys apie tai, kaip Dievo galybė apsieiškia silpnumu. Iš tiesų, pažvelgę į šią dieninį pasaulį

ir Lietuvą, galime aptikti daugybę krikščionių silpnumo apraiškų. Jau senokai krikščionys nebeturi lemiamos įtakos šiuolaikinei visuomenei ir kultūrai. Vis mažiau krikščionių randa savyje vidinės stiprybės laikytis Bažnyčios moralinių reikalavimų, ypač lyčių santykiuose. Vis mažiau jaunuolių savyje randa vidinės stiprybės pasirinkti kunigystės ar vienuolinio pašaukimo kelią. Vis mažiau krikščionių viešumoje prisipažįsta esą krikščionys, o dar mažiau atsiranda tokių, kurie viešai gintų krikščionišką požiūrį. Silpnumas tarp nūdienos krikščionių ne tik praktikuojamas. Jis tapo modernia krikščioniška dorybe. Regis, geresnės dirvos apsieiškinti Dievo galybei ir negalėtum sugalvoti, juolab kad ir pati visuomenė tampa vis labiau tolerantiška žmogiškam silpnumui. Šiandien atsidavimas savo paties silpnybėms yra laikomas autentiškos asmenybės bruožu, o vis dar retkarčiais pasitaikančios stipraus charakterio asmenybės kelia įtarimų apie kokius nors paslėptus kompleksus ar nerealizuotus poreikius.

Kodėl šiandieniniame pasaulyje, kuriame tiek daug silpnų krikščionių, tiek mažai regimų Dievo galybės apraiškų? Galbūt problema yra tai, kad Dievo galybei apsieiškinti reikalingas kitokio tipo silpnumas. Juk silpnumas ir stiprybė yra santykinės kategorijos. Kūdikis suaugusiesiems atrodo silpnas ir gležnas, tačiau žvelgiant iš skruzdės perspektyvos jis atrodys tikras galiūnas. Tapti silpnam galima dviem būdais. Viena vertus, galima tiesiog pasiduoti savo baimėms, neveiklumui, tingumui. Antra vertus,

galima imtis kokio nors didelio uždavinio, kuriam gali net mūsų visų jėgų nepakakti. Tereikia pabandyti įgyvendinti kokį nors didelį, tačiau nelengvai pasiekiamą gėrį, ir turėsi progą pajusti, ką reiškia būti silpnam. Kažkodėl jaučiu, kad būtent Dievo galybės apsieiškimui mums labiau reikalingas būtent tokio tipo silpnumas. Žinoma, tai nereiškia, kad pabandęs rankomis išjudinti Puntuką staiga būsi pripildytas Dievo malonės. Dievo malonė ir galybė ateina ne šiaip sunkumus kilnojant, bet atliekant sunkius tikėjimo darbus.

Kiekviena karta, jei nori, kad joje pasireikštų Dievo galybė, turi imtis tikėjimo darbų. Ne tik tuomet, kai tam turi laiko arba kada tai yra patogiu ir lengvu. Tikro silpnumo nepatirsi, jei nebandysi panaudoti visų savo jėgų. O jėgos, kurių reikia tikėjimo darbams, yra mūsų dorybės. Paradoksalu, bet sąlyga išgyventi tikrą savo silpnumą yra rimta dorybių praktika. Partizanai buvo per silpni laimėti karą prieš Sovietų Sąjungą. Tačiau tam, kad taptum ir išliktum partizanu, reikėjo didelės moralinės jėgos. Ir didelių dorybių.

Kurti Kristuje atnaujintą Lietuvą yra iššūkis, kuriam dabartinė ateitinių karta yra per silpna ir per silpna ateitinių organizacija. Bet gal tai ir yra tas sunkus tikėjimo darbas, suteikiantis progą mums apsieiškinti Dievo galybei? ■

Geriau atsiklaupiti nei suklupti

*Taigi, tėtuti! Toliaus už kožną reikalą mūsų
Rūpyk tėviškai, kad vėl jau vasara rasis
Ir mes vėlei ant laukų triūsindami vargsim.*

Kristijonas Donelaitis, Metai

Vincentas Lizdenis

Kiek šiandien turite klausimų, kurie nuolat sukasi jūsų galvoje ir jūs ieškote į juos atsakymų? Tokių atsakymų, kurie mintyse įsirėžtų kaip mąstymo atramos kolonos ir ramybės gyvenime pagrindas. Suklupimų gausioje savo kasdienybėje girdžiu vieno šį pasaulį jau palikusio poeto mintį, jog verta su-

rasti tokį kietą daiktą, kuriuo būtų galima pramušti galvą tai, kuri išmokė žmogų atsiklaupiti. Taip per protą ir širdį beldžiasi mintis, jog geriau atsiklaupiti nei suklupti.

Iš esmės tai dorovės klausimas. Kiek sukluptimų būtų galima išvengti, jei prieš juos būtų spėta atsiklaupiti su savo maldomis? Kovodamas, o gal beprarasdamas viltį įveikti savo ydas, girdžiu tokią mintį: ar ne

laikas būtų mums visiems (*ypač man*. Aut. past.) sustoti ir savęs kai ko paklausti? Bet tik vyriškai, neišsisukinėjant, žiūrint sau į akis, nes kitaip paskutinę savo gyvenimo akimirką vietoj klausimo „ką padarei?“ gali išgirsti „ko pridarei?“ Nes už viską galų gale reikės atsakyti“ (A. Patackas, 2011). Iškėlus šį klausimą, kuris kaip ir neįsiviešpatuoja, bet vis dėlto įkvepia, norisi mažiau „pridaryti“. Na, o jeigu norisi, tai argi Dievas nepadės, jei trokšime visa širdimi, visa siela ir visu protu?

Ir man kyla klausimas: „O ko nepadariau?“ Žvelgdami į savo išpareigojimus randame nemažai atsakymų. Sunkiausia tada, kai supranti, jog nemy-

lėjai... Nemylėjau savo artimo, nemylėjau savo bendražygių organizacijos narių, apkalbėjau, pikta kritikavau neketindamas nieko daryti, kad ką nors pakeisčiau, tuščiai apsimitinėjau esąs geresnis nei esu iš tikrųjų, neprisipažinau senų savo klaidų, dėl kurių pridarytų žaizdų tenka atsiprašyti. Šitą savo „turta“ nešdamas į organizaciją ar savo aplinką jaučiuosi mažų mažiausiai blogai. Ir vėl grįžtu prie minties, kad geriau atsiklaupiti nei suklupti.

O turbūt net sukluptus galima atsiklaupiti, galbūt taip net lengviau. Čia iš paskos ataidi žodžiai: „Kuo didesnė nuodėmė, tuo didesnė malonė.“

dėmesį į paprastų dalykų nepaprastumą. Manau, kad verta paklausti monsinjoro, įsidėti tvirtai ištartus senyvo žmogaus žodžius į širdį ir protą.

Labai svarbu nuolat ieškoti atsakymo, kas sprendžia dorovės klausimą. Kaip sprendžiu šį klausimą aš pats, o kieno ir kaip jis yra sprendžiamas, tarkim, mūsų valstybėje? Atrodo, kad dorovingumo kriterijus gana universaliai apima mus, visuomenę ir iš mūsų kylančias įvairias veiklos formas, gyvenimo būdus bei susitarimus. Šiame visuomeniniame arba asmeniniame gyvenime visada patiriame begalę gundymų. Apie tai kalbama: „Nuo gundymo esmės neatskiriamas moralinis judesys: jis tiesiogiai nė nekviečia į blogį (...). Jis nuduoda rodąs tai, kas geriau – pagaliau atsisakyti iliuzijų ir veikliai kibti į pasaulio gerinimo darbą. Be to, jį lydi

Ir vis dėlto pasaulis, taigi ir mes patys, esame pakankamai gudrus ir mokame daugeliu būdų save apgauti. Kai nelieka Dievo, tada dorovė – susitarimo reikalas. Čia vėl galima cituoti taiklius žodžius: „Kadangi vien kūno pasotinimo žmogui aiškiai nepakanka, kas nenori įsileisti Dievo į pasaulį ir žmogų, tas priverstas pateikti nervus kutenančių, įtampos kupinų reginių, kurių sukeltas virpulis pakeistų ir išstumtų religinių jaudulį“ (Benediktas XVI, 2007). Manau, kad tokius reginius pateikti galima įvairiais lygmenimis tiek asmeniniame, tiek visuomeniniame gyvenime. Gali būti, kad net tada, kai atsidėjusiai sprendžiame dorovės klausimą savo aplinkoje, liekame labiau suinteresuoti galia nei pačiu dorovingumu, kaip prasme, ateinančia iš Kūrėjo meilės.

Esame žmonės tarp žmonių ir, būdami krikščionimis katalikais, nuolat ieškome savo pašaukimo. „Būdami žmonės, gyvename tam, kad Dievas per žmones ateitų pas žmones. Jis visada ateina pas žmones. Jis visada ateina pas žmones per žmones“ (Joseph Ratzinger, 2000). Todėl ir auginant savo asmenybę, o ir atsakingai žvelgiant į visuomenę, mums reikia branginti artimo meilės dovaną pirmiausia tarp savo bendražygių. Geriau suspėti atsiklaupiti, nei suklupti. Atsiklaupime ir paprastumas, ir nuoširdi malda, ir pasitikėjimas Tėvu. Atsiklaupimas – dovana kiekvienam kovojančiajam, nes, kaip pastorius pasakė, čia žemėje belaukdami „mes vėlei ant laukų triūsindami vargsim“.

„Būdami žmonės, gyvename tam, kad Dievas per žmones ateitų pas žmones. Jis visada ateina pas žmones per žmones“

Joseph Ratzinger, 2000

Tik iš tikrųjų atsiklaupęs gali suprasti, kam gi reikalinga toji dorovė. Vienas senyvas kunigas monsinjoras, kuris šventimus gavo kalėdamas lageryje, o ten praleido 22 metus, sako, kad reikalingi keturi dalykai: 1) Bent kartą per mėnesį prieiti išpažinties. 2) Nepraleisti sekmadienio šv. Mišių. 3) Daugiau ir dažniau melstis už Lietuvą. 4) Daryti daugiau gerų darbų – vienas kitam padėti. Turbūt tai nieko nauja ir skamba labai paprastai. O jeigu gerai pamenu, tai genijai dažniausiai atkreipia žmonių

pretenzija į tikrąjį tikroviškumą: tikroviška tai, kas priešais akis – **galia ir duona**; tačiau Dievo dalykai atrodo netikroviški, lyg antrinis pasaulis, kurio iš tiesų nė nereikia“ (Benediktas XVI, 2007). Veikiant visuomenėje, siekiant ją tobulinti – kurti gerovę, akivaizdu, kad dažniausiai pradama remtis galios ir duonos principais, kaip tikroviškumo garantu. Tikriausiai tas pats ir asmeniniame kelyje. Kai turime dorovės kriterijų, tada šiek tiek lengviau pastebėti, kada liekame tik prie galios ir duonos.

Apie jaunimo ir tautos ryšį

Vytautas Keršankas
„Dešinėsios minties centras“

Neabejotina, kad kiekvienas žmogus turi savo misiją šiame pasaulyje. Kiekvienas susiduria su jam mestais iššūkiais, džiaugiasi pasiekimais – taip keliujame Amžinybės link. Taip pat ir kiekviena tauta kuria unikalią savo istoriją. Kuria, nors dažnai susiduria su įvairiais išoriniais, nuo jos nepriklausančiais veiksniais – grėsmėmis, kurias ji privalo įveikti. Apie mūsų tautos istorijos išskirtinumą kalbama daug, tačiau ne be pagrindo. Nors gražiai skamba žodžiai, kad stebuklas padėjo lietuviams išgyventi, įveikti visus išbandymus ir vėl tapti nepriklausoma, demokratine valstybe, tai neatspindi tikrosios šio išlikimo priežasties. Tautos stiprybę atspindi ne stebuklas, o begalinė kiekvieno lietuvio meilė savo kraštui, einanti kartu su tikėjimu Dievu, suteikiančiu stiprybės net ir sunkiausią akimirką.

Jaunimas visada buvo ir bus savo Tėvynės vėliavnešys, jos puoselėtojas ir saugotojas. Tuo įsitikinti nesunku: spaudos draudimo metu savo gyvybėmis rizikavę lietuviybės skleidėjai – knygnešiai; vos mokyklą baigę *broliukai* miškuose, krūtine stoję už laisvą Lietuvą; sovietmečiu pogrindyje priešinęsi jau-

Martynos Anastazijos Trinkūnienės nuotrauka

nuoliai, neleidę totalitariniam režimui pakirsti tautos dvasios. Jau Maironio žodžiuose, skirtose jaunimui, galime rasti jo pareigą savo tautai:

*Tas ne lietuvis, kurs tėvynę
Bailiai kaip kūdikis apleis;
Kursai pamins, ką bočiai
gynė
Per amžius milžinų keliais.*

Iš pirmo žvilgsnio gali pasirodyti, kad šiandien šie žodžiai jau pasenę ir nebėra aktualūs. Nepriklausomybė iškovota, esame laisvi reikšti savo mintis ir įsitikinimus, keliauti ir nekontroliuojami kurti savo gyvenimą. Vis dėlto kiekviena karta turi savo pareigą ir susiduria su jai išskylančiais iššūkiais – šiandienos jaunimas taip pat ne išimtis.

*Tautos nėra atsitiktinio įvykio
sublokštų žmonių sambūriai,
bet organiškai išsivystę vienetai,
turį savotišką gyvenimą ir savo
paviršiuje, ir savo gelmėse.*

A. Maceina

Iškovojus didžiausią bet kurios tautos idealą – laisvę, atsivėrę galimybės žmogui būti savo gyvenimo kalviu. Deja, totalitarinis bolševikų jungas per penkiasdešimt okupacijos metų žalos padarė daugiau, nei kas būtų pagalvojęs. Laisva tauta sutriko, nes buvo skaudžiai sunaikinti bendruomeniški ryšiai: išorės priešas (kuris, tiesa, niekur nedingo ir šiandien) buvo pakeistas vidaus susipriešinimu. Šis susipriešinimas lėmė tai, kad daugelis tautiečių nusivylė pasiektu idealu, už

kurį mūsų tėvai ir seneliai padėjo galvas, ir, sugundyti iš už atsivėrusių sienų sklindančiu „gero gyvenimo“ vaizdiniu, išvyko laimės ieškoti svetur. Nebe priverstinai, kaip buvo su pirmaisiais išeisviais, o šįkart savo noru. Masinė emigracija, kai kurių pašaipiai vadinama „evakuacija“, skaudžiai kirta per tautos stuburą. Nors yra teigiančių, kad ji – tai natūralus globalaus pasaulio reiškinys, kuris nevertas per didelio susirūpinimo, su tuo sutikti negaliu.

Ši problema glaudžiai susijusi ir su Vakarų pasaulyje įsigalėjusiu ekonomizmu. Geresnio gyvenimo, kuris apibrėžiamas kaip materialinės gerovės užtikrinimas, paieškos, aukojant tautos idealus, tapo normaliu reiškinium nepriklausomoje Lietuvoje. Iškilo savanaudiškas jaunosios kartos klausimas: „Ką man gali duoti Lietuva?“ Jeigu nieko – ko man čia likti. Poetas, išeisvis Henrikas Nagys įvadinėje vieno iš pirmųjų Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso paskaitoje perspėjo: „Svarbu, kad baigę mokslus nepradėtume lenktnyiauti pinigų kalimo varžybose, pamiršę ir savo žmogišką paskirtį, ir savo tautos žmones“. Deja, išvykę į užsienį jaunieji lietuviai dažnai susižavi būtent „pinigų kalimu“, į tai iškeisdami Tėvynę.

Kaip minėta, iškovota nepriklausomybė sukūrė vaizdinį, jog svarbiausia jau pasiekta. Dėl šios priežasties primirštas kiekvieno tautos nario įsipareigojimas savo tautai, savo Tėvynei – tai, be abejo, tik sustiprino ir iš Vakarų dvelktelėjęs individualizmas. Nors didelė dalis Lietuvos piliečių teigia mylį savo šalį, vien meilės neužtenka – ją privalo lydėti ir pareiga. Tautos, anot A. Maceinos, „nėra atsi-

tiktinio įvykio sublokštų žmonių sambūriai, bet organiškai išsivystę vienetai, turį savotišką gyvenimą ir savo paviršiuje, ir savo gelmėse“. Dargi, „tautinė individualybė ne tada atsiranda, kai žmonės susiburia draugėn, bet jie dėl to ir susiburia, kad yra lenkiami kažkokio išvidinio bendrumo“. O šis išvidinis bendrumas yra kalba, teritorija, papročiai, religija ir nacionalinė kultūra. Taigi, tauta nėra kažkoks sambūris, kuris atsirado todėl, kad pasirodė esąs įdomus, ir yra pasmerktas išnykti tada, kai nusibos – dings meilė jam. Tauta, kylanti iš išvidinio bendrumo, tampa moralinio piliečio įsipareigojimo objektu. Ji įpareigoja puoselėti kiekvieną šio bendrumo narį atskirai ir visus kartu. Tai reiškia, kad patriotiškumas prasideda kiekvienuose Tautos nario namuose.

Ką turiu galvoje, pabandyti atskleisti dviem pavyzdžiais. Pirmiausia, pavojų kelia jaunimo atitolimas nuo tų politinių reikalų, kurie jiems nėra gerai pažįstami: pažiūrėkite, kiek jaunuolių susirinko protestuoti prieš „ACTA“, tačiau kiek jų linkę išreikšti protesto balsą prieš valstybės viduje vykstančius pavojingus procesus? H. Nagys toje pačioje kalboje sakė: „Visų kovų priekyje žygiuoja jaunimas. <...> Jaunimas neša kovų vėliavas, jaunimas pirmas pastebi ir reaguoja į netiesą, klastą, apatiją, žmogaus išnaudojimą, idėjų išniekinimą. Visos pasaulio vergijų bastilijos buvo puolamos jaunų žmonių. Visų kartuvių stulpai buvo verčiami jaunųjų rankomis. Į Laimės žiburį nuolat kopė, kopia ir kops tik jauni ir drąsūs žmonės. Tokie, kurie žino gyvybės ir mirties kainą. Kurie pažįsta gyveni-

mo entuziazmą. Ir todėl žino, kiek daug drąsos ir tikėjimo reikia, kad galėtum savęs išsizadėti.“ Prie pasireiškiančios jaunimo apatijos svarbiems valstybėje vykstantiems procesams prisideda ir nepakankamas pilietinis bei politinis švietimas, kurį būtina stiprinti.

Antras pavyzdys – išorės jėgų noras pakirsti lietuvių tautos sąvagarbą, smogti tautos dvasiai ir ramščiu – jos istorijai. Nesugebėjimas susitarti dėl tam tikrų konkrečių istorinių įvykių, baimė „prastai pasirodyti“ tarptautinėje arenoje parodo mus kaip prisitaikėlius, kuriems įdiegta, jog esame maži ir prieš vėją papūsti negalime. Tačiau nesupraskite manęs klaidingai, nes tikrai nemanau, kad gražaus ir pasiryžusio dėl Tėvynės jaunimo neliko. Puikus pavyzdys buvo Lietuvos laikinosios vyriausybės vadovo J. Brazaičio perlaidojimas, kur būtent jaunieji Lietuvos patriotai susirinko pagerbti didžią asmenybę. Pats ten buvau, mačiau, kokio išorinių jėgų spaudimo susilaukė Lietuva, tačiau jaučiau, kad mūsų tautos dvasia vis dar didi, dar turime žmonių, kurie nėra abejingi Lietuvos likimui.

Tų problemų yra ir daugiau, bet kuri jauna šalis jų neturi? Šiandieninė Lietuva ką tik peržengė ribą, kurią nugyveno tarpukario Lietuva. Šiandieninė Lietuva yra saugoma tarptautinės bendruomenės, turi savo vardą, todėl viskas priklauso tik nuo mūsų, ypač nuo jaunosios kartos. „Tauta be stipraus jaunimo yra pasmerkta mirčiai. Tauta be sąmoningo jaunimo yra merdinti tauta“, – kalbėjo H. Nagys. Turime ir stipraus, ir sąmoningo jaunimo – tereikia jį sutelkti Lietuvos vardan. ■

Marija su broliuku Mykolu

Už viską kasdien dėkoti

Marija Striuogaitytė

Liepos 7–15 dienomis Marijampolėje vyko jubiliejiniai pal. Jurgio Matulaičio atleidai. Tai antri metai, kai šie atleidai turėjo kitokią reikšmę nei visus kartus prieš tai. Kiekvieną kartą nuėjus pasimelsti prie Palaimintojo relikvijų užsimerkiu ir atmintyje iškyla ta diena, kai čia klūpočiau su savo broliais ir brolio drauge. Iškart užlieja tas jausmas, kai, rodos, dar viena minutė ir pravirksi balsu, nes emocijos nebetelpa viduje. Skausmas, liūdesys, kaltė, nežinomybė... Tas jausmas, kai supranti, kad esi visiškai bejėgis, kad esi tik dulkelė ir viskas vyksta ne pagal tavo planus, o pagal Jo. Tas jausmas, kai staiga atsimeri visas akimir-

kas, kada padarei ką nors blogo, negražaus, bjauraus, ir visą kalnę verti sau, galvodamas, kad Dievas tiesiog už visa tai baudžia. Ne tik tave, bet ir tavo artimuosius. Kai jauti gėdos ir beviltiškumo jausmą, nes supranti, kad dabar čia esi suklupeš su plyštančia širdimi, bet nepameni, kada klūpėjai su džiaugsmo, o ne skausmo ašaromis, ir Dievui dėkojai už viską, ką turi, už viską, ką Jis tau davė. Tada norisi garsiai sušukti, kad paimtų iš tavęs viską, kad už viską atsiprašai, kad padarysi bet ką... Ir maldauji tik vieno – grąžinti mano broliuką, nes jis dar labai mažytis ir bejėgis, neseniai išmokęs tvirtiau vaikščioti, o aš galiu viską atiduoti ir save pačią Dievui, kaip jį gyvybę. Tik grąžink, Dieve, broliuką...

Rugpjūčio 13-oji, rodos, buvo eilinė karšta vasaros diena, kai namuose visi, papietavę ir aptarę dienos darbus, linksmybes bei nuotykius, skirstėmės kiekvienas prie savo darbų: mes su mama besišnekučiuodamos tvarkėmės virtuvėje, vyriausiasis brolis Algirdas su dviem mažiausiais (Mykolui už trijų dienų turėjo sueiti dveji metukai, o Rapolui buvo aštuoneri) lakstė po kiemą ir šaudėsi vandens šautuvais, Povilas remontavo dviračius, o tėtis ruošėsi eiti dirbti. Po keleto akimirklų mama paklausė, kur mažiausias, nes norėjo eiti migdyti pietų miego. Tėtis išėjo į terasą, kviesdamas broliuką vardu, ir pamatė vaizdą, kuris visą gyvenimą išliko atminty: broliukas plūduriavo baseine. O paskui viskas vyko žaibo greičiu. Atsimenu pamėlynavusias lūpytes, paakius ir tą mažytį, visiškai suglebusį kūnelį tėčio rankose, ašarojančią mamą, bandančią užčiuopti pulsą, žodžius, prasiveržiančius pro ašaras: „Mykoliuk, tik nemirk, tik nemirk, ar girdi mane, atsiliepk...“ Ačiū Dievui, kad buvome visi namie: vyriausiasis brolis paskambino į ligoninę ir pranešė, kad atvažiuojame, paėmė iš garažo automobilį, o mes tuo metu su kitu vyresniu broliu darėme dirbtinį kvėpavimą. Kai išlėkė tėvai su vyriausiuoju broliu iš kiemo, kiekviena sekundė truko kaip ilgiausia diena. Atsimenu, apsikabinau mažesnę brolių, verkėm, bandžiau jį raminti, nes jis manęs vis klausė, ar broliukas mirė ir kas dabar bus. Aš vis kartočiau, kad ne, ne, viskas bus gerai, bet reikia eiti pasimelsti, kad Dievulis nepasiimtų jo pas save.

Marijampolėje nebuvo tinkamo greitosios pagalbos automobilio, nebuvo daktaro, turėjusio

budėti, todėl situacija tik dar labiau komplikavosi: mamos sesuo, dirbanti Vilniaus Santariškių klinikose, telefonu diktavo mamai, ką reikia daryti, o mama – pavaiduojančiai daktarei... Teko laukti, kol iš Kauno atvažiuos greitoji. Kai skambindavome tėvams sužinoti situaciją, tėtis nuolat kartojo, kad važiuotume pasimelsti prie pal. Jurgio Matulaičio, dabar, nieko nelaukdami, nes situacija dvi dienas iš eilės buvo tokia pati: broliui koma, tiesiog laukiam. Todėl pirmas dalykas, ką visi kartu su broliais padarėme, buvo malda prie pal. Jurgio Matulaičio relikvijų, o vakare užsakėme šv. Mišias, nes buvo penktadienis – Marijampolės šv. arkangelo Mykolo bazilikoje penktadieniais mišios aukojamos palaimintojo koplyčioje. Tėvai anksti rytą, beveik paryčiais, išvažiuodavo, o grįždavo naktį. Tris dienas iš eilės. Beveik be miego, nė vienas neatsiminėm, ką valgėm ir ar išvis ką nors valgėm ar gėrėm, kada užmigom ir ar išvis miegojom – tomis dienomis tiesiog egzistavom. Malda buvo visų jėgų šaltinis. Artimieji, draugai, pažįstami – visi aplinkiniai labai palaikė mūsų šeimą, daug maldų buvo sukalbėta už Mykoliuką. Jautėme nepaprastą daugybės žmonių paramą...

Mes su broliais tikrą Mykolo situaciją sužinojome tik tuomet, kai jis atsibudo iš komos. Atsigavo brolis ne iškart – antrą kartą bandydamas. Antrą kartą bandėme atgaivinti, buvo pasakyta, kad jei nepavyks – niekuo nebebus galima padėti. Šie žodžiai skambėjo baisiai. Pervėrė mūsų širdis. Vėl tas jausmas, kai supranti, jog esi visiškai bejėgis ir vienintelė pagalba, vienintelė išeitis – malda. Prognozės buvo pesimistiš-

kos – daktarai davė vos menkus du procentus, kad brolis išgyvens, o jei ir išgyvens, gali būti, kad nevaldys kurios nors kūno dalies, bus neįgalus.

Bet įvyko stebuklas, ir broliukas išgyveno. Iš komos atsibudo per savo gimtadienį – rugpjūčio 16 dieną. Tarsi gimė antrą kartą. Tikriausiai Dievulis parsiuontė atgal į žemę kokiai nors misijai. O gal tai buvo tiesiog išbandymas mūsų šeimai. Pamenu, kai ligoninėje pabudęs iš komos jis elgėsi taip, lyg nieko nebūtų nutikę: lakstė (nors kojytės vis dar sunkiai norėjo jo klausyti), juokėsi, išdykavo, šypsojosi, čiauškęjo. Po keleto dienų grįžome namo. Vėl visi kartu. Dingo ta ausyse spengianti tyla. Tik tuomet išdrįsime visi pakalbėti, pasidalyti mintimis, nes kol broliui buvo koma, paliesti galimus šio įvykio padarinius buvo baisu ir nė vienas nedrįsime to daryti, o ir per ašaras nelabai pavykdavo. Gydė ir ramino tik malda ir tvirti apsikabinimai...

Net sunku paaiškinti, kaip tokie įvykiai padeda viską pradėti vertinti iš naujo: artimus žmones, visa tai, ką Dievas dovanojo. Ir apskritai – viską, kas aplink tave. Nelinkėčiau niekam patirti tokio skausmo, kai esi per vieną žingsnį nuo mylimo žmogaus praradimo. Tos nežinomybės. Todėl linkiu pradėti mylėti gyvenimą šiandien, čia pat. Kiekvieną paukštelio čiulbėjimo garsą, saulėlydį, lietų, žmogų – kiekvieną šalia esantį, o svarbiausia – Dievą, nes tik su Juo viskas yra įmanoma, tik Jo meilė beribė. Ir už viską kasdien dėkoti.

Ką man reiškia įžodis?

Kotryna Vagoraitė

Lygiai prieš penkerius metus aš pirmą kartą atvažiavau į Berčiūnus. Manau, jog daugelio istorija su ateitininkais prasideda būtent šioje nuostabioje vietoje. Nežinojau nei kur važiuoju, nei į kokią stovyklą, nei kas joje bus. Aš tiesiog aklai sekiojau savo draugę, kuri man tuo metu buvo autoritetas, todėl stengiausi būti tokia kaip ji, o ją pakvietė jos bendraklasė. Žinojau tik tiek, kad kiekvieną dieną reikės eiti į šv. Mišias. Nebuvau tikinti, tačiau nebuvau ir netikinti. Buvau tiesiog vaikas, kuris mokėjo tik pagrindinius poterių, nors ir tai ne visus, o daugiau nieko. Močiu-

tės pasakodavo apie Dievą, bet į pasakojimus apie Jį aš žiūrėdavau daugiau kaip į stebuklingą pasaką, tokią kaip „Snieguolė“ arba „Pelenė“. O ar galit parodyti vaiką, kuriam patiktų šv. Mišios (jei jis, žinoma, nėra apsilankęs Berčiūnuose)? Rankų miškas! Aišku, kad ne, aš bent tokių nepažinojau...

Apskritai apie tikėjimą neturėjau jokio išankstinio nusistatymo, man tai buvo visiškai naujas dalykas, kaip matematikos pamoka atėjus į pirmą klasę. Viskas, ką aš aplink mačiau, tai buvo laimingi ir besišypsantys vaikai bei jų laukiantys vadovai. Neturėjau jokio supratimo, kur aš, kas aplink mane, kaip aš čia patekau ir kas čia

vyksta. Trumpiau tariant, atvažiavau tuščia galva. Ar galit patikėti, kad lygiai po metų daviau įžodį? Mane tiesiog užbūrė. Galima sakyti, įtikėjau stebuklais! Vaikai nustebino mane savo užsidegimu, vadovai – išskirtiniu meilės atidavimu (man buvo nesuvokiama, kaip žmogus, kuris mane mato pirmą kartą, gali man atiduoti tiek daug meilės ir taip stengtis dėl manęs ir kiekvieno iš mūsų). Mane nustebino programa, pamokėlės, per kurias sužinojau žymiai daugiau nei per ištisus metus mokykloje, o šv. Mišios mane tiesiog pritrenkė! Niekada neįsivaizdavau, kad bažnyčioje galima groti gitara, afrikietiškais būgneliais ir šiaip

Prie vėliavos (dešinėje) – Kotryna Vagoraitė

Kristinos šmulkštytės nuotrauka

visokiais įvairiais instrumentais, ką jau kalbėti apie giesmes, kurios man buvo nuostabiai gražios, nuoširdžios ir suprantamos. O gražesnio ir malonesnio dalyko už susikaupimo vakarą aš, matyt, seniai nebuvo mačiusi ir pajautusi! Visa stovykla buvo tarsi ilgas sapnas...

Netrukus, grįžusi namo, sulaukiau kvietimo į Aušros Vartų savaitgalį. Dar dabar puikiai

prisimenu, jog rašiau laišką organizatoriams klausdama, kaip gauti ženkliuką ir juostelę. Juokinga, ar ne? Aš dar nebuvo spėjusi suprasti, ką reiškia žodis, tik mačiau, kad daugelis nešioja labai įdomią atributiką (ir tokio žodžio tuo metu dar nežinojau). Manęs paklausė, ar lankau kuopą. Tada aš sutrikau – kas ta kuopa?! Tačiau per renginį išdrįsau prieiti ir pa-

klausti vienos vadovės, kas yra kuopa, o ji man paaiškino, kas tai, kur ją galima lankyti. Tuo metu buvo tik vyresniųjų moksleivių kuopa, tačiau kadangi aš buvau ne vienintelė norinti prie jos prisijungti (mano draugės taip pat degė šia mintimi), viena vadovė nusprendė įkurti naują kuopą. Pirmoji kuopos globėja buvo Kristina. Aš esu be galo dėkinga šiai nuostabiai asmenybei, kuri mus augino, mokė, kuri tiesiog spinduliuavo begaline meile, ja dalijosi su kitais ir kartu mylėti mokė ir mus. Taigi, geriau susipažinusi su visa ateitininkų veikla, aš tik dar labiau užsidegiau noru tapti šios organizacijos nare. JAS žodį daviau savyje visiškai neturėdama jokių abejonių. Viskas, ką mačiau, buvo tik gėris, meilė ir nuoširdus tikėjimas. O kas nenori gyventi tokia pasaulyje (vadinu tai pasauliu, nes iš tiesų ateitininkai yra tarsi kitas pasaulis. Kiek teko dalyvauti renginiuose, visada jautiesi tarsi kažkokiam kitame pasaulyje, tarsi „nerealybėje“, iš kurios, žinoma, tenka grįžti į realybę...) Duoti JAS žodį aš netgi nepavadinčiau apsisprendimu, nes jį duoti aš neapsisprendžiau, tiesiog tik norėjau. Savo galvelėje nemačiau kito kelio. Viskas, kas mane vedė į priekį, tebuvo didelis širdies troškimas. O kas dabar pasikeitė?

Dabar, kai rašau šį straipsnį, yra praėjusios kelios dienos po to, kai daviau MAS žodį. Tačiau ar duoti žodį, ar ne, svarsčiau išties trejus metus. Taip, mano galvoje jau švietėsi ne vienas kelias, kuriuo galėčiau pasukti. Pačioje pradžioje buvau visiškai tvirta dėl MAS žodžio. Tačiau viena draugė man sakė: „Siūlau tau pir-

miau išbandyti moksleivišką veiklą. Nuvažiuok bent į kelias akademijas, pasižiūrėk, ar tau tikrai tai patinka...“ Akademijos!? Vėl naujas dalykas... Tiesą pasakius, net nežinau, kaip aš pasiryžau parašyti pirmąjį rašinį. Jei mane dabar kažkas pakviestų į renginį, į kurį pirmiau reikia parašyti rašinį, kad būtum atrinktas, sakytčiau: „Šmaikštuolis... Nejuokauk daugiau šitaip, gerai?“ O tada aš taip daug nemąščiau, tiesiog ėmiau ir parašiau. Akademija, ypač pati pirmoji, man buvo dar didesnis „smūgis“ širdžiai ir protui. Kad gali būti taip nuostabu ir nepakartojama, aš tikrai niekada gyvenime neįsivaizdavau... Dabar tik galiu pulti ant kelių ir dėkoti Dievui, kad jis mane atvedė būtent čia....

Tačiau laikas bėga nenumaldomai. Mes augame, o augdami daromės protingesni. Pradedame vadovautis ne tik norais ir troškimais, bet ir protu. Ir kuo vyresni esame, tuo, matyt, vis labiau vadovaujamės protu. Taigi, kaip minėjau, apie MAS žodį galvojau ištisus trejus metus. Jau ne kartą buvau galutinai pasiryžusi, tačiau mane vis kažkas sustabdydavo. O dar kai toks amžius, kai „pykstiesi su visu pasauliu“ (nesakau, kad su juo jau susitaikiau), tai priimti bet kokį sprendimą darosi neįmanoma, nes nuomonė ir nuotaika per dieną gali pasikeisti tikrai ne vieną dešimtį kartų. Taip pat pradedi matyti ne vien plusus, ypač kai labiau įsitrauki į pačią veiklą. Įdomus dalykas, bet kol esi vaikas, pasaulis yra gražus ir kelias į jį tik rožėmis klotas, tačiau ilgainiui tame kelyje staiga užtinki vis daugiau ir daugiau spygliukų. Man tikrai būdavo akimirklų, kai norėdavosi viską

mesti ir pasukti kitu keliu, nes anas man atrodydavo tarsi klaidinga iliuzija, kuri po truputį tampa mano realybe, bet realiai vis tiek tėra iliuzija. O kas nori gyventi vien iliuzija? Kartais atrodydavo, kad tie žmonės ir visa jų veikla yra absoliučiai ne mano dalykas ir kad visa tai ne man. Bet kažkodėl visada grįždavau. Vis tiek važiuodavau į akademijas, į kitokius renginius, bendraudavau su įvairiais naujais žmonėmis. Mane organizacija užaugino (ir vis dar augina), tačiau bent kiek tvirčiau atsistojusi ant žemės pagrindo aš dabar turiu padėti užaugti kitiems, turiu suteikti tokią pačią laimę ir padovanoti tokią pačią meilę, kokią suteikė ir padovanojo man. Mes tikrai matome, kad mūsų organizacija nėra tobula, joje yra nemažai taisytinių dalykų, tačiau mes tam ir esame, kad ją tobulintume. Tai, kad ji nėra tobula, nereiškia, kad negali tobulėti. Ir niekam nebus geriau, jeigu pamatę pirmą minusą mes pabėgsime. Todėl vieno nario pasižadėjimas ir įsipareigojimas organizacijai yra didelis laimėjimas. Juk santuokoje irgi prisieki amžiną meilę ir priimi kitą žmogų tokį, koks jis yra – su visais pranašumais ir su visais trūkumais.

Bet ką aš čia apie santuoką... Mano nuomone, kartais priimant kokį sprendimą reikia pažvelgti vaiko akimis ir truputį prislopinti „proto mygtuką“. Juk širdis irgi kartais pasako vertingų dalykų. Duodama JAS žodį aš įsipareigojau šiai organizacijai visam gyvenimui. Žinau, kad daug kas nežiūri rimtai į JAS žodį, tačiau tas žodis man buvo svarbus. Jau tada nusprendžiau visam

gyvenimui įsipareigoti šiai organizacijai. Kodėl stabtelėjau dabar? Net neįsivaizduoju... Aš vis tiek būčiau buvusi ateitininkė, man tik tereikėjo atnaujinti pažadus. Esu labai dėkinga savo egzaminuotojams, nes jie savo klausimais man pačiai padėjo atsakyti į daugelį klausimų, kurie man iki tol buvo neaiškūs. Laikydama egzaminą aš vis dar buvau sustojusi ir nebuvau tikra, ar tikrai noriu duoti žodį, tačiau jie mane įkvėpė. Jie leido man suprasti, kad jau nesu skruzdėlytė, norinti pastatyti karalystę, tačiau nesu ir Visagalis. Esu vienas iš statybininkų, kuris deda plytelę ant plytelės, tačiau jei statybininkų bus daugiau, karalystė pasistatys greičiau. Taigi stovėdama priešais altorių ir sakydama priesaiką buvau tikra dėl savo apsisprendimo, nes ši organizacija man davė per daug, kad jai neįsipareigočiau.

Esame dideli tik tada, kai esame visi kartu. Nereikia bijoti eiti rožėmis klotu keliu ir surasti jame spyglių. Juos reikia tiesiog nukirpti. Jei nematysime spyglių, nejausdami skausmo įsidursime, tačiau pamatę žaizdą išsigąsime ir pabėgsime. Rožės visada turi spyglių, tačiau kiekvienas iš mūsų galime jas apkarpyti taip, kad neįsidurtų kiti. O iš tikrųjų noriu pasakyti, kad kartais mes tiesiog per daug mąstome. Nepamirškime, kad vis dėlto esame (arba turėtume būti) vaikai – vieni didesni, kiti mažesni, bet vis tiek vaikai. Ir tiesiog gyventi. Arba, kaip mano sesė pasakytų, neuždaryti upės viename mieste, o leisti jai tekėti per visą gyvenimą, leidžiant Dievui nuspręsti, kur turi būti upės vingiai. ■

„Šiandienos iššūkis jaunimui – įsipareigoti“

Rugpjūčio 10-12 d. Kaune vyks Ateitininkų federacijos suvažiavimas, kuriame viena didžiausių Lietuvos jaunimo organizacijų apžvelgs pastarųjų dvejų metų veiklos rezultatus. Kokiomis nuotaikomis ir idėjomis gyvuoja į antrą gyvavimo šimtmetį įkopusi organizacija, kokių tikslų turi ateičiai, papasakoti sutiko Ateitininkų federacijos pirmininkė Rozvita Vareikienė.

Kaip Jūs atėjote į ateitininkus ir kodėl būtent šią organizaciją pasirinkote?

Dalyvavome drauge su vyru Atkuriamajame ateitininkų suvažiavime Vilniuje 1989 m.

Atmosfera jame buvo labai uždeganti. Užaugusi sovietmečiu iš savo artimųjų tikrai nebuvau girdėjusi jokių pasakojimų ar atsiminimų apie ateitininkus, bet Atgimimo laikotarpiu informa-

cijos atsirado daugiau, ji sudomino. Buvo smalsu susipažinti su organizacija, kuri tarpukariu vienijo tiek protingų, išsilavinusių, tikinčių žmonių, vėliau buvo uždrausta, bet veikė pogrindyje, o sovietmečiu nenunyko, bet toliau sėkmingai gyvavo išei-voje. Tai tikrai domino ir traukė. Manau, kad ir kun. Arvydo Žygo ryžtas ir šviesa, kuria jis degė atkuriant organizaciją Lietuvoje, daugeliui žmonių padarė didžiulį įspūdį.

Įsitraukdama į ateitininkų veiklą, galvojau ne apie save, bet pirmiausia apie savo vaikus – kad tai organizacija, į kurią norėčiau juos leisti, norėčiau, kad jie toje dvasioje augtų, kad ateitininkų vertybės taptų jiems artimos. Paskui per vaikus, kurie labai greitai ateitininkuose prigijo, natūraliai atėjo mintis, o kodėl gi neprisidėjus ir savo talentais. Savanoriška veikla buvo įdomi ir iki tol nepatirta.

Ar per dvidešimt pastarųjų metų pasikeitė organizacijos vaizdas? Kokią ją dabar matote, palyginus su anuometine?

Šiaip tai aš esu optimistė iš principo ir tikrai matau organizaciją šviesiomis akimis. Ne pro rožinius akinius, bet kad tai tikrai potencialą turintis jaunimas, degantis jaunimas. Jaunučių stovykloje vaikai Lietuvos himną gieda taip, kad kai kuriems suaugusiesiems atrodo neįsivaizduojamas dalykas – taip nuoširdžiai vaikai tai daro.

Norėtusi galbūt daugiau moksleivių, kurie, pradėję studijuoti, kartais sutrinka, turėdami laisvę rinktis iš daugelio dalykų. Aišku, studijos labai svarbu, laisvalaikio, pramogų pagundų yra daug... Ir jie dažnai pačioje pradžioje atitolsta nuo ateitininkų, bet tas grūdas vis vien yra įkrintęs, ir po kurio laiko jie sugrįžta, įsijungia į veiklą su didžiausiu užsidegimu. Kai vadovas ar mokytojas mato savo darbo prasmę ir dega ta idėja – tai uždega ir kitus.

Prieš porą metų tapote ateitininkų organizacijos pirmininke. Ką Jums reiškė šis žingsnis?

Buvo iš tikrųjų sudėtinga tokį iššūkį priimti, nes niekada sau nekėliau tikslo būti pirmininke. Tai nebuvo mano svajonė ar idealas. Iš tikrųjų asmeniškai apie save galvojau mažiausiai. Daugiausiai galvojau, ar, būdama pirmininke, galėsiu pateisinti mane palaikiusių žmonių viltis. Pagrindinis apsisprendimas atėjo prieškongresinėje stovykloje, kai kalbi su žmonėmis ir matai, kad jie tavimi tiki ir pasitiki, kad tu kažką gali padaryti dėl organizacijos.

Drąsu nebuvo, daugiau buvo baimės ir nežinios. Šimtą metų ateitininkų organizacijoje vadovai buvo vyrai, tikri autoritetai, pavyzdžiui, Pranas Dovydaitis, Stasys Šalkauskis, Antanas Maceina, Vytautas Vygantas ir daug kitų. Tikrai kilo minčių, ar aš esu tinkamas žmogus, ar galiu būti organizacijos vedlė.

Kaip manote, kas svarbiausio įvyko per šiuos dvejus metus? Kas pasikeitė ateitininkijoje?

Mano nuomone, labai svarbus dalykas, kad atšventę šimtmetį mes neužmigome ant laurų, o atvirksčiai – pajutome pakilimą. Šimtmečio šventė įpareigojo ir pastūmėjo aktyvesnei veiklai, negu buvo anksčiau.

Džiaugiuosi, kad per pastaruosius metus sustiprėjo mūsų ryšiai su kitomis organizacijomis, kad jau nebe vieni dirbame, nebe vieni sprendžiame, nebe vieni projektus kuriame. Labai gražu, kad su Lietuvos skautija ir LiJOT vykdėme projektą TAPK (Tobulėk. Auk. Pažink. Kurk), skirtą jaunimo pilietiskumui ir tautiškumui ugdyti. Šis projektas suteikė gyvybės

mūsų kuopoms, įtraukė daug naujų narių, buvo daug gražių kelionių ir renginių. Taip pat pastebėjome, kad mūsų kuopos dažniau susitinka ir bendrauja, vis daugiau bendradarbiauja.

Ateitininkai ir visuomenei, manau, buvo labiau matomi, pasisakė mums vertybiškai svarbiais klausimais apie šeimą, gyvybės kultūrą, negimusios gyvybės apsaugą, reagavo į visuomenei svarbias aktualijas. Kartu su kitomis giminingomis Europos šalių organizacijomis gilinamės į jaunimo lytinio ugdymo temą, stengiamės, kad jo neištumtų lytinio švietimo programos.

Kaip dar vieną svarbų dalyką pažymėčiau bendradarbiavimo ugdant jaunimo pilietiškumą sutarties su Krašto apsaugos ministerija pasirašymą. Ateitininkai buvo pastebėti kaip narystės organizacija, ugdanti tautiškai ir patriotiškai nusiteikusias brandžias asmenybes, kurios reikalingos ir šalies gynybai.

Liepos 11-13 d. Kaune vyks Ateitininkų federacijos suvažiavimas. Kuo jis svarbus ir aktualus?

Suvažiavimas – tai galimybė organizacijai stabtelti, įvertinti, kas per pastaruosius dvejus metus nuveikta, ką reikia daryti ateityje, numatyti gaires. Suvažiavime priimami svarbiausi dokumentai, renkama Federacijos valdyba, taryba, Federacijos pirmininkas. Tai ir darbinis renginys, bet, be abejo, smagu ir drauge neformalioje aplinkoje pabendrauti, išgirsti kiekvieno nuomonę.

Be to, šis renginys svarbus, nes suvažiavime susitinka visos

organizacijos atstovai, visų sąjungų atstovai, kiekvieno nuomonė yra svarbi ir kiekvienas gali pasisakyti, ar mes teisingu keliu einame.

Žvelgiant į netolimą ateitį, ar turi ateitininkai nepasiektų tikslų, dar neatliktų darbų, vizijų?

Šioje kadencijoje po šimtmečio šventimo, po Kongreso vienas svarbiausių uždavinių buvo sukurti ketverių metų ateitininkų strategiją, apibrėžti kur link mes norime eiti. Esame numatę tokią sau užduotį – propaguoti sekmadienio šventimo kultūros ugdymą. Ji turėtų būti atsvara vartotojiškumo kultūrai, kai sekmadieniai, šventinės dienos neįsivaizduojamos be apsipirkimo parduotuvėje ar prekybos centre. Kai kurie ateitininkų projektai per pastaruosius metus atsirado kaip, pavyzdžiui, vilniečių moksleivių akcija „Išjunk kompiuterį – įsijunk save“, raginanti atsitraukti nuo kompiuterio ekrano ir apsižvalgyti aplink save, laisvą laiką leisti su gyvais žmonėmis, o ne su įrenginiu. Kauno moksleiviai šiemet pakvietė į akciją „Padžiauk sofą“, kurios metu dienos atgavino Kauno Vytauto parką.

Sekmadienio šventimo kultūra ir tikėjimo metai turėtų būti ašis, ant kurios suktysi ateinančių metų ateitininkų veikla. Manychiau, kad moksleiviai galėtų prisidėti prie pasirošimo Lietuvos valstybės šimtmečio paminėjimo 2018 m. Mūsų signatarai ateitininkai turėtų mus tam įkvėpti.

Kokius didžiausius iššūkius matytumėt galbūt ne vien ateitininkams, bet ir

kitoms jaunimo organizacijoms apskritai?

Man atrodo, kad jaunimas vengia įsipareigoti dėl daugelio dalykų. Yra daug projektų, vienkartinų momentinių renginių, kai „susirinkai, pabuvai, išsiskirstei“, o ateitininkų organizacija yra toks tęstinis projektas ir tapdamas jos nariu įsipareigoji ilgam laikui. Įsipareigoti ir prisiimti atsakomybę už organizaciją jaunimui dabar sunku. Kartais sutinki jauną žmogų, kuris ir čia nori dalyvauti, ir ten nori dalyvauti, ir dar kažkur – o apsispręsti, įsipareigoti – sunku. Kartais žiūrима, kur patogiau, lengviau...

Ateitininkams svarbu inteligentiškumas, išsilavinimas, mokslas. Bet vienas principas neturi dominuoti kitų atžvilgiu. Visi mūsų principai sudėlioti taip, kad visi momentai yra visuminės žmogaus asmenybės ugdymo dalykai. Kai visa tai gali suderinti – gali įsipareigoti.

Nesinorėtų, kad jaunimo organizacijos nueitų į tą projekcinę, momentinę veiklą, norėtųsi, kad veiklos būtų tęstinės, ugdančios žmonių atsakomybę, pareigos jausmą.

Manau, kad tos skėtinės organizacijos, kurios vienija jaunimo organizacijas, kaip, pavyzdžiui, Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (LiJOT) Lietuvoje arba pasaulinės Fimcap ar JESI-MIEC, kurioms priklauso ateitininkai, galėtų labiau bendrauti, nes tos pačios problemos kyla Lietuvoje ar kitoje Europos šalyje.

Sekuliarėjant Vakarų Europos šalių visuomenėms, matant, kad kartais kata-

likiškos jaunimo organizacijos labai nutolsta nuo savo šaknų, pastebint, kad Lietuvoje šio sekuliarizmo apraiškų taip pat daugėja, kyla klausimas, ar ateitininkai nesijaučia balta varna? Ar katalikiškumo principas netampa našta, o gal prideda papildomo žavesio?

Vis dėlto manyčiau, kad prideda žavesio ir išskirtinumo tarp tų jaunimo grupių, kurioms tikėjimas yra gražus paveikslukas, graži vieta santuokai ir pan. Manau, kad tik tikėjimas ir gali išlaikyti organizaciją stiprią, ir mes jaučiame, kad esame reikalinga organizacija Dievo planams įvykdyti.

Kokią ateitininkiją norėtumėte matyti švenčiančią antrąjį gyvavimo šimtmetį?

Esu atradusi vieną pal. Jurgio Matulaičio frazę, kuri galbūt ne ateitininkams skirta, bet man ji tiko „Kad išsipildytų Ateitininkų federacijos misija ir ateitininkai taptų apaštališkuoju dvasios elitu – uoliu, narsiu ir be svyravimų baimės, viskam pasiryžusiu, su iniciatyvos dvasia, drausmingu organizuotu, kad jie būtų ne tik tie, kurie ginasi, bet kad galėtų kitus įkvėpti, uždegti ir įnešti Kristaus dvasią ten, kur šalta, kur vyrauja ne tikėjimas, ne meilė. Ir kad ateitininkai aktyviai dalyvautų kuriant Lietuvos gerovę – tiek dvasinę, tiek socialinę, tiek psichologinę, tiek ekonominę.“

Kalbino Agnė Markauskaitė

Lietuvių šeima išseivijoje

Irenai ir Juozui Polikaičiams ši vasara – gražios sukakties laikas. Jiedu mini 50-ąją bendro gyvenimo jubiliejų. Atvykusi į Ateitininkų federacijos suvažiavimą ir Pasaulio lietuvių bendruomenės XIV Seimą, pora rado laiko pasikalbėti ir apie šeimą. Pokalbis buvo kupinas vienas kito papildymo, draugiškos ironijos ir šilumos. Ši šeima įrodo, kad idealai,

apie kuriuos sakoma, kad jie esą tik teorijoje ar praeityje, esti ir šiandienos pasaulyje. Keturis vaikus užauginę dabar jiedu džiaugiasi vaikais, kurių vyriausiam 17, o mažiausiajai, paprašiusiai užkopus ant Gedimino kalno perduoti pačiam kunigaikščiui labų dienų, vos ketveri. Taigi – Irenos ir Juozo Polikaičių mintys apie šeimos vertybes.

Šiandien pilna šeima, kurioje kartu gyvena abu tėvai ir jaunosios atžalos, atrodo labai brangus ir vis labiau nykstantis reiškinys. Ar tai pastebima ir užsienio lietuvių bendruomenėse?

Irena: Amerikoje tai ypač dažna. Tarp lietuvių, gyvenančių Amerikoje, – ne toks dažnas reiškinys. Lietuvių šeimos glaudesnės.

Kas sieja lietuvių šeimas?

Juozas: Svarbiausia – atsakomybės jausmas. Reikia siekti, kad meilė nebūtų tik proginė. Jauni žmonės, pasunkėjus gyvenimui, nutaria lengvai išsiskirti. Anksčiau visuomenė labiau kreipdavo dėmesį, žvairuodavo į skyrybas, dabar tai priima tiesiog kaip faktą.

Irena: Svarbiausia mums yra tikėjimas. Mes pasižadame, Sakramentu esame sujungiami ir vėliau, kiek galime, visas pastan-

gas dedame, kad išlaikytume šeimą, ypač jei yra vaikų. Mes, Amerikos lietuviai, esame glaudžiai bendruomenė. Norime išlikti su gimtąja kalba, papročiais ir tai perduoti kitai kartai, todėl turime glaudžiai gyventi, bendrauti tarpusavyje. Tai buvo ypač aktualu, kai su tėvais 1949 metais atvykome į JAV. Gyvenome vadinamosiose kolonijose arba rajonuose. Aplinkui buvo – jau anksčiau lietuvių – vadinamosios pirmosios bangos – įsteigtos parapijos. Tokių Čikagoje buvo labai daug – net trylika.

Juozas: Visas gyvenimas buvo parapija. Ten ir renginiai, ir chorai, ir šeštadieninės mokyklos. Taigi mums atvykus jau viskas buvo paruošta, tik reikėjo tai perimti. Nors, įdomus faktas, bendravimas tarp pirmosios ir antrosios bangos lietuvių nebuvo labai artimas.

Irena: Paskui tos bangos susidraugavo. Mums buvo palygi-

nus lengva – prisijungėme prie parapijos. Tokios parapijos buvo kiekviename dideliame mieste, tarsi išseivijų centrai. Juokauda-

Irena ir Juozas prieš 50 metų

vome, kad Čikaga buvo antras didžiausias Lietuvos miestas. Labai svarbus buvo išeivių tarpusavio bendravimas.

Esate darni, veikli išeivių šeima. Sakoma, kad geriausias pavyzdys atkeliauja iš tėvų. Iš kokių šeimų Jūs kilote?

Irena ir Juozas Polikaičiai su sūnumis: Mariumi (pirmas iš kairės), Audriumi (viduryje), Dariumi (dešinėje) ir dukra Rima

Irena: Labai glaudžios ir Juozo, ir mano tėvų šeimos. Jis augo Detroite, buvo jauniausias iš šešių vaikų. Aš Čikagoje – vyriausia iš trijų. Mūsų abiejų tėvai buvo ūkininkai, jo kilę iš Aukštaitijos, mano – suvalkiečiai. Mus išvežė iš Lietuvos, kai aš buvau šešerių, o Juozas aštuonerių metų. Buvome karo vaikai, tad vaikystė gan liūdna. Lietuvos prisimenu labai mažai – nors mano gimtasis namas ir šiandien tebestovi.

Taigi iš pradžių buvo pabėgėlių stovykla Vokietijoje, gyvenome kareivinėse. Mano šeima pateko į amerikiečių zoną. Jau ten pradėjome steigti chorų ir gimnazijas. Gyvenau ten penkerius metus ir spėjau baigti pradžios mokyklą.

Juozas: Irena gyvenimo labai prabangiam rajone, man teko augti anglų kontroliuojamoje zonoje. Gyvenome manydami, kad iš tėvynės pasitraukėme laikinai ir ten sugrįšime. Visas stovyklos gyvenimas virė, lyg būtume Lietuvoje. Turėjome mokyklą subombarduotu stogu, ten ir vykdavo pamokos. Lietuviai pradėjo leisti žurnalus, vadovėlius, nes tarp pabėgėlių buvo daug pedagogų. Stengėmės neprarasti tų metų, kol esame išvykę, nes manėme, kad pasaulis neleis Vokietijai ar Rusijai okupuoti Lietuvos ir mes iškart po karo sugrįšime. Pasi-

rodo, rusai, amerikiečiai ir anglai buvo sąjungininkai... Tuomet lietuviai suprato, kad gyvenimas čia gali ir užsitęsti, tad sustiprino mokyklas. Pasaulio lietuvių bendruomenės Vykdomasis komitetas išleido Lietuvių chartą – kaip lietuvis turi elgtis tremtyje, kad išliktų lietuviu. Ten pabrėžiama, kad šeima yra pagrindas, tačiau tikėjimas, mokslas, tradicijos irgi svarbu. Šia Charta vadovaujamės ir dabar – vaikai su ja susipažįsta lituanistinė-

je mokykloje kaip su pagrindiniu lietuviu išeivio dokumentu. Jaunimą auklėti tuo metu buvo lengviau, nes komunistai žmones trėmė, žudė. Jaunimą kovinga dvasia labai lengva paveikti.

Mūsų giminės ir dabar gražiai bendrauja. Kartu švęsdavome šventes. Pas mus švęsdavome Kūčias, Padėkos dieną, susirinkdavom apie keturiasdešimt žmonių. Pas žmonos seserį ir brolių kitas šventes minėdavome – pas vienus Velykas, pas kitus – Kalėdas. Mano šeimoje, kadangi buvom šešiese, visi buvom draugai – kartais net vyriausiasis brolis prašydavo pasikalbėti su manimi jam rūpimais klausimais. Visi dalyvavome lietuvių veikloje, tokiu būdu mūsų vaikai tapo ne tik pusbroliais, bet ir labai artimais draugais. Yra toks posakis ir juokaudami kiti sako: Polikaičiai tarpusavyje pešasi, bet tik užkabink vieną, tai nuo visų gausi. Esame vieningi.

Sakote, kad svarbus ir tikėjimas. Kas puoselėjo tikėjimą – vienos moterys ar ir vyrai?

Juozas: Vaikui reikia pavyzdžio. Jei mama eina į bažnyčią su vaikais, o tėvas lieka namuose – koks čia pavyzdys? Tie berniukai vėliau sako: „Jei tėtis neina, tai kodėl man eiti?“ Amerikiečių visuomenėje įprasta visai šeimai kartu eiti į maldos namus. Ar tas turėjo įtakos mums, išeiviams? Galbūt, juk mes lankėm katalikiškas mokyklas. Štai prieš Antrąjį pasaulinį karą Lietuvoje dažniausiai moterys ir vaikai lankydavosi bažnyčiose. Vyrai vis likdavo darbų dirbti. Išeivijos lietuviams atro-

do, kad buvo kitaip. Mano mamytė labai pamaldi, tėtis ne taip kaip mama, bet visi kartu ir rožančių kalbėdavome, ir melsdavomės. Tai atrodė įprastas dalykas, tad supratau, kad reikia dalyvauti Bažnyčios gyvenime. Viskas iškilo natūraliai. Tikėjimas buvo perduotas ne tik tėvų, bet ir brolių, seserų, nes aš buvau jauniausias šeimoje.

Irena: Apie aštuoniasdešimt procentų mūsų pažįstamų išeičių, su kuriais mes bendraujame, yra tikintys ir praktikuojantys katalikai. Kai aš auginau vaikus, meldžiau Dievo tik dviejų dalykų: kad jie jaustų meilę Dievui ir savo tėvų kraštui. Galvojau, jog būtų gerai, kad bent vertintų tai užaugę. Dabar jie – trys sūnūs ir dukterė – jau suaugę ir visi praktikuojantys katalikai. Mūsų pačių tėvai, nors buvo atvykėliai ir iš pradžių sunkiai finansiškai gyveno, mus leido į katalikišką, o ne į valstybines mokyklas.

Kokia Jūsų bendros šeimos istorija, kaip užsimezgė Jūsų draugystė?

Irena: Užaugau Čikagoje, o Juozas Detroite. Buvo me moksleiviai ateitininkai, gal ir matėmės, bet tai nebuvo labai įdomu. Vėliau, būdami studentais, suvažiudavome iš vadinamojo trikampio – Čikagos, Detroito, Klivlando. Susipažinoje „Dainavos“ stovykloje. Čikagietės juokaudavome, kad jaunuoliai, su kuriais mes užaugome, mūsų nedomino, nes buvo labai artimi, tarsi broliai. Vėliau beveik visos ištekėjome už vaikinių iš kitų miestų. Nesijaučiame kokie nors ypatingi – mes paprasti žmonės.

Juozas: Jaunavedžiams, jaunoms poroms susipažinimo laikas, pirmieji metai – romantiškas laikotarpis, be atsakomybės. Tai daugiau ar mažiau turi prasmę, tačiau kai atsiranda vaikų, gyvenimo prasmė pasidaro didesnė, atsiranda ir atsakomybė, ir tikri džiaugsmas. Taip pirmasis romantiško laiko džiaugsmas savotiškai nublunka prieš tai. Čia organizacija suvaidino didelį vaidmenį. Esame ir visada būsimė dėkingi ateitininkams už tai, ką patys gavome, ką gavo mūsų vaikai ir ką dabar gauna vaikaičiai. Didžiausias džiaugsmas – susilaukti vaikų, o kai vaikai paauga – džiaugtis vaikų pasiekimais, laimėjimais, darbu ir jų veikla. Jų veikla visuomeniniame gyvenime suteikė daug džiaugsmo. Prisimenu, kai visi keturi bendrai sutarė viešai padainuoti. Pirmą kartą mokykloje išgirdome su žmona viešumojuos dainuojančius. Aš iš pradžių abejingai žiūrėjau – svajotojai, maniau. Vyriausias sūnus Darius stovykloje pradėjo rašyti dainas, vėliau iš jaunimo sąjungos sulaukė kvietimo, kad išleistų plokštelę. Juokavau – sakiau, kad bus blogai, jei per daug įsitrauks. Turiu prisipažinti, kad tai po kiek laiko mane patį nustebino. Du vyresnieji sūnūs netgi dalyvavo Roko marše – prisidėjo prie Lietuvos atgimimo.

Kuris gyvenimo laikotarpis Jūsų šeimai atrodė pats sudėtingiausias?

Juozas: Sunkiausia, kai pradėdi kurti šeimą, pradėdi darbą. Sudėtinga buvo mano tarnybos pradžia, turėjau daug keliauti, be to, studijavau magistrantūroje. Žmona pradėjo dirbti mokytoja. O tuo metu jau turėjome

vaikų. Būdavo, išvažiuoji, palieki šeimą, žinai, kad žmonai sunku. Ir pats vakarais vėlai grįžti iš darbo, juk nebūdavo taip, kad dirbtum tik nuo aštuonių iki penkių, kartais tekdavo ir septyntą grįžti, o kur dar pasirošimas universitetui. Mokytis tekdavo, kai vaikai jau miegodavo, o prieš kokį egzaminą žmona išvažiuodavo su vaikais į parką, kad paliktų mane ramybėje. Ir visuomeninėje veikloje dalyvavome, bet jau dažniausiai visa šeima kartu. Tai buvo malonus, bet ir sudėtingas laikotarpis, atrodė, kad trūksta bendravimo, visa atsakomybė dėl vaikų atiteko Irenai. Sutarėme, kad žmona nedirbs, bus namuose – vaikus auklės, o darbas – jau mano atsakomybė, reikės šeimą išlaikyti.

I. ir J. Polikaičiai per XVI Ateitininkų kongresą. 2010 m.

Polikaičių šeima

Nutarėme, kad tik taip galime užtikrinti vaikų auklėjimą, kad jie nenutoltų nuo šeimos, kad pamiltų Lietuvą. Tai ir padėjo, niekada neturėjome labai sunkių momentų, o mažų nesutarimų būna kiekvienoje šeimoje.

Kaip, gyvendami šeimoje, randate bendrus kompromisus?

Irena: Prisipažinsiu, ieškojau vyro, kuris būtų panašus į mane – kad man nereikėtų ko nors atversti į tikėjimą, lietuviybę ar pan. Mūsų profesijos neturėjo nieko bendra: Juozas baigė tiksluosius mokslus, aš – literatūrą. Mus siejo ne profesija, bet bendri siekiai.

Juozas: Bendravimas buvo svarbus. Pasitaiko visokių momentų, bet ilgainiui atsiranda trauka.

Irena: Reikėjo nutarti, kur gyvensime. Jokių būdu nenorėjome rinktis kur nors vidury, tarp Detroito ar Čikagos. Aš laimėjau, apsigyvenome Čikagoje. Nusprendėme, kad dau-

giausia dėmesio reikia skirti vaikams, todėl atsisakiau viso darbo laiko. Susitarėme, kad namuose kalbame tik lietuviškai. Visko su vaikais būdavo – ir pamiršdavo, ir tarp savęs pradėdavo kalbėti angliškai, bet žinojo tą taisyklę. Tai, ką mes čia dabar pasakojame, nėra visiškai tipiška visiems išeiviams. Buvo daug atvykėlių, kurie neapsigyveno lietuviškose bendruomenėse, todėl jiems išlaikyti lietuviškas šeimas buvo daug sunkiau.

Juozas: Problema buvo tai, kad kai kurie lietuviai manė, jog nebūtina išlaikyti lietuviybę, tik svarbu kuo greičiau prisitaikyti. Iš tiesų Amerikos visuomenė nežiūrėjo į kalbos akcentą, jiems buvo svarbu, kaip atlieki darbus. Prisimenu, kompanijos, kurioje dirbau, darbininkai išgirdo mane 1994-aisiais kalbant apie Lietuvos problemas per radiją. Vėliau parašė savo kompanijos laikraštėlyje straipsnį, kur pabrėžė, kad lietuviai ne tik gerai atlieka darbą, bet jie yra visapusiški žmonės,

nes dalyvauja visuomeninėje veikloje.

Irena: Čikagoje yra 30-40 tvirtų lietuviškų šeimų, jie tarpusavyje bendrauja. Gaila, daugeliui naujų atvykėlių svarbūs tik daiktai – automobilis, namas, išorinis grožis. Jie dar nesupranta, kad bendravimas yra pagrindinis dalykas. Tėvai vaikams turi būti ir draugai. Lietuvoje tokia kultūra, kad vyresniems nei 45 metų sunku net rasti darbą. Dažnai vyresni patys atskiria save nuo jaunesniųjų. Amerikoje labiau gerbiamas amžius. Mes niekada nesijaučiame išguiti iš vaikaičių kompanijos.

Juozas: Jei pats neįtikini savęs, kad esi senas – ir esi senas, bet jei pradėsi tokiu jaustis, tai gali pakenkti ne tik sau, bet ir santykiams su vaikaičiais.

Irena: Pažinti savo vaikaičius – man didžiausia dovana. Susidraugauji su jais, kartu žaidi, mokaisi ir net verki.

Ačiū už pokalbį.

Kalbino Vita Kuodytė

Asmuo ir istorija

Antanas Maceina

... Kuo gi yra būdinga dabartinė mūsų padėtis tremtyje? Ne kuo kitu, kaip klausimu: *Kas mes esame?* Tai mūsų tapatybės arba vadinamojo „identiteto“ klausimas. Jis kyla visiems – vis tiek ar būtime senosios ar jaunosios kartos. Kiekvienas, palikęs savo šalį, neišvengiamai klausia: *Kas gi aš dabar esu?*

... Stipriai klystume, jei šią mūsų ieškomą tpatybę norėtume suprasti *metafiziškai*. Mes klausiamo, kas esame, anaip tol ne tam, kad patirtume, ar esame tapatūs patys sau. Asmens tapatybė sau pačiam yra savaime aiškus dalykas, niekad nerandamas, kadangi niekad neprarandamas. Kiek žmogus yra Aš, tiek jis visados yra tas pat, nuo gimimo ligi mirties, o pagal tikėjimą ir po mirties.

...O vis dėlto mes šiandien savo tapatybės tiesiog aistringai *ieškome*. Ypač mūsų jaunimui ji yra pasidariusi aktuali, nes jis, augdamas bei bręsdamas, pirmiausia ir klausia, kas esąs. Tačiau ką tai reiškia? Ko gi mes iš tikro ieškome klausdami, kas esame svetur? Ar šis ieškojimas yra tik tuščias metafizinis klydinėjimas? Pasiskaičius spaudoje mūsų jaunimo atsiliepimų, atsakyti į tai gana lengva: mes ieškome ne metafizinio santykio su savimi pačiais, bet *mūsų santykio su istorija*. Mūsų klausimas, kas esame svetur, yra esmėje klausimas,

kuri istorija dabar yra „*mano istorija*“. Kitaip sakant, mes ieškome istorinės tapatybės, kurią tariamės esą praradę. Kol žmogus gyvena savoje šalyje, tol istorinė jo tapatybė yra jam taip lygiai akivaizdi, kaip ir metafizinė tapatybė: Lietuvoje aš esu lietuvis istoriškai, kaip kad pasaulyje esu žmogus metafiziškai. Tačiau atsidūrus svetur, istorinė tapatybė susvyruoja – pirmoje eilėje tiems, kuriems „svetur“ virsta „tėvyne“. Nes istorinė būtybė žmogus yra ne abstrakčiai, o visiškai konkrečiai: *jo istorija yra jo tėvynės istorija*. Aš negaliu turėti savos asmeninės istorijos, kuri nebūtų išraiška mano tėvynės istorijos... Žmogus turi istoriją tiek, kiek jis yra suaugęs su erdve ir laiku, kuriuose buvoja. Jeigu tad, iškeliaęs svetur, padarau šį „svetur“ savo „tėvyne“, tai šioje „svetur“ istorija, atrodo, ir turinti būti „mano istorija“.

Bet kaip tik čia ir prasideda įtampa tarp asmens ir istorijos. Buvodamas tėvynėje, žmogus yra su ja *suaugęs* todėl, kad yra iš jos *išaugęs* – ligi pat neatmenamų laikų. Tarp jo asmens ir jo istorijos nėra plyšio: istorinė jo tapatybė yra jam savaime suprantama. Atsidūręs svetur, žmogus žino, kad jis į čia yra *atkilęs*, bet ne iš čia *kilęs*, net jeigu ir būtų čia gimęs. Nes biologinis gimimas dar anaip tol nėra istorinis žmogaus kilimas. Svetur žmogus vi-

sados buvoja *naujakurio būdu*. Jis yra čion atėjęs iš šalies, o ne išaugęs iš vidaus; čia nėra jo šaknų, o tik tuščia erdvė ir tuščias laikas, kuriame jis dar tik turi įsišaknyti. Tačiau kokių gi būdu svetimos erdvės ir svetimo laiko istorija galėtų būti dirva šioms šaknims leisti? Kaip galėčiau vadinti *savą* tokią istoriją, kurioje nesu dalyvavęs jokia prasme: nei kaip asmuo, nei kaip šeimos palikuonis, nei kaip tautos augintinis? Kokių būdu esu „istorinė būtybė“, buvodamas svetur? Štai klausimai, kurie įaštrina ir net įskaudžia istorinę mūsų sąmonę; mūsų jau ne kaip žmonių apskritai, gyvenančių dvidešimtajame šimtmečiuose, bet kaip lietuvių, atsidūrusių išskirtinėje tremties būklėje. Todėl formulė „asmuo ir istorija“ klausia ne tik žmogaus istoriškumo, bet ir *lietuvių* istoriškumo.

... Istorija, kaip tautos praeitis, gyvenanti jos atmintyje dabarties pavidalu, anaip tol nėra psichinis vaizdas, kaip tai esti individualinės atminties atveju. Tai objektyvus *kultūrinis pavidalas*, įprastas vadinti *tradicija*. Neretai – net ir mūsų pačių – tradicija yra suprantama gana siaurai, būtent: kaip atgyvenę papročiai. Iš tikro gi tradicija yra žymiai platesnė sąvoka. Žodis „tradere“ reiškia ne tik „papasakoti“, „pranešti“ ar „dėstyti“, bet ir ką nors „patikėti“, „pavesti“, testamentu „palikti“. Ir štai šia pastarąja prasme tradicija ir sudaro tautos atminties turinį. *Praeitis susiklosto tautoje, kaip testamentinis palikimas*, vis iš naujo perteikiamas ateinančioms kar-

toms, kurios jį papildo savo įnašu taip, kad tradicija virsta nepertraukiama kultūrinio tautos lobio kūryba. Tradicija yra ir veiksmas, ir išdava kartu. Kaip veiksmas, ji apgaubia visas buvusias, esamas ir būsimas kartas. Kaip išdava, ji pripildo turiniu laiką ir padaro jį nebepraeinantį, nes kultūrinis žmogaus kūrinys nenyksta pačia savo esme. Kultūrinis kūrinys

gali būti sunaikintas iš viršaus, bet jis nesudyta pats iš savęs. Tradicija užtat ir yra susigražintos praeities laidas, kad ši praeitis paliks dabartinę. Šia prasme tradicijai priklauso visa, ką tauta yra sukūrusi amžiais: pasakos, dainos, šokiai, dailė, visuomeninio santykiavimo lytys, jos literatūra,

jos filosofija, jos religija, o svarbiausia jos kalba. Būdamas žmogaus santykio su pasauliu įkūnijimas, kalba neša su savimi tautos pasaulėjautą ir net pasaulėžiūrą, kuri reiškiasi regimai visais tautinės kultūros pavidalais, tarsi šie būtų tik kalbos atmainos. Kalbos mokslininkas ir filosofas J. Lohmannas, savo jaunystėje lankęsis Prienuose, kad pramoktų lietuviškai, drąsiai teigia, kad „istorija gali būti suprasta tik kaip kalbos istorija“. Tiriant kalbos praeitį, yra tiriamas tautos būvio būdas. Pasisavinant kalbą, yra pasisavinamas šisai būdas: *istorijoje mes buvojame taip, kaip kalbame.*

...Kaip istorinė būtybė, žmogus yra gimęs ne tais ar kitais metais: jis yra pagimdytas ilgų amžių kultūrinio vyksmo arba tradicijos. Kaip istorinė būtybė,

žmogus ir nebuvoja tik savyje: jo būvis yra visos tautinės tradicijos plotis. Galop kaip istorinė būtybė, žmogus nė nemiršta dingimo prasme: jis gyvena tuose, kuriems perteikė tautos palikimą – savo vaikuose, savo mokiniuose, savo darbuose.

...Nebenorįs ar nebegalįs grįžti tėvynėn, žmogus istorijos atžvilgiu paprastai elgiasi dvejopai: arba *įsikabina* į savo tėvynės praeitį, kurią išsinešė iškeliaudamas, arba *ieškosi* ateities svetimo krašto istorijoje, kurią tariasi atradęs kaip savąją.

Pirmuoju atveju jis teregi tai, kas jo tėvynėje yra buvę jam išvykstant. Jo tėvynės praeitis yra jam gyvai akivaizdi bei dabartinė, tačiau tik *praeitis*. Tėvynės ateitis, tačiau kuriasi, išvykėliui nebedalyvaujant, todėl ji ir nėra jam sava. Sakysim, rusinamos ir komunistinamos Lietuvos ateitis nėra *mūsų*, svetur gyvenančiųjų, ateitis, todėl mes ją ir kratomės, kaip kratėsi sovietinės Rusijos ateitimi rusai – išeiviai po Pirmojo pasaulinio karo. Tačiau kaip tik todėl išvykėliai ir atsiduria *šalia* tėvynės istorijos, kadangi, kaip jau sakėme, istorija nėra tik praeitis, bet ir ateitis, mūsų užmojais atkelta į dabartį. Be abejo, ir gyvenantieji svetur turi užmojų tėvynės atžvilgiu, kartais net labai plačių. Deja, šie jų užmojai nėra tėvynės vykdomi, todėl lieka neistoriniai, kaip neistoriniai esti gryni lūkesčiai bei svajingos viltys: tėvynės ateities tokie užmojai neapipavidalina. *Svetur gyvenančiųjų žmonių istorija yra netekusi ateities matmens*, todėl pasidariusi dažniausiai konservatyvi: išlaikyti „conservare“ – tai, kas išsinešta. Kūryba ateičiai čia sumažėja ligi skurdaus laipsnio, kadangi ši kūryba eina visai kita

– dažnai net priešinga – kryptimi negu tėvynėje, ji nevirsta tėvynės ateities užuobėga. Ateities netekimas todėl ir nuistorina svetur gyvenančiųjų būvį, paversdamas jį seniena, turinčia, tiesa, praeitį, bet nebeturinčia ateities; esančia istorijoje, bet nebe istorija, vadinasi, gyva srovė, einanti iš praeities į ateitį.

Konservatyvi išvykėlių būsena pažadina savo priešingybę: *nusi-grįžti nuo tėvynės praeities ir regėti savą ateitį svetimo krašto istorijoje; prarastą ateitį tėvynėje pakeisti ateitimi svetur. Tai paprastai esi jau išėivių vaikų ar vaikaičių nuotaika, kurią gražiai yra nusakęs vienas mūsų tautietis savame laiške Europos bičiuliams: „Amerika, suteikusi mums materialinę gerovę, atima mūsų vaikus.“ Mūsų atveju šie žodžiai tinka ne tik Amerikai, bet ir visiems kraštams, kuriuose gyvenama lietuvių: vis šie kraštai atima mūsų vaikus. Tai skaudūs žodžiai – ne tik psichologiškai ir gal net ne visų pirma psichologiškai. Nes kad vaikai neina tėvų keliais, kad jie mėgina, kaip anas tautietis toliau rašo, atsiplėšti nuo tėvų idėjų ir jų gyvenimo principų, yra visiškai suprantama, pateisinama ir net būtina: kitaip nebūtų jokios kultūrinės pažangos. Anų žodžių tragika slypi ne tėvų sielvarte, kad vaikai nesą tokie, kokie yra tėvai; *tikroji tragika slypi pačiuose vaikuose*, būtent: jų savęs apgaulėje, kad jie galį tapti istoriniai svetimos istorijos dėka. Posakis „Amerika atima mūsų vaikus“, objektyviai žiūrint, *nusako asmens iskritimą iš istorijos apskritai ir jo virtimą klajokliu laike.* Kaip esama klajoklių erdvėje: valkatos, perėjūnai, klajūnai – taip esama ir klajoklių laike. Tai žmonės, iškritę iš savo istorijos ir neįžengę į svetimą is-*

torija, kadangi įžengti į istoriją iš viso neįmanoma. *Istoriją galima kurti, bet jos negalima priimti*, tarsi ji būtų ne kultūrinė tradicija, o tik teisinė pilietybė. Užtat posakis „Amerika atima mūsų vaikus“ yra tragiškas patiems šiems vaikams: *Amerika atima juos iš tėvų, bet ji nepasiima jų sau*. Ji palieka šiuos vaikus tuščio laiko matmenyje, padarydama juos žmonėmis be istorijos, vadinasi, tikrai klajokliais istorijos atžvilgiu.

...Gimimas pats vienas, kaip sakyta, dar neįjungia žmogaus į istoriją; tai padaro tik kultūrinė krašto tradicija. Betgi ar svetimo krašto tradicija yra mano tradicija? Ji nėra pagimdžiusi mane kaip istorinę būtybę; jos praeities šimtmečiai nėra man dabartiniai, nors aš jų turinį ir išmokčiau iš istorijos vadovėlio. Nes išmokti galima kiekvieno krašto istoriją, tuo anaipol nepadarant šios istorijos *mano* istorija... Svetimo krašto praeitis niekad nevirsta istorinio mano būvio sudedamąja dalimi todėl, kad aš šios praeities nekūriau jokia prasme ir jokiu atžvilgiu: ji nėra mane įpareigojusi ar užangažavusi; jos akivaizdoje aš galiu laikytis tik abuojujais; jos garbė ar gėda nėra mano garbė ar gėda; aš nesijaučiu už ją atsakingas nei teigiamai, nei neigiamai; manęs nedžiugina jos laimėjimai ir neslegia jos kaltės. Svetimo krašto praeitis nėra gyva srovė, kuri būtų mane atnešusi į mano dabartį ir dabar ruošęsi nešti mane į ateitį. Mane atnešė visai kita srovė, būtent: *mano tėvų krašto praeitis*. Tai ji yra tikroji istorinio mano būvio versmė. Tačiau aš ją, iškeliaavęs ar gimęs svetur, paneigiau bei pamiršau ana minėta tautinės atminties prasme. Todėl dabar ji manęs mano svetimoje dabartyje ir nelaiko,

kadangi ji šioje dabartyje negyvena: *svetimo krašto* dabartis nėra mano tėvų krašto praeities buvimas. Lietuvos praeitis neglūdi Amerikos ar Brazilijos dabartyje. Visa tai reiškia, kad, apsisprendęs bei pasiryžęs kurti savą ateitį, remdamasis svetimo krašto istorija, aš *istorijos kaip tik netenku*, kadangi neturiu veršmės, iš kurios ši istorija plauktų. Savo tėvų krašto praeitį paneigiu savo apsisprendimu, o svetimo krašto *praeities* neprisiimu savo nedalyvavimu joje. Nė viena tad praeitis nėra *mano* praeitis: savoji prarasta valingai, svetimoji – nerasti savaimingai. Neturėdamas gi praeities, esu klajoklis laike, galėdamas tik bastytis tarp dviejų istorijų, kurios abi man nepriklauso ir kuriose aš esu tik perėjūnas.

Nėra abejonės, kad šitoks *istorinis nomadizmas* įtaigauja žmogaus kaip asmenybės išsivystymą bei brendimą *neigiama prasme*. Klajoklis laike virsta nepajėgiu valdyti laiko. Gal dėl to J. De Maistre ir yra metęs savotišką prakeikimą žmonėms, palikusiems tėvynę: „Išsivija nieko negali ir nieko nereiškia – ne peut rien et ne vaut rien“. Ir iš tikro. Išsijungti iš savo tėvų tradicijos ir negalėti įsijungti į svetimo krašto tradiciją reiškia suskaldyti save patį ir psichologiškai, ir doriškai. Tėvų krašto praeities atžvilgiu toks asmuo virsta *atkritėliu*; svetimo krašto atžvilgiu jis virsta *pataikūnu*, atkritėliu todėl, kad paneigia tai, kas iš tikro *yra jo*; pataikūnu todėl, kad meilina si tam, kas *nėra jo*. O tai niekad nevyksta be gilaus sąžinės sankričio su pačiu savimi. Atrodo, kad kaip tik čia ir glūdi giliausia priežastis, kodėl mūsų jaunimas taip aistringai ieško savo tapatybės arba „identiteto“: šis ieškoji-

mas turįs užgrįsti atsivėrusį dvasios plyšį ir nuraminti atbudusią sąžinę. Santykis tarp asmens ir istorijos yra skaudžiausia išsivijų vaikų ir vaikaičių problema.

Tačiau ši problema tegali būti išspręsta, ne tapus žmogumi be istorijos, vadinasi, ieškantis savos ateities svetimoje istorijoje, o tik įsiglaudus į istoriją, kurią nuoširdžiai, vadinasi, pačiomis savo dvasios gelmėmis, galiu *vadinti savo istorija*. O kurią istoriją aš galiu šitaip *vadinti*, man nurodo ne nauda, ne mada, ne poaukščio siekis, bet tai, kas mane amžių eigoje yra atnešę į dabartį, nes esu, liaudiškai kalbant, „ne iš kelmo išspirtas“, vadinasi, atsiradęs nesąryšingai, o amžių išnešiootas ir pagimdytas kaip istorinė būtybė. Mano sąsaja su praeitimi yra manoji „egzistencialija“, kurios netekęs atkritnu į taško buvojimą: istorijos gyva srovė teka tuomet pro mano šalį. Šitoks *savos* praeities pažinimas ir pripažinimas yra vienintelis kelias išlikti žmogui istorine būtybe, negyvenant savoje tėvynėje. Svetima praeitis tokios galimybės sukurti negali, todėl ja vaduodamasis asmuo ir nuistorina pats save, tapdamas arba vienišium, arba pasinerdamas į tokių pat beistorinių asmenų pilką bevardę minią. Tik aiški bei ryžtinga *savos istorijos* – jos praeities ir jos ateities – sąmonė išgelbsti asmenį iš šio žudančio klystkelio. Tik ši sąmonė parodo tikrąją asmens tapatybę arba „identitetą“ kaip nenutrūkstamą jo santykį su savo praeitimi. Užtat „identiteto“ klausimas ir tegali būti išspręstas, tik man apmąstant savo santykį su *mana* istorija. Ir niekas mums šiuo tarpu nėra tiek aktualu, kaip toksai apmąstymas – viešas ir asmeninis.

„Ateitis“, 1977 m., Nr.2

Rašymas – svajonės ir

Jurga Dirkstyte

Praeitame „Ateities“ numeryje spausdinome interviu su trimis jaunaisiais rašytojais, o šiame galite pasiskaityti dar keturių – Jurgos Tumasonytės, Karolio Klimo, Deimantės Bandzevičiūtės, Nerijaus Cibulsko – pamąstymus. Aš jiems uždaviau po kelis klausimus ir štai – jų atsakymai, žmonių, kurie gali papasakoti apie savo kūrybinio kelio pradžią bei svajonių pildymąsi, o kai kurie – jau ir apie pirmąsias knygas.

Jurga Tumasonytė: „Išgaravus įkvėpimui, turi prisiversti jį išlaikyti toliau“

Jurgai Tumasonytei šiuo metu 24. Mergina kuria prozos tekstus – noveles, apsakymus. Pernai jos novelių rinkinys „Dirbtinė muselė“ laimėjo Lietuvos rašytojų sąjungos leidyklos organizuotą „Pirmosios knygos“ konkursą prozos srityje. Netrukus pasirodė ir jos knyga. Jurga sako nesitikėjusi, kad konkursą galima laimėti „taip paprastai“. Laisvalaikiu ji dalyvauja „slam“ poezijos varžybose, nors, sako, prozą rašanti tik todėl, kad nemoka kurti eilėraščių...

Rašyti pradėjau tikriausiai iš nuobodulio ir pagarbos daiktams. Pirmasis, labiausiai atsimenamas mano bandymas įvyko pradinėse klasėse – tada,

kai kažkokia proga dovanų gavau rašalinį parkerį ir užrašų knygelę odiniais viršeliais. Kadangi supratau, kad svarbiais reikalais arba telefonų numeriais tos knygelės visos neišrašysiu, pradėjau į ją „skrebenti“ pasakas ir istorijas. Vėliau toji knygelė kažkur pasimetė ir aš ilgai nieko nebekūriau. Antrą kartą sėdau rašyti tada, kai mūsų namuose atsirado kompiuteris. Man atrodė smagu ekspromtu taukšėti klaviatūra ir įsivaizduoti, kad rašau knygą. Ką nors parašiusi, perskaitydavau savo ligotai senelei, kuri tuo metu gyveno su mumis ir kuriai patikdavo viskas, ką sukurdavau. Bet tai buvo tiesiog žaidimas. Rimčiau ra-

šyti pradėjau, kai susidraugavau su Aiste – mergaite, kuri buvo ne tik įdomi, bet dar ir rašė. Tai, ką ji parašydavo, įdėdavo į svetainę www.rasyk.lt, kurioje diskutuodavo su kitais rašančiaisiais ir gaudavo balus už savo kūrinius bei komentarus. Išbandyti tokią „veiklą“ užsimaniau ir aš. Pirmasis mano tekstas vadinosi „Ledinė rožė“ ir buvo apie prostitutę, kurios gyvenimas blogas kaip pigi kava. Gavau visai neblogo įvertinimų ir sparčiai įsisukau į virtualią „rašykų“ bendruomenę. Kartais pagalvoju, kad jeigu ne ta svetainė, komentarai ir lipimas „karjeros laipteliais“ galbūt nebūčiau pradėjusi rašyti rimčiau. Dabar rašau norėdama perdirbti tikrovę, įprasminti savo patirtis. Neretai rašau ir „iš reikalo“: proza jau toks dalykas – išgaravus pirmajam įkvėpimui, turi prisiversti viską išlaikyti toliau. Prozą rašau todėl, kad eilėraščių kurti nemoku.

Rašyti labai norisi tada, kai viduje prisikaupia įvairiausių patirčių ir įžvalgų. Blogiausia, kad tas noras paprastai užklumpa rašant darbui skirtus tekstus, tai yra dirbant – vis kirba pagunda numesti darbus ir kurti savąją istoriją. Man vis dar sunku įsijausti į discipliną, nors svajoju tą discipliną išmėginti – kiekvieną dieną atsikelti ir parašyti numatytą teksto kiekį. Deja,

pokalbiai su Dievu

vis „įstringu“, kai tik pradėdu rašyti ilgesnį, ne vienos savaitės atsidavimo reikalaujantį kūrinį.

Bet kuri veiklos sritis, pavyzdžiui, sportas ar meno šaka reikalauja nuolatinio darbo. Rašančiajam taip pat reikia

nuolat dirbti, tik tas darbas nebūtinai yra rašymas, bet dar ir kitų tekstų skaitymas, bei, žinoma, pats gyvenimas. Nebent esi toks kaip Jorge Luisas Borgesas, kurio kūrybinės patirtys gimė vien gyvenant sveltiniais raštais.

Jauniems moksleiviams visų pirma reikėtų suprasti, kad mokyklos programoje esanti literatūra toli gražu nėra ta literatūra, kokią jie įsivaizduoja. Aš, pavyzdžiui, vaikystės neįsivaizduoju be Astridos Lindgren knygų, taip pat Tuvės Janson trolių mumių serijos. Neįsivaizduoju be pasakų. Žinau, kad vaikams tikriausiai nepavyks išvengti visų tų knygų apie vampyrus ir kitus populiariusius stabukus. Bet tai irgi nėra blogai – svarbu tik neapsiriboti vien tik tokiomis madingomis knygelėmis. Maištaujantiems paaugliams patariau perskaityti Jacko Keruacko „Kelyje“, J. Selingerio „Rugiuose prie bedugnės“. Tinka ir Jurgos Ivanauskaitės pirmosios novelių knygos apie tėvų kartos hipius ir pankus. Norintiems „kietesnio riešutėlio“ reikėtų paimti kokią nors Julio Cortazaro knygelę, paskaityti Jorge Luiso Borgeso novelių. Įkvėpiančios daug žinoti ir skaityti galėtų pasirodyti Alfonso Nykos-Niliūno dienoraščių knygos. Taip pat labai rekomenduoju ir Tomo Kondroto „Žalčio žvilgsnį“.

Sužinojusi, kad pernai laimėjau „Pirmosios knygos“ konkursą, jaučiausi pakylėta. Negalėjau patikėti, kad „taip paprastai“ pavyko. Buvau girdėjusi, kad pirmas knygas išleisti kartais sunkiau nei kūdikį pagimdyti. Taip, ateityje taip pat norėčiau išleisti knygų. Šiuo metu dėlioju mintis naujai knygai, bet kol kas nenorėčiau atskleisti, apie ką. ■

Karolis Klimas: „Visada norėjau rašyti, todėl ir rašau“

Karoliui Klimui dar tik 21 m., tačiau jau džiaugiasi parašęs, kaip tikina pats, keturis gerus apsakymus. Jo apsakymas „Kur pradingo Tomas Morisonas?“ 2010 m. apdovanojamas Lietuvos rašytojų sąjungos Literatūros fondo ir „Literatūros ir meno“ redakcijos rengiamo konkurso geriausio metų apsakymo antrąja premija. Karolis taip pat yra 2010 m. Vilniaus universiteto rengiamo konkurso „Filologijos rauduo“ laureatas. Gyvenime vaikiną turėjo tik dvi svajones – gyventi Vilniaus senamiestyje ir išleisti knygą. Pirmoji išsipildė, antrąją planuoja įgyvendinti – knygą išleisti vis dar tikisi. Neseniai jis įstojo į lietuvių filologiją Vilniaus universitete, kuri pakeitė prieš tai studijuotą teisę. „Tėvai neapsidžiaugė, bet nenorėjau studijuoti tokio nuobodaus dalyko“, – paprastai ir tiesiai į klausimą, kodėl sumanė šitaip papiktinti tėvus, atsako jis.

Visada norėjau rašyti, todėl ir rašau. Būti rašytoju norėjau nuo pat vaikystės. Parašiau daug nebaigtų „knygų“ po vieną puslapį. Kartais pasvajodavau, kad jei nebūsiu rašytojas, tai gal būsiu žurnalistas – su sese „leisdavome“ žurnalus. Rimčiau rašyti pradėjau neseniai, atsikraustęs į Tiltų gatvę, kurioje prasiėdėjo visi mano gyvenimo nuotykių. Tuomet parašiau, kaip sakau dabar, visus keturis gerus savo apsakymus.

Visi mano tekstuose pasakojami nutikimai yra iš tiesų man atsitikę įvykiai. Rašydamas nekeičiu net vardų, nes, pakeitus juos, tas tekstas man jau taptų svetimas ir imtų atrodyti, kad jame rodomas gyvenimas nebe mano. Šiaip esu mėgėjas leisti į avantiūras, neeilinius nuotykius, todėl istorijų man netenka išgalvoti. Tiesiog rašau, aprašau savo gyvenimo įvykius. Atsikėliu nuo ryto ir rašau iki

vakaro, pamiršdamas net palvgyti. Buvo tekstas, kurį taip rašiau dvi savaites. Paprastai pradedu nuo ryto ir tęsiu iki 18 valandos vakaro. Niekada netaisau. Jeigu neišeina sugalvoti tęsinio, tada kūrinį palieku ir po kažkiek laiko, kada tas tęsinys galvoje atsiranda, vėl sugrįžtu ir rašau toliau. Rašydamas nekreipiu dėmesio į jokių kitus dalykus.

Gero rašytojo nebūna be talento. Yra sakančių, kad rašyti gali visi, – čia pasakos. Tai tas pats, jei norėtum groti fleita ir būtum visiškai nemuzikalus. Dar rašymui labai „padeda“ mūzos. Man mūzos yra moterys. Manau, kad filologija su rašymu neturi nieko bendra. Daug žymių rašytojų buvo teisininkai. Kai kurie garsūs rašytojai nebuvo net baigę mokyklos... Rašinėjančius filologus veikia vadinu literatais, o ne rašytojais.

Arba gyvenime nutinka kažkas, ką norisi aprašyti, arba ne. Kaip rašytojais žaviuosi Viktoru Grombovičiumi, Italo Calvinu ir Gabrieliu Garsija Marquesu. Geriausi rašytojai kuria iš to, kas tikra, skaitydamas jų kūrinius jauti, kad šis žmogus tikrai tai išgyveno. Mokykliniais laikais didelį įspūdį paliko ir mano požiūrį į rašymą pakeitusi Antano Škėmos „Balta drobėlė“, nes privertė kitaip pasižiūrėti į lietuvių literatūros situaciją. Gana maloniai skaičiau ir Vinco Mykolaičio-Putino romaną „Altorių šešėly“, Balio Sruogos „Dievų mišką“.

Deimantė Bandzevičiūtė: „Pastebėjau, kad mano poezija – tai kalbėjimasis su Dievu“

Iš Žaslių kaimelio Kaišiadorių rajone į sostinę atvykusi 23 metų Deimantė Bandzevičiūtė neseniai baigė lituanistikos studijas Lietuvos edukologijos universitete. Pirmąjį eilėraštį sukūrė antroje klasėje. Deja, tą kūrinių užtemdė bėgančio laiko dulks, tad dabar jo nepamena. Mergina sako, kad eilėraščių rašo „su pertraukomis“, tai pasitraukdama nuo poezijos, tai vėl į ją sugrįždama.

Pirmąjį eilėraštį parašiau antroje klasėje. Kiek prisimenu, tai buvo eilėraštis apie ažuoliuką. Labai gaila, kad jis neišliko nei atmintyje, nei sąsiuvinų puslapiuose, nei užrašų knygutėse. Vėliau, jau vyresnėse klasėse, rašinėju visko ir labai daug – tiek poezijos, tiek prozos, tiek publicistikos. Kartu su tuo „rašinėjimu“ ir mano eilėraščiai perėjo daugybę visokiausių etapų. Iš pradžių juose jautėsi lyg ir Pauliaus Širvio mokykla, Salomėjos Nėries įtaka, po to pradėjau domėtis postmodernizmu, tad ir eilėraščiuose atsirado visokių „žalių krokodilų“, „geležinių gėlių“, bet dar vėliau praėjo ir tai. Dabar savo eilėraščius vadinu mažomis istorijomis, kurias vienaip ar kitaip inspiruoja mano gyvenimo įvykiai. Viena draugė sako tuos mano eilėraščių „veikėjus“ atpažįstanti tiesiog vardais. Poezija buvo kelias, į kurįėjau palaipsniui ir

labai natūraliai. Tai tiesiog kelias, kuriame, išbandžiusi įvairius kitus žanrus, likau.

Labai geras patarimas „jeigu gali nerašyti, tai ir nerašyk“. Anksčiau jis mane siutindavo, ypač kai pačiai atrodydavo, kad mano eilės gana vidutinės, tačiau, jeigu tik pasiryždavau neberašyti, kažkas imdavo tarsi grauzti iš vidaus. Jeigu jau užsiimi poezija ir negali nuo jos pabėgti, vadinasi, ji pasigavo tave.

Kartais, būna, poezija nutyla, nebesidėlioja, neberašai, tačiau po kiek laiko sugrįžta vėl. Yra tokių žmonių, kuriuos ji paleidžia ir pas juos „nebesugrįžta“. Tada jie liaujasi rašyti. Žinau ne vieną tokį atvejį. Matyt, rašyti jiems neskirta, kaip ir man piešti: kažkada piešdavau, tačiau piešti dabar neprisiruošiu, nebemoku, nebegaliu, nebeįeina, taigi bent jau nepiešti aš galiu.

Kiti tikina, kad rašo sistemingai, nuolat, disciplinuotai, o aš galiu nerašyti pusmetį, galbūt net metus, bet tiesiog ateina tas laikotarpis, kai jaučiu – reikia sėsti ir ką nors parašyti. Tai gali būti diena, rytas ar vakaras, paros metas man nesvarbus – tikrai nėra taip, kad viduryje nakties atsisesčiau ir, pasidėjusi Hamleto kaukolę, laukčiau „nušvitimo“. O kai ateina momentas rašyti, galvoje kažkas tarytum suaidi. Kartais tai nutinka jau gulint lovoje, toje „tarpinėje“ būsenoje tarp aktyvios sąmonės ir panirimo į miegą, būdraujant, tuomet jauti, kad reikia keltis, įsijungti kompiuterį ir viską užrašyti, nes rytą pasimirš.

Kai iš karto ką nors parašai, kyla kažkoks pirminis susižavėjimas savo tekstu, todėl labai sveika parašytą tekstą padėti ir po kurio laiko į jį pažvelgti iš naujo...

Ar tik filologai gali rašyti? Eugenijus Ališanka yra matematikas, ir jis puikiai rašo.

Nerašau būdama labai laiminga – tada su kūryba man tiesiog nesiseka! Aišku, negalėčiau savęs pavadinti tokia labai jau „tragiška autore“, nes mano

poezija nėra tamsi, bet tik liūdnuose dalykuose pajuntu užsiplieskiančią kūrybinę liepsnelę.

Mane itin žavi Gabrielio Garsijos Markeso romanai, Rimvydo Stankevičiaus eilėraščiai. Dabar Lietuvoje gausu ir puikiai rašančių jaunų, perspektyvių autorių, pavyzdžiui, Vytautas Stankus ar Mindaugas Nastaravičius.

Dabar labiausiai norėčiau įstoti į Lietuvos edukologijos universiteto lituanistikos studijų magistrantūrą – kaip sakoma, jeigu jau įklimpai, tai būtina ir viską, ką gali, „išsemti“. Na, o didžioji mano svajonė, kurią netgi pavadinčiau gyvenimo tikslu, yra būti geru žmogumi, geru kitiems.

Net nepajutau, kaip Dievo ir dievoieškos tema mano poezijoje tapo vyraujančia. Kartą toks draugas pasakė: „Deimante, tavo eilėraščiuose man patinka kalbėjimasis su Dievu.“ Tada pati atkreipiau dėmesį į tai – o, išties, kiek daug Dievo mano poezijoje! Tikėjimas man yra atrama, stiprybės šaltinis, todėl Dievui eilėraščiuose keliu daug klausimų, kalbuosi su juo. Jeigu jaučiu, kad jis neatsako, tenka klausti toliau. ■

Deimantė Bandzevičiūtė

Būtų baisiai

Tikiuosi, kad jau paaugau, mama,
ir jau galėsiu žaisti kortomis.
Labiausiai man patiktų sumaišyti ir
stebėti, kaip žmonės trauktų tūzus.
Būtų baisiai juokinga.

Tikiuosi, kad jau paaugau, tėtė,
ir jau galėsiu šaudyti iš lanko.
Tikrai nenoriu kliudyti,
bet baisiai smagu, kai strėlė perskrodžia obuolį.

Tikiuosi, kad jau paaugau, Dieve,
ir jau galėsiu apsispręsti,
ar tikėti.
Būtų baisiai gera neabejoti.

Nakties komodoje daug stalčiukų
juose labai daug tylėjimo
ir žmonių, sumedėjusių kryžių.

Mes keldavomės anksti, kad
rankos sužaliuotų lapais
ir iš kryžių vėl oštume žydinčiais medžiais.

Nakties komodoje daug stalčiukų
dabar ten tik po sausą medį
ir tylą kapų.

Sintezė

Ruduo ateina per kapų žvakutes
per seno namo sienojus
čia prie vieno stalo susėdę
gyvieji su mirusiaisiais
susiėmę už pilvų kvatoja

Kalbasi kaip kad buvo vakar
prisimena savo jaunystes, sako
viskas taip neseniai praėjo
ir šventieji kažko išsigandę
dabar paveiksluose kabo

Prie stalo šnekos nutils –
varpinės tik suklyks
kiekvienas vien sau
užspausim akis

Žiemoti

mes du drožtiniai paukščiai
sugauti medžiuose per šaltį
mes neatsimenam savo tėvų
ir jau laisvi nuo karo
mes nesikalbam akimis
jose vien tik gruodas
tu drožtinis paukštis
tave jau šakos įsiūbavo skristi
aš drožtinis paukštis
aš pasilieku žiemoti

taip ji eidavo
nuo bažnyčios iki namų
kiekvieną sekmadienį
jau aštuonias dešimtis
nemėgdavo trukdytis
jei klausdavo atsakydavo:
niekad nestabdyki išeinančio

Nerijus Cibulskas: „Eilėraščiai gimsta tyloje ir labai lėtai“

Taip pat iš Kaišiadorių kilęs 25 m. Nerijus Cibulskas – šiuometinio „Pirmosios knygos konkurso“ poezijos srityje nugalėtojas. Prieš porą metų Nerijus baigė lietuvių filologiją Vilniaus universitete, šiuo metu dirba Vilniaus universiteto bibliotekos bibliotekininku. Kada pradėjo kurti, sako negalįs tiksliai įvardyti, tačiau eilėraščių rašymas, anot jo, jau tapo gyvenimo būdu.

Atsimenu, jog pradėjęs rašinėti nepamiršdavau beveik po kiekvienu tekstu pažymėti jo at-

siradimo datą. Tiesiog taip būdavo įdomiau: lyg savotiška žinutė į ateitį, laiko kapsulė, kuri

kažkada bus atidaryta ir jos turinys perskaitytas. Tiksliai negaliu pasakyti, kada viskas prasidėjo. Turiu ir tokių parašinėjimų, datuojamų 2002 metais, jie jau galbūt primena mėginimus eiliuoti. Nors tokius dalykus nelengva apibrėžti, dabar dažniausiai sau eilėraščių rašymo pradžia įvardiju tekstus, kurie parašyti paskutinėse vidurinės mokyklos klasėse.

Tuo metu esu porą sykių dalyvavęs „Jaunųjų filologų konkurse“, atsirado keletas nedidelių publikacijų rajoniniame laikraštyje. Apie kažkokį ypatingesnį pasisekimą tuo laiku dar negalvoju. Svarbiau buvo ir norėjosi, kad tekstas kol kas pasiektų bent kelis skaitytojus – mokytoją, artimesnį draugą. Neseniai vienos literatūrinės diskusijos metu ištarčiau sakinį, kuris apibrėžė rašymo pasirinkimą. Tikiu, turbūt daugeliui neskambės labai kukliai, nes tąkart pasakiau, jog rašau, nes rašymas jau yra mano gyvenimo būdas. Bet ir dabar laikaisi šios ištarnos. Ir greičiausiai laikaisi jau kurį laiką. Noriu tikėti, kad jos laikysiuosi ir toliau. Kodėl poezija? Nes ji yra nuostaba. Nes tai yra rašytinio žodžio forma, kuria įdomu žaisti, kiekvienąkart atrandant vis kitas jos variacijas.

Eilėraščiai gimsta kasdienybėje, tyloje ir labai lėtai. Eilėraštis yra poeto regimo ir jaučiamo pasaulio refleksija. Na, dar su trupučiu neaiškios mistikos. Ir su trupučiu Absoliuto. Bet čia jau galima pasileisti į visokius, kaip vadinu, *kosmosus*. Norint rašyti, reikia nujausti, kad norima kažką pasakyti. Kad tai yra tavo nedidelio gyvenimo atsispindėjimas popieriaus lape. Ir kažkam jis gali, turėtų būti artimas. Lyg poetas ir skaitytojas akimirksniu *suspindėtų*. O geri ir geresni eilėraščiai irgi yra mistika. Greičiau – mirażas, kuris kažkaip vilioja į priekį ir verčia tikėtis, jog bus parašytas tas geriausias. Bet tai – iliuzija.

Taisymai neišvengiami. Tačiau visos korekcijos dažniausiai vyksta tuomet, kai naujas eilėraštis jau būna „susigulėjęs“, jį ir tave skiria tam tikra laiko distancija. Tada mažesnė tikimy-

bė, kad tekstas bus sužalotas, o tie pataisymai „blaiivia galva“ bus tik į naudą. Taip pat visada puiku sulaukti argumentuotos bičiulių poetų kritikos, tai irgi neretai padeda tekstui tapti grynesniam.

Manau, kad lietuvių filologijos studijos rašymui nei padeda, nei trukdo. Tiesa, jos ypatingai praplečia literatūrinį suvokimą, skonio lauką. Tačiau čia yra ir rizika persiimti visokiais akademizmais, formalizmais. Netgi tapti šiokiu tokiu snobu. Nežinau, man asmeniškai lietuvių filologijos studijos kažkokios jaučiamos žalos nepadarė. Norint gerai rašyti tikrai nėra būtina baigti filologiją. Kita vertus, kas yra „gerai“? Aplink daugybė nuostabių poetų, kurie į lietuvių literatūrą atėjo iš pačių įvairiausių, „žemiškesnių“ specialybių. Ir puikiai tą „gerai“ įgyvendina.

Įkvėpimas yra darbas, o darbas yra tas pats įkvėpimas. Greičiau rašymą skatina nuotaika, išgyvenimai, kurie atsiranda patiriant tikrovę. Lygiai taip pat visi šie paminėti dalykai kūrybą gali ir užblokuoti. Paprasčiau tariant, reikia laiko išlaukti, kartais – ir tos vienos eilutės, kuri yra eilėraščio pradžia, pradinis stimulus. Literatūros skaitymas labai veikia eilėraščių rašymą. Skaitomų kūrinijų pobūdis itin dažnai keičiasi, šiuo metu dirbu Vilniaus universiteto bibliotekoje, tad turiu idealias sąlygas prieiti prie lietuvių ir pasaulinės grožinės literatūros. Žaviuosi nemažu skaičiumi autorių. Žinoma, visuomet yra favoritų, autoritetų, kuriais vienokiu ar kitokiu būdu poetas seka. Ir vėliau poezijoje atsirandanti itakos yra natūralus dalykas. Mano manymu, tikrai svarbu, kad jaunieji nesivadovautų vien mokyklinėmis programo-

mis, o bandytų gerą literatūrą atrasti savo pastangomis. Mokykla yra tam tikri varžtai, kurie, per daug veržiami, gali atgrasinti nuo pomėgio skaityti. Tiek poeziją, tiek prozinę kūrybą. Literatūros lobynų ieškojimas primena nenutrūkstamą grandinę: viena knyga „užkabina“ perskaityti kitą, vienas autorius nutiesia nematomas gijas susipažinti su kitais kūrėjais. Čia kartais svarbi yra ir intuisija. Bet ji specifinė, nes išsiugdoma tik nuolat skaitant. Kiekvienam moksleiviui to nuoširdžiai linkėčiau.

Žmogaus gyvenimą veda daugiau nei viena ar dvi svajonės. Svajonė gimdo svajonę. Vienos pasiekiamos greičiau, kitos galbūt taip ir lieka neįgyvendintos. Šiuo atveju galbūt jos net nebuvo tavosios, kas gali pasakyti? Žinau, kad mano svajonė rašyti ir leisti savo kūrinius jau išsipildė. O kitos tegul ramiai ir tyliai laukia savojo išsipildymo.

Tai, kad laimėjau „Pirmosios knygos“ konkursą, sužinojau labai netikėtomis aplinkybėmis, todėl, reikia pripažinti, tai buvo vienas maloniausių įvykių mano gyvenime. Ir tuo pat metu suvokiau, kokio atsakomybės nusileido ant pečių. Kol kas laukia nemažai darbo, kad ta pirmoji taptų išsipildymu. Greičiausiai galutinai patikėsiu šiuo įvykiu tik tada, kai rankose jau laikysiu savo eilėraščių rinkinį, savotišką pirmagimį. Ruošiuosi šiam maloniam jausmui ir jau dabar žinau, jog tai bus neišdildomas įspūdis. Maža pradžia, apie kurią tiek laiko svajojuau. ■

Įkvėpimas yra darbas, o darbas yra tas pats įkvėpimas

Nerijus Cibulskas

Smilga

I.

Regi, kaip glaudžias priebučiuos,
kramto tą pačią
aitrią ilgus nemigos smilgą.

Kartais – sako, jog tai sugeba
nuo gimimo – bukais kojų pirštais
brūkšteli kažkur paausy,

nusipurto ir įsirežia
į jam vienam jaučiamą tuštumą.

Šit kaip marškiniai. Išlyginti,
glotnūs, net imi nejaukiai varžytis,
kai paskutinė saga pakimba po kaklu.

Kūnas rausiasi juose, kol pasidaro
sau pakankamai vietos.

II.

Savo gestais primena šunį.
Parko grindiniu jį vedžiojo trumpaplaukė
ir draudė kvėpuoti žolynais.

Kad ją kur, jis pagalvotų.
Ir toliau dėbso
į pažirusių lapų kaleidoskopą.

Ir jau vis vien nebe ruduo.

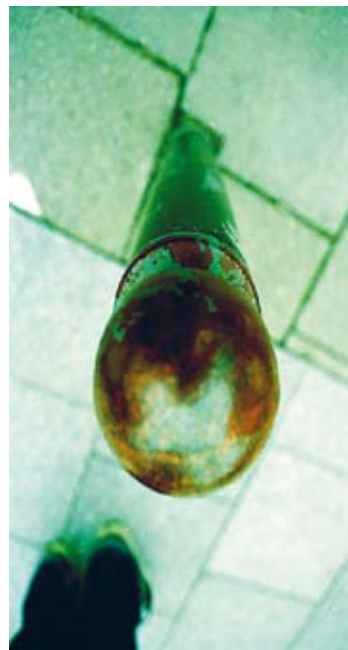
III.

Jis čia pasiliko ir dabar įvairiai
dėlioja tas kelias raides,
kurios aprėpia žodį sudie.

Pasiliko, bet laukti neišmoko.

Diena keliauja pro pat
išsiplėtusias šnerves, gaudžia,
šoka nusikračiusi visais partneriais.

O jis ir vėl su ta savo smilga.
Trumpesne už gyvenimą.
Ilgesne už tai, ką pamiršo.

Parodos atidarymas

Turėjau nustebti kadais išgirdęs apie žmogų,
kuris glazūruoto stiklo kolbose
konservuoja kalnų orą.

Nors ir nieko ypatingo, tariausi.
Ir sielvartas yra medžiaga,
paklūstanti tiems patiems dėsniams.

Čia metalinės plokštelės su įrašais
prie kiekvieno indo.
Tačiau pasaulis – kraupiausias eksponatas.

Jis pasirodo mūsų akivaizdoje
kaip nugalėtojas, įvažiuoja pro triumfo arką.
Turime jį stebėti už grotų.

Parodų rūmuose, vienas prieš kitą:
nėra ypatingesnio pristatymo.
Visi – užmaskuoti vienoda glazūra.

Visa, kas geriausia

*Štai ji, tavo nepamainoma deguonies lazdelė,
kurios ieško, atrodo, kadaise užsimiršusios
rankos. Tamsrudis prietemos cinamonas
bemat sušyla atsiskyrusio žibinto šviesoje.*

*Tikrai, dabar ne žiema, bet žvilgsnis
smulkina į skiautes įsivaizduojamą
jos sniegą, uždaro ledo galerijas. Paširdžius
slegia šalta atributika. Vieni minusai, galvoju.*

*Taip tyrinėju sodrią žariją, kuri lieka po tavojo
įkvėpimo. Karštu lašu ji krinta
ant stalo pakraščio, laikinai
nušviesdama negarbingų žaidimų areną.*

*Man pasirodė, kad likęs pasaulis stebi
mane, eina laikydamas tuščius kumščius
iškėlęs į vasaros dangų ir nežymiai tiksi.
Argi valandos traukiasi į plusą?*

*Kol tu kvėpuoji šiuo sutirštėjusiu oru,
balsų atspalviais ir tolimomis erdvėmis,
mąstau apie staiga dingusią prietemą:
naktis į mus sudėjo visa, kas geriausia.*

Vytauto Juozėno nuotraukos

Laiškanešys skambina du

*Tačiau tris kartus belsta. Krumpliais
išlygintos medinės durų raukšlės.
Jokių įsilaužimo ženklų, nėra pirštų
prisilytėjimo, šiluma pačiam kambario
viduryje laikosi įsikibusi į kilimą.
Neišeis, turėtų laukti, kol grįš šeimininkas,
nuo kurio ji pamažu atsiskyrė.
Tu kaip ir kadaise įžengi, guodiesi,
smilkai letargą koridoriuje.
Seku tavę, vienas judesys turėtų išduoti,
ar pasiliksi.*

*Ir štai, galiausiai nusimetri į kampą
batus tartum sunkius antspaudus
ant neišsiusto užmaršties siuntinio.*

Kalbėsiu tyla

Jau vakaro šešėliai

*Jau vakaro šešėliai
žemei tiesia
Drobulę savo nerimo tamsaus,
Nukris žvaigždė šią naktį
Šviesią
Ir degs šešėliai ilgisiu dangaus.*

Tėviškei

*Nebuvo tėviškės –
Tik liepa viduryje lauko,
Koplytstulpio namelis,
Nupintas iš šakų
Ir lapų šlamesio,
Kabojo Dievo atvaizdai
Toks atviras.
Kvėpėjo žemė
Duona ir linais.
Nepažinau to kvapo...
Keliuos karų
Pašvaistės degė,
O baimė buvo didelė,
Kaip ta tamsi naktis.
Giliajam praradimų slėny
Mėnuo nusileido,
Ir plakėsi banga į krantą –
Viltis.*

M.K.

„Viskas pynėsi nuostabiais išgyvenimais, mūsų laiko pačiu švelniausiu audiniu, pačiu gražiausiu vaizdu ir tikrų tikriausia tikrove. Čia ryškios Kristaus pėdos, ir laikas nepajėgia jų uždengti užmarštim, jos vis ryškiau iškyla naujai begimstančios dienos šviesoje, jos dar giliau įsispaudžia į sielą nakties tamsiame vandenyje, čia visa žmogiška esybė išgyveni susitikimo troškimą ir lengvų bangų vilnijimą. Šios dienos ir vakarai – tai laikas, dovanotas kiekvienam su aiškiu Jėzaus parašu.“ Tai ne Juditos Rimkevičienės knygos „Kalbėsiu tyla. Poezijos ir dienoraščių atspindžiai“ išanginis žodis, tai knygos kelias, paskutiniai varstai. Knyga keliavo kartu su autore, kurdama save, neatsilikdama, susikaupdama kartu su malda ar giesme, pati tapdama giedojimu iš širdies, progiesmiu, atsivėrimu, Lietuvos pakelėm iki Šventosios žemės – Jeruzalės, pėsčiomis, su kryžium ant pečių 37 žmonių bendrijoje 162 dienas 4500 kilometrų. Visą tą kelią kalbėjo tyla Dievo stebuklo saulėje ir kūrė savąją šventą atsivėrimo giesmę melddamasi ir meldama, tvirtai tikėdama, kad kelyje ją krikštija malonių upėmis, o tiltai per bedugnes – tik mintys, atskleidžiančios pažinimo prasmę. Autorę vedė tuo keliu gražus noras aprašyti tai, kas neaprašoma, prisiglausti prie Dievo artumo kaip prie žmogaus.

Kelionės išgyvenimų sraute atsiveria praeitis ir ateitis, savo vardu atsiliepia bevardis laikas, gali pajusti, kad kelio džiaugsmas kupinas dangaus: *Aš ateinu atsivert / Tavo rasai, Dangau, / Iki krentančio lašo / Aš Tavo esu... / Jei šauki, atsiliepk, / Kad surasti galėčiau / Ir per tamsiąją naktį, / Ir šaltį žvaigždėtą / Tu sušildyk mane / Lyg želmens. / Isminties gilios vagos – / Pasėti žiemkenčiai – / Lig augimo, / Lig meilės sušildyk mane, / Dangau* (Eil. „Ateinu“, 1991 m.)

Norėtusi pažerti kuo daugiau to džiaugsmo, tačiau tegu tai lieka skaitytojui, atsiversiančiam šią knygą. Nelengva ją skaityti, gyvai pajusti autorės intenciją, kaip auga regėjimų žiedynai, nedeganti ir neužgesinama tiesa.

Skaitytojo laukia pirmą kartą viešai prabylančios poetės kelionė į kalną, kurią ji vadina malda. Knyga liudija ištikimybę grožiui, gamtai, tikėjimui, nes ištikimybė jai – tai ieškojimas, pamatas ir kertinis namų akmuo. Skaitytojui – alyvmedžio šakelė iš Getsemanės sodų. Buvusiam ar nebuvusiam tolimoj žemėj, Šventojoj žemėj, Biblija alsuojančioj žemėj ši knyga kaip žmogaus budėjimas, ieškojimas prasmingiausios vietos, kur Žodis tapo kūnu.

Ne vienam knyga primins ir bibliinių laikų medžius einant Izraelio taku per dykumas, tūkstantmėčius alyvmedžius, istorijos klotus, krikščionybės kelią, kita spalva atvers tarmę ir kalbą, kuria mokomės gyventi. Įsiziūrėsi ir visa širdimi pajusi, kad Lietuva turi gražų veidą – tikėjimą ir viltį.

Broliams

*O meilės tiltai,
Negrįžusių vardai,
Tyliųjų mėnesienų
veidrožiai.*

*Dabar norėčiau
Per maldų brastas
ateit
Takažolės rauda, –
Rytais čia saulė
nusileis...*

*Ir apkabins
Takus
Negrįžusių vardai.*

Seklyčia

*Liepa ir klevas
Šakas supynė,
Supo, išsupo
Baltą seklyčią,
O toj seklyčioj
Po stiklo langu
Mano vaikystė
Šviesi užaugo.*

Tėvui

*Pabelsiu į duris
Vidurnaktį giliausią,
Išeisi pasitikti, tėve.
Baikstumą stirnų
Liesime kaip žodį,
Tylėsime ilgai
--- prie lango
Girdėsim: rasą kelia
sodas ---*

Ugionių Švč. M. Marijai

*Aš einu aplankyti Tavęs,
Koplytėlė, tarp medžių parimus,
Tavimi mano dienos turtingos –
Maldų žvaigždėmis
Liečia kojas geltonas žvirgždas
Ir žolynų rimitis...
Prie Dubysos bangų palinkstu,
Atsispindi kaip veidrodyj mintys,
Noriu būt su Tavim kartu,
Su Tavim, Ugionių Marija,
Toj grožybėje saulės kilimo,
Mėnesėlio nakties svajoj –
Bėga kelias į tyrą troškimą
Šaltinėliu pavirst.*

Tu ateini

Pirmos Šv. Komunijos atminčiai

*Tu ateini...
Tu pirmą kartą ateini...
Kraujažolių lengvutis rūkas
Nubarsto galvą sidabru
Ir rutos žiedas virpa rasoje –
Šviesa.
Jau žvakė uždegta,
Tavęs aš laukiau,
Akimirka pasaulio
Suvirpa širdyje.
Tavęs... Aš laukiau...
Tavęs aš laukiau skambančiam
Varpų aide,
Praplaukiančiam
Melsvajam debesų,
Rasos lašely.
Savo širdyje Tave sutiksiu
Pirmą kartą.
Tu ateini...
Tu pirmą kartą ateini
Į mano būstą žmogiškos būties,
Tu gimsti mano žmogiškam kely –
Iš Meilės.*

Iter vitae, arba Gyvenimo kelionė

Eva Savickaitė

Su bendraminčiu Karoliu kartkartėmis pažvelgdavome į žemėlapiį ir pasvajodavome apkeliauti pasaulį. Bekopinėdami po aukščiausias Didžiosios Britanijos vietas, įpratome eiti neišmintais keliais. Vieną vakarą, gurkšnodami žaliąją arbatą, nutarėmės pasunkinti iššūkį ir patyrinėti įvairias gaublio puses. Per šešis savo kelionės mėnesius jau įveikėme kelio dalį nuo Europos iki Australijos. Globojami mus šiltai priėmusių Australijos lietuvių, rengiamės naujam iššūkiui po Amerikas.

Stovyklose kartais žaisdavome žaidimą: „Kokius tris daiktus įsidėtum į negyvenamąją salą?“ Šįkart dilema buvo reali: ką gi dėtis pusantrų metų kelionei, nusitęsiančiai per kelis žemynus įvairiais metų laikais. Sraigės namai paruošti. Metas į kelią, į nežinomybę.

Keliaujame labai paprastai. Išmaišę Eurazijos ir Australijos žemynus, įveikėme maždaug 40 tūkstančių kilometrų daugiausia autostopu, su keliomis išimtimis sudėtingesnėse situacijose naudodami pigiausią įmanomą transportą. Miegame ne viešbučiuose, bet palapinėse, o dažnai ir pas nakvynės pakvietusius žmones nesvarbu kur – Irane, Kinijo-

je ar Indonezijoje. Prausiamės upeliuose, lauko dušuose po palmių lapais ar lediniu vandeniui Kirgizijos kalnuose. Skalbiame pas priėmusius mus žmones, o kartais ir degalinėse. Valgome paprastų maistą, gamintą ant pačių pasidarytos krosnelės, o kartais būname iki soties primaitinami vietinių turkų, uzbekų ar tailandiečių. Mokomės bent svarbiausių frazių vietinėmis kalbomis, ir jau greit būsimė ekspertai „šaradų“ žaidime, mat kūno kalbą tenka vartoti, kai norime išreikšti savo mintis, arba spėlioti, ką gi norėjo pasakyti vietinis iranietis ar turkas.

Kelio pamąstymai

Mūsų kelionė nėra smulkiai suplanuotas maršrutas. Nesiekiamo aplankyti pasaulyje gražiausių turistinių vietų ir pasidėti varnelę ties penktuoju ar septintuoju pasaulio stebuklu. Mūsų kelionė pagrįsta Keliu. Kelias, kai nežinai, ką sutiksi kitą dieną, kokioje vietoje susikursi laikinus namus. Tokioje kelionėje turi pasitikėti žmonėmis, savimi ir man asmeniškai – Dievo apvaizda. Kai iki kaulo smegenų įsisąmonini, kad netgi jei Viešpats pasirūpina lauko gėle ar paukščiais, tai ir žmo-

gaus nepaliks sunkioje situacijoje. Jungdami atkarpas nuo vienos šalies iki kitos, jaučiame pasaulio pulsą. Važiuodami Indonezijos sunkvežimiu, prisimename Europos, Kazachstano ar Laoso gyventojus, gyvenančius savo svarbioje kasdienybėje.

Keliaudami esame pakviečiami į mus priėmusių žmonių gyvenimo akimirkas jų namuose ar automobiliuose. Puoselėdami savo svajonę, mes drauge nugyvename bent trumpą pakeleivių gyvenimo atkarpą. Girdime jų linksmas ar sunkumų kupinas istorijas. Matome jų buitį, vietinius džiaugsmus azerbaidžaniečių vestuvėse ar žiemos šalčių išvargintus kirgizus. Esame keliaavę pačiais prabangiausiais ir pačiais paprasčiausiais automobiliais lygiais it ledas ir duobių išartais keliais. Miegojome kalnuose ant sniego ar džiunglėse, vos gaudydami kvapą nuo drėgno ir karšto oro. Pamatę žmonių bei gamtos kontrastus ir turėdami tik reikalingiausius daiktus, kasdien vis labiau suvokiame, kas yra svarbiausia gyvenime, atsisakydami niekniekių ir nereikalingų kaukių. Sutikę Azijoje tiek daug žmonių be kaukių, ilgimės nuoširdaus bendravimo civilizuotuose kraštuose. Kasdien tampame paprastesni.

Žmonės

Iškeliaudami tikėjomės, kad sutiksim įvairių žmonių. Bet nė už ką nenumanėme, kad kelyje pasitaikys tiek nesavanaudiškų, mylinčių prašalietį pasaulio piliečių. Musulmonai, budistai, krikščionys ar žmonės be religijos – absoliuti dauguma jų kaip įmanydami stengėsi padėti: pavežti papildomą kilometrą, pavaišinti pietumis ar vakariene, apnakvindinti. „Jums bus šalta

miegot“ ir mes jau rangomės pas azerbaidžaniečius ar iraniečius lovose, užleistose jiems taip svarbiam Svečiui. Jausimės skolingi pasauliui ir grįžę patys turėsime pratęsti gerumo grandinę.

Kai kada susitikti su kitos kultūros atstovais būdavo nedrąsu. Kai kuriose šalyse tenka paklusti griežtoms taisyklėms. Irane norom nenorom tenka gautis šaliu ir kelnes pridengti sijonu, važiuoti autobuse tik moterims ar vyrams skirtoje pusėje. Tačiau praskleidęs paslapties šydą susidraugauji ne su drabužiu, bet po juo slypinčia širdimi. Štai moterys Irane prisiartina drąsiai ir domisi gyvenimu Europoje. Mieste jos savarankiškos ir ambicingos, o kaimuose gali kartais pamatyti tik vieną kitą gatvėje.
Turkijoje žmonių

*Iter vitae komanda
Kapadokijoje. Turkija*

Tsminda Sameba vienuolynas prie Kazbeko kalno. Gruzija

Ryžių laukai ir karstiniai kalnai Kinijoje

draugiškumas ne ką mažiau nusileidžia iranietiškam. Mus nakties poilsiui ir skaniai vakarienei priglaudė net ir greitosios pagalbos personalas bei policininkai.

Gamta

Karakumų, Gobio ar Australijos dykumose susikūrę lauzą atsigulame pasižiūrėti žvaigždžių. Dangus gilus, o tyla, regis, nuplauna visas triukšmo dulkes. Tian Šanio, Kaukazo kalnuose ar ant Indonezijos Bromo ugnikalnio keteros atsidūstame. Nepaklusnus smėlis, klampus sniegas ir slidžios uolos vargino ar baugino, bet įveikęs savo baimę ar nuovargį supranti, kad buvo verta stengtis ne tik dėl nuo viršūnės atsiveriančių vaizdų, bet ir dėl pačios iššūkių kupinos eigos. Šmėkščiojančios gyvatės džiunglėse ar vietinių išpėjimai apie sniegynuose slappinėjančius vilkus gąsdina, tačiau pamažu pradedi geriau suvokti, kad gyvūnai turi savo charakterį, kurį pažinęs gali po truputį mokytis įveikti savo baimę. O tada gali klausytis cikadų, nenutylančių net naktį. Tokioje ne turistų ke-

lionėje bandai atrasti savo gamtos kampą, apnuogini savo sielą ir susilieji su kūriniu.

Keleiviai

Kai keliauji su žmogumi 24 valandas septynias dienas per savaitę, ilgainiui visas kaukes sudedi kažkur giliai į kuprinės dugną. Nuovargio ar nuotaikų pagautas, nebebijai būti tikras. Tačiau labiausiai šioje

pusės metų kelionėje suvokiame, kad turime išmokti savo poreikius derinti su pakeleivio, ieškoti bendrų sprendimų, atsižadėti savo užsispyrimo ar „žinovo“ pozicijos, išokti į šlapius batus ir suvokti, kaip keblu vienam ar kitam išbūti toje situacijoje. Įveikęs sunkumus toliau kyli ir leidiesi santykių dinamikos laiptais. O ištvermės semiesi savo erdvėje ir tikėjimo šaltinyje. Su-

Kiniečių šeima išlydi po jaukios nakvynės

Ant Bromo vulkano keteros. Australija

derinę žingsnius, darniai ke-
liaujame toliau.

Esame dėkingi pasauliui,
kad jis padeda įgyvendinti sva-
jonę. Kita vertus, nors pagal-
bos ištiestą ranką suvokiame
kaip dovaną, priimame ją kaip
ir skolą, kurią grąžinti norėsime
sugrįžę į savo gyvenimo aplin-
ką. Jei norite paskaityti ar pa-
siklausyti daugiau istorijų iš iki
šiول nukeliautų šalių, pasivaikš-
čiokite po www.itervitae.me

Su mus netikėtai į
svečius pakvietusia
šeima Azerbaidžane

Gaminame maistą
lauke. Kirgizija

Atrasta netikėta pašiūrė miegui. Laosas

Miegame ir ant sniego.
Turkija, Uzungol ežeras

Lietuvoje gyvena močiutės, geriausi draugai ir dantukų fėja

Simona Smirnova

Į lituanistinę „Mano pirmųjų mokslų“ mokyklą šiai vasarai atvykau pakviesta mokyklos įkūrėjos Simonos Staputienės. Su Simona susipažinome lietuviybės ir emigracijos temas gvildenančiose menininkų kūrybinėse dirbtuvėse „Migruojantys paukščiai“. Neformalus ugdymas, edukacija, bendri kūrybiniai užsiėmimai – visad mane dominusios temos, tad pasiūlymas labai nudžiugino. Mano atvykimas į mokyklą reišė naujus iššūkius ir patirtis. Nors su vaikais ir paaugliais esu dirbusi nemažai kartų, ikimokyklinio amžiaus vaikai – man buvo dar neatrastas lobynas.

Patys mažiausieji keistai primena apie pačias giliausias nuojautas ir prisiminimus. Pavadinčiau tai „pavasariu braidžiojimu po gaivalo žemę“. Šioje mokykloje matau daug prasmingų dalykų, kurie moko ne tik ateinančius vaikus, bet ir jų tėvus, ir mokytojus, ir pačius Lietuvoje gyvenančius tautiečius. Iš atstumo pastebimos marginalijos tampa simboliu ir dvasia, teikiančia vilties dėl mūsų šalies. Todėl manau, jog esti svarbu pasidalinti savo mintimis bei patirtimi, taip inspiruojant naujų minčių ir idėjų atsiradimą.

Mokymasis per patirtį

Mokykloje neišvystumėte standartinių „klasių“ ar priešais vaikus stovinčio mokytojo. Visas mokymasis vyksta rate, kartu prie bendro stalo, jaukioje aplinkoje, kurioje kalbamasi, dalijamasi įspūdžiais ir į mokytoją kreipiamasi vardu, o ne oficialiu *jūs*. Mokymasis čia suvokiamas plačiai. Ne tik gramatikos taisyklių rašymas, užduočių sprendimas ar namų darbai. Įdomu yra tai, kad ir užduotys, ir gramatikos taisyklės yra kruopščiai įpintos į bendrą kūrybinį procesą, kai vaikai neidentifikuoja to kaip atskiros nuobodžios disciplinos. Tokiu būdu išvengiama atmetimo reakcijos ir pačios „mokymosi“ sąvokos neigiama prasme. Pamokų metu daug kalbamasi ir kuriama pasitelkiant visas meninės raiškos priemones: muziką, piešimą, teatrą, šokį. Vaikai gauna didelę dozę kūrybinio užtaiso, smagaus laiko, kartu tuo pačiu žinių lygiu eina koja kojon su lietuviškų mokyklų mokiniais.

Gavusi laisvę pati sugalvoti pamokų temas nudžiugau, nes čia galiu rasti meninį dialogą, be to, taip pat ir inspiraciją savo kūrybai. Daug dėmesio skiriu mokinių asmeninio santykio su medžiaga kūrimui. Ką man reiškia šis personažas? Ką man reiškia šis istorinis įvykis? Kaip aš elgiausi šio įvykio metu? Ką galėju jausti tie žmonės? Ar aš esu ką nors jautusi panašiai? Asmeninis santykis su legenda, su pasaka, su moralu, istorija, architektūriniu paminklu – visa tai kuria sąmoningą ir kritišką asmenybę.

Holistinė mokymo esmė apima visą pasaulio suvokimą. Taigi, mokymo procese

daug ir vertybinio bei socialinio konteksto. Vaikams nuolat pabrėžiami pagarbos, dalijimosi, meilės ir atjautos įvaizdžiai. Kompleksinis mokymosi procesas sukuria teigiamą atmosferą, kurioje tampa norma ir garbė – dalytis, būti draugu, padėti, užjausti. Tokiam vai-

kų santykiui didelę įtaką turi ir mažos vaikų grupės. Vaikų vidurkis vienoje grupėje – apie šešis. Dirbant mažose grupėse yra galimybė skirti kiekvienam asmeninę dėmesį, o ir patys vaikai tarpusavyje labiau susidraugauja, taip pat bendrauja ir už mokyklos ribų.

Simona su keturmete Saule

**Keturmečiai
dainuoja**

Kas yra klėtis?

Mokykloje nemaža dėmesio skiriama lietuvių tautosakai, mitologijai, archaikai, etnokultūrai. Tai labai svarbu norint vaikams suteikti platesnį žinių ir suvokimo akiratį. Mokiniai noriai interpretuoja pasakas, patys jas seka savo tėvams. Iš pažiūros slidi tema, kuri gali pasirodyti neįdomi vaikams, tačiau mano patirtis šioje mokykloje dar kartą parodė, kad nėra neįdomių temų, yra tik neįdomus pateikimas ir tingėjimas.

Pirmąjį mokyklos mokinių Rojų atvedusi mama Aušra apie mokyklą atsiliepia taip: „Viską, ką jis moka, t.y. rašyti, skaityti, kokias turi istorines bei geografines žinias apie Lietuvą – jis išmoko tik mokyklėlės dėka! „Mano pirmųjų mokslų“ mokykla suteikia jam be galo daug žinių ir bendrą supratimą apie daugelį dalykų, su kuriais kas dieną netenka susi-

durti, tuo labiau gyvenant ne Lietuvoje, pavyzdžiui, kas yra klėtis, svirnas ir kiti nekasdieniai žodžiai.“

Žodyno plėtimui skiriama itin daug dėmesio, nes pradinių klasių mokiniai, kurie jau eina į britiškas mokyklas, daugiau siai laiko praleidžia anglakalbėje aplinkoje. Lietuvių kalbai lieka tik namai, kuriuose tikrai ne visada randama proga pasikalbėti apie klėtis ir svirnus, o ką jau kalbėti apie kokio lietuviško žaidimo ar ratelio sušokimą.

Mokytojai – asmenybės

Mokyklos įkūrėja ir direktorė Simona Staputienė akcentuoja mokytojo – asmenybės svarbą. „Vaikus įkvepia, motyvuoja ir sudomina stiprūs, įvairios patirties ir pagrįstą nuomonę turintys, bet ne kategoriški, savo darbą mylintys, kūrybi-

ne energija trykštantys, charizmatiški, nuoširdžiai bendraujantys mokytojai, gebantys vaikams duoti daugiau, nei tik dalyko žinias“, – sako Simona. Taip pat Simona noriai kviečia įvairius menininkus, kūrėjus iš Lietuvos, kurie paskiria dieną ar kelias darbus su mokyklos vaikais. Vasaros pradžioje į mokyklą buvo atkeliavusi garsi Lietuvos dizainerė Jolanta Rimkutė. Jolanta su vaikais kalbėjo apie lietuviybės simbolius bei įvaizdžius. Pasitelkusi „Gyvybės medžio“ mitologiniu turiniu, dizainerė su vaikais kūrė „Pasakų medžius“, kuriuose apsigyveno mylimiausi žmonės ir gyvūnai. Taip pat Jolantos kūrybinių dirbtuvių metu buvo kalbama apie tai, ko mokiniai pasiūlgs ta iš Lietuvos. Natūralu, kad vaikai turi labai nedideles patirtis iš gyvenimo Lietuvoje, daugelis jų gimė jau Londone, tačiau prisiminimai būna ryškūs. Viena šešiametė mergaitė, paklausta apie Lietuvą, atsakė, kad Lietuvoje gyvena dantukų fejta, nes būtent Lietuvoje ji ją aplankė. Kitiems Lietuva asocijuojasi su pusbroliais ir pusėsėserėmis, geriausiais draugais iš kiemo ir močiucių kaimų. „Geriausiu mūsų draugu gyvena Lietuvoje“, – dalijasi per pamoką aštuonmečiai. Visi vaikai labai laukia kelionės į Lietuvą ir pradeda apie ją kalbėti, kai tik sužino, kad atostogaus Lietuvoje.

Būtent asmenybės ir charizma gali inspiruoti ir pritraukti vaikus į mokyklą, suteikti mokymosi procesui patrauklumo ir kompleksiskumo, išugdyti meilę tėvų žemei ir sudėtingai kalbai. Tai patvirtinanti mama Aušra dėkoja mokyklos įkūrėjai

Simonai Staputienei už galimybę mokytis iš asmenybių: „Labai ačiū Simonai, kad ji sugeba pritaukti mokytojus asmenybes, kurie gali labai daug duoti vaikams. Aš manau, kad Rojui ilgai liks atminty susitikimai su nauja mokytoja Simona Smirnova, nes jis jau dabar, kaip ir ji, bando kurti dainą. Taip pat buvęs mokytojas Manvydas Džiaugys labai daug jam davė teigiamų emocijų; tai – žmogus, į kurį reikia lygiuotis.“

Kalba ir raiška

Iš savo asmeninės mokyklinės patirties prisimenu momentus, kai suteikiama visokeriopa terpė *pasislėpti*. Slėpimosi už kitų nugarų šleifas kartais žmones persekioja visą gyvenimą. Slėpimasis už stipresnių, slėpimasis už drąsesnių, slėpimasis žinojime, kad kažkas dar irgi nemoka ir nežino. Turbūt neretas ir suaugęs žmogus pasakytų, jog „tai čia gi nieko tokio, kiti išvis nieko nedaro“. Šiame slėpimesi matau daug neatsakingumo ir nevisavertiškumo jausmo. Kartais tiesiog tingėjimo kažką keisti. Drąsos nesislėpti ir stoti į akistatą su savo baimėmis taip pat reikia mokytis. Šioje mokykloje vaikai nuolat turi kalbėti, atsakinėti į klausimus, pasidalyti patirtimi, prisistatyti, pristatyti savo darbus, pagrįsti savo asmeninę nuomonę ir nebijoti, kad ji bus kiek kitoniška. Visos temos yra baigiamos kūrybiniais projektais, kurių metu vaikai tėvams pristato, ką nuveikė per tas pamokas, ko išmoko, sudainuoja dainą ar parodo mažą spektakliuką. „Kiekviena pamoka Rojui palieka labai

gerus įspūdžius. Po pamokų jis daug nešneka ir nepasakoja, bet po temos užbaigimo, kai parsineša namo savo darbelius, su džiaugsmu ir pasididžiavimu pasakoja apie kiekvieną darbą ir kiekvieną parašytą pastraipą“, – sako mama Aušra.

Man ir pačiai tie pasirodymai teikia daug džiaugsmo, nes matau vaikų veiduose šilumą ir pasididžiavimą. Tai ypatinga tėvų ir vaikų santykių akimirka, nes vaikams svarbu išgirsti pagiriamąjį žodį, o tėvams – didžiulis vaiko rezultatais ir drąsa. Kaip bebūtų liūdna, iš tiesų šių dienų skubėjime tėvai ir vaikai dažnai numeta šias akimirkas į antraeilių darbų kampą. Kartais svarbumo prioriteta pasigrobia buitį, nepalikdama vietos tikro ir nuoširdaus santykio kūrimui. O kaip darote jūs?

Pavasarinis braidžiojimas po gaivalo žemę

Bendravimą su vaikais pavadinčiau pavasarinio braidžiojimu po gaivalo žemę. Šiam darbui būtina empatija, kantrybė ir begalinė meilė žmogui. Nuolat balansuodama tarp šių savybių, neišvengiamai susiduriu su kitokia, ne kasdien pasirodanti savo asmenybės puse. Vaikai savo klausimais ir pastebėjimais kartais atsako į toki klausimą, kokio dar nespėjai net sau užduoti. Tai aš ir vadinu gaivalo žeme. Kai mažutėliai visa koja žengia pirmiau už tave, o tu besivydamas pasaugai, kad jie neužkliūtų. Visiems linkėčiau tokių pasivaikščiojimų. O ateityje jau ir lenktynių su šiomis augančiomis asmenybėmis. ■

Pamoka ant batuto

Ilgai laukta XIV tautinių šokių šventė jau praeityje

Keturių dienų šventė prasidėjo šokiu „Skriski, skriski Lietuvėlėn“ ir baigėsi „Po malūno sparnais“.

„Keturių dienų šventė“ – frazė, kuria „Draugo“ laikraščio vyr. redaktorė Dalia Cidzikaitė apibūdino XIV šokių šventę, vykusią birželio 28 – liepos 1 d. Bostone. Išeivijoje dainų ir šokių šventės rengiamos atskirai ir ne tais pačiais metais. Šo-

septynių kraštų: iš JAV, Kanados, Brazilijos, Anglijos, Švedijos. Dalyvavo penki kolektyvai iš Lietuvos ir vienas kolektyvas iš Punsko. Kas yra dalyvavęs Lietuvos dainų švenčių Šokių dienų programose, pastebėjo, kad išeivijoje rengiama šventė savo mastu yra kuklesnė. Šventė rengiama arenoje, ne lauko stadione. Šokėjų mažiau. Bendros repeticijos vyko pusantros dienos. Tačiau išeivijos šokių šventėse, vykusiose nuo 1957 metų, netrūksta lietuviškos nuotaikos, pasididžiavimo savo tapatybe ir kultūriniu turtu. Bostone šoko ir šypsojosi visi, nuo jauniausio iki vyriausio šokėjo, nuo Lietuvos ambasados štabo šokėjų, prisijungusių prie Washington, D.C. ratelio „Juosta“, iki kadaise Vasario 16-osios gimnazijoje lietuvių kalbos žinias tobulinusios „Rambyno“ vadovės su savo šokėjais iš Brazilijos. Šoko vaikai, moksleiviai, studentai, doktorantai, įvairiausių pašaukimų ir profesijų žmonės, dauguma lietuvių kilmės, bet ne visi. Šoko inžinieriai, bibliotekininkai, gydytojai, mokytojai, menininkai ir pensininkai... Šventės meno vadovai – čikagietė „Grandies“ pagyvenusią šokėjų ratelio mo-

kytoja Vida Brazaitytė ir torontiški, „Gintaro“ vadovas Romas Jonušonis.

„Tai, kad ši šventė rengiama jau keturioliktą kartą, geriau už bet ką liudija apie nemažtan-tį mūsų išeivijos poveikį puoselėjant lietuviškumą, tautines tradicijas bei papročius – visa tai, be ko negalime įsivaizduoti šiuolaikinės gyvybingos tautos, globaliosios Lietuvos globaliajame pasaulyje.“ Taip šventės leidinyje rašė Lietuvos Respublikos ambasadorė Kanadoje Gintė Damušytė.

Buvo tokių, kurie kėlė klausimą: kam ši šventė buvo skiriama ir planuojama? Šokėjams? Mokytojams? Šventės meno vadovams ir jų patarėjams choreogra-fams? Žiūrovams? Po daugelio repeticijoms paskirtų bei pašvęstų laisvalaikio valandų šokėjai – vaikai, jaunieji, studentai, suaugusieji ir pagyvenusieji rateliai – be klaidų norėjo sušokti savo vietovėse išmokus šokius. Mokytojai, kai kurie šokių mokslus baigusieji, kai kurie savamoksliai, išeivijoje dirbantys be atlyginimo, norėjo, kad jų ratelių ir kolektyvų šokėjai taisyklingai pašoktų, gal net kad jiems gėdos nepadarytų. Šventės meno vadovai norėjo, kad būtų įgyvendinti jų

„Jaunimo centro“ organizatoriai skautai ir ateitininkai

Ramunės Kubiliūtės nuotrauka

kiai Bostone buvo visų dėmesio centras. Į Bostoną atvyko išeivijos lietuviai ir svečiai iš Lietuvos. Šventę stebėjo beveik 5000 žiūrovų, joje šoko 50 grupių, beveik 1800 šokėjų iš

brėžiniuose nupiešti šokėjų ratelių susijungimai, raštai, figūros. Žiūrovai, kai kurie kadaise patys buvę šokėjai, norėjo sėdėti ten, iš kur geriausiai matėsi šokėjų sudaryti raštai, rateliai, iš kur būtų galima atpažinti šokančius savo gimines bei draugus.

Ateitininkai Bostone neatsiliko. Vieni mokė šokti, kiti patys šoko, tretį savanoriavo savaitgalio šv. Mišių ruošos, šventės leidinio, mugės ir kituose organizaciniuose šventės savaitgalio renginių darbuose. Birželio 29 d. viešbutyje, kuriame gyveno daugiausia šokių šventės dalyvių, veikė Šiaurės Amerikos ateitininkų ir skautų vadovybių suorganizuotas „Jaunimo centras“. Čia apsilankė apie 300–400 šventinio savaitgalio dalyvių. Ateitininkų kambario pusėje apsilankiusieji galėjo apžiūrėti leidinių stalą, kuriame buvo ir „Ateitis“ žurnalo numerių, įsigyti „Ateitininkų vadovą“, pasiimti specialiai renginiui pagamintą guminę apyrankę su užrašu „Ateitininkai Boston 2012“, pasirašyti svečių knygoje. „Jaunimo centre“ visi užsukusieji galėjo pasivašinti, pabendrauti, pažiūrėti skautiškos bei ateitininkiškos veiklos skaidrių.

Ketvirtadienio vakarą nemo-kamame koncerte buvo galima pasigrožėti Vilniaus universiteto dainų ir šokių ansamblio atlikta programa. Buvo surengtas mokytojų pagerbi-

mo vakaras. Lietuvos Respublikos generalinis konsulas Niujorke surengė konsulinių pareigūnų išvykstantąją misiją Bostone, t.y. konsulinius patarnavimus. Daug kas dalyvaavo penktadienio susipažinimo vakare, šeštadienio ansamblių vakare, muzikos kolektyvų pasirodymuose. Sekmadienį vyko banketas. Kai kurie savaitgalio dalyviai spėjo aplankyti Bostono lietuvių namus ir Šv. Petro ir Povilo lietuvių katalikų parapiją. Šventės rengimo komitetas pasirūpino, kad šventėje dalyvaujantys šokėjai ir žiūrovai prieš šventę galėtų dalyvauti religinėse apeigose. Katalikams šv. Mišias atnašavo prelatas Edmundas Putrimas kartu su vietiniais Bostone gyvenančiais lietuviams kunigais. Visas šventinio savaitgalio dienas buvo galima apsilankyti viešbučio koridoriuose veikusioje mugėje, kurioje buvo gausu meno darbų ir kitų prekių.

Šventės savaitgalį vyko daug neformalių giminių bei draugų susibūrimų ir net staigmenų. Per šventės pertrauką arenos viduryje vienas šokėjas pasipiršo savo mylimajai.

Ar XIV šokių šventė visais požiūriais atitiko visų lūkesčius? Niekada to nebus. Bus šokėjų, kurie primiršo žingsnelius ir ne ten pasuko ar kuriems netyčia nukrito karūna, nusmuko ba-

tas... Šokėjai juk pasišventę mėgėjai, o ne profesionalai... Žiūrovai džiaugėsi, kad galėjo viską stebėti ne tik gyvai, bet ir didžiuoliame ekrane. Buvo dalyvių, kurie pasigedo jiems pažįstamų ir mėgstamų šokių. Vienas svečias iš Lietuvos akcentavo, kad jam patiko šokių mokytojų pagerbimo vakaras prieš šventę. Rengimo komitetas ir bostoniškieji savanoriai džiaugėsi savo sunkių ruošos darbų bei lėšų telkimo vaisiais.

Pirmoji XIV šokių šventės dalis – „Žemele, kelk“. Antroji – „Apuoskim derlių šokių pyne“. Polkos, valsai, liaudies rateliai, kubilai. Berniukai ir vyrai, merginos ir moterys atskirai ir kartu. Arenoje vietos užteko ir seniems kolektyvams, kurių nariai vilkėjo drabužius, paveldėtus iš savo mamų, močiūčių, ir naujiems, specialiai šiai šventei susibūrusiems kolektyvams su naujai, specialiai šiai šventei įsigyta apranga.

Apie Šokių šventę Lietuvių tautinių šokių instituto pirmininkė Danguolė Razutytė-Varnienė leidinyje rašė: „Štai ir vėl pasikartoja stebuklas – susibūriame, bendraujame, susipažįstame.“ Gal tai didžiausias XIV ir ankstesnių išėivijos tautinių šokių švenčių pasiekimas – tas stebuklas, kuris suburia visus išėivijos šokėjus...

Ramunė Kubiliūtė

Šventės akimirkos

Einam basi!

Vadovai. Antroje eilėje iš kairės: Kovas Kulbis, Viktoras Rušėnas, Virgilija Gaškaitė, Mikas Giedraitis, Nora Sadauskaitė, Kovas Polikaitis, Dovas Lietuvninkas, Matas Lapkus, Tomas Čyvas; sėdi iš kairės: Siga Kisieliūtė, Vija Aleksaitė, Alena Pranckevičiūtė, Lija Siliūnaitė

Liepos 22–29 dienomis „Dainavoje“ vykusios ateitininkų sendraugių stovyklos tema „Einam basi!“ Viena iš stovyklos organizatorių Viktutė Siliūnienė, paklausta apie stovyklos temos parinkimą, pasakojo, kad „norėjosi priminti apie tai, kas atsitinka, kai einame basi, kai pajaučiame gyvenimą, kuris mus supa, kai pabandome gyventi kukliai, paprastai, kad neprarastume būtino ryšio su Dievu, su mus supančiais žmonėmis, su pasauliu. Norėjome prisiminti ir Palaimintąjį Jurgį Matulaitį, kuris savo paprastumu, gerumu ir meile turėjo nemažą įtaką mūsų

tautai. Stovykla – tai bandymas susieti stovyklos tikslus su Palaimintojo mintimis. Kuriant programą nepamiršti ir ateitininkų principai: šeimyniškumas, katalikiškumas, inteligentiškumas, visuomeniškumas ir tautiškumas. Prie jų deriname paskaitas, pokalbius, užsiėmimus. Tikimės, kad stovykla paskatins naujai pažvelgti į tai, kas seniai žinoma, bet sunkiai įgyvendinama, suprasti, kad tikra laimė ir džiaugsmas ateina ne iš daiktų, bet iš ryšių. Tie ryšiai – šeima, Bažnyčia, tauta, mokslas, visuomenė – yra ateitininkų gyvenimo pagrindas.“

Stovykla prasidėjo šv. Mišiomis po ažuolu. Stovyklos kapelionas kun. Vytautas Kirka ir brolis Lukas Laniauskas, SJ, kvietė mus pamąstyti apie tai, kad būdami basi jautriau pajuntame savo aplinką ir įvertiname tai, kas brangu. Vėliau vyko stovyklos atidarymas ir žaidimai, per kuriuos susipažinome su stovyklos vadovais ir vienas su kitu. Pirmas vakaras – tai galimybė sutikti senus draugus, susipažinti su naujais.

Pirmadienio tema – „Mūsų pavyzdys tebūna Jėzus Kristus“. Ši diena, kaip ir kitos, prasidėjo šv. Mišiomis, bendru dainavimu. Paulius ir Alma Jankai pristatė temą „Sveika dvasia sveikame kūne“. Pranešėjai – fiziniai terapistai. P. Jankus kalbėjo apie kūno priežiūrą ir fizinio terapistų uždavinius,

pristatė Amerikoje vis didėjančią nutukimo problemą, papasakojo apie judėjimo, mankštos reikšmę. Antrąjį pokalbio dalyje dalyviai buvo suskirstyti į grupes ir perėjo keturias stotis. Lankstumo stotyje Alma aiškino, kaip lankstumas padeda apsisaugoti nuo susižeidimų. Pusiausvyros stotyje buvo programa pasitikrinti pusiausvyrą ir išmokyti keletą pratimų jai gerinti. Smagaus žygiavimo stotyje dalyviai mokėsi pasitikrinti pulsą prieš ir po sporto. Praktinių patarimų stotyje dalyviai mokėsi naudotis ramentais, vaikštytynėmis, invalido vežimėliu. Po praktinės dalies buvo nemažai klausimų ir pasidalijimų asmeniniais išgyvenimais.

Antradieniui pasirinkta pal. J. Matulaičio mintis: „Rūpinkimės ne paviršutiniaisiais ženklais pasižymėti, o tik dvasia.“ Iš Lietuvos atvykęs kun. Vytautas Kirka savo paskaitoje „Sugrįžkime pas Tėvą“ per sūnaus palaidūno palyginimą kvietė įsijausti į šią Evangelijos vietą ir rasti vietą savajam „aš“, bandyti suprasti, ką Dievas nori pasakyti. Nors esame pripratę skaityti šią Evangeliją iš sūnaus pa-

laidūno perspektyvos, galima į ją žiūrėti ir kaip į tėvo meilės parabolę. Centrinis veikėjas būtų tėvas – gailėstingas Tėvas. Reikia prisiminti, kad gyvenimas nėra visiems vienodas, bet individualus. Kunigas Vytautas mums priminė, kad, nors ir kaip destruktvyviai pasielgiame, Dievas laukia, kad mes sugrįžtume pas Jį.

„Kuo daugiau bus Dievo ir artimo meilės tarp jūjų, tuo kiekvienas bus karštesnis: kiekvienas tada neš aną ugnį, kuria kitus uždega.“ Ši pal. Jurgio Matulaičio citata lydėjo dalyvius ketvirtąją stovyklos dieną. Tą dieną Daiva Piščikaitė pristatė temą „Kiekvienas vaikas nusipelno mylinčios šeimos“. Daiva gimė ir augo Kaune, prieš 10 metų atvyko į JAV. Dabar dirba Catholic Charities organizacijoje su šeimomis, kurios nori įsivaikinti, taip pat dirba Lietuvių psichologijos ir dvasinės pagalbos draugijoje, Čikagoje. UNICEF duomenimis, pasaulyje yra 143–210 mln. našlaičių. Kasdien maždaug 5760 vaikų pasaulyje tampa našlaičiais. Vaikų globos institucijos yra įvairios, tačiau vis

vien vaikai tampa skaičiais ir statistika. Ten labai trūksta stabilų asmeninių ryšių. Daiva pasakojo apie emocines, fizines ir net protines pasekmes globos sistemoje išaugusių vaikų. Vyko diskusijos, pateikta klausimų.

Ketvirtadienio tema – „Dievo ir artimo meile deganti širdis daug vertesnė nei bet koks mokslas“ (pal. J. Matulaitis). Šios dienos paskaita neįprasta. Į salę įžingsniavo Šatrijos Ragana (Rita Vencloviėnė), Vincas Mykolaitis-Putinas (Vainis Aleksa), Salomėja Nėris (Audrė Budrytė-Nakienė).

Šatrijos Ragana (Rita Vencloviėnė), Vincas Mykolaitis-Putinas (Vainis Aleksa), Salomėja Nėris (Audrė Budrytė-Nakienė)

Kulbių šeima prie laužo. Iš kairės: Lukas, Gabrielius Urbaitis, Kovas, Vidas, Rytas, Vasara, Rūta ir Tadas

Šv. Mišių metu

meilę muzikai, kuri taip pat įkvėpė ją kurti. Ji buvo svajotoja, gamtos mylėtoja, romantiškos sielos, pažino valstiečių padėtį ir aprašė juos sunkiai dirbančius, siekiančius geresnio gyvenimo. Nors dvare buvo vartojama lenkų kalba, bet ji, bendraudama su kaimiečiais,

išmoko lietuvių kalbą. Meilė lietuviškam žodžiui yra dažna tema jos kūryboje. Vėliau ji taip pat rūpinosi mergaičių ir moterų teisėmis. Susirinkusieji išgirdo daug informacijos apie Šatrijos Raganos šeimą, mokslus gimnazijoje ir užsienyje, apie jos įsimylėjimus... Buvo skaitomos ištraukos iš žinomų rašytojos kūrinių. Vėliau susirinkusiesiems prabilo V. Mykolaitis-Putinas. Jis pasakojo, kaip įstojo į kunigus, bet, norėdamas būti rašytoju, negalėjo suderinti abiejų pasauliųjų. Metė kunigystę, vedė, bet vis tiek vienišumo jausmas jo nepaliko. Iki mirties jis nebuvo tikras, ar teisingą sprendimą padarė. Putinas papasakojo apie užsienyje praleistą laiką, kitus darbus, skaitė ištraukų iš jo kūrybos. Į susirinkusiuosius

kreipėsi Salomėja Nėris. Ji pasakojo apie meilę iš pradžių Lietuvai ir gamtai, jos poreikį „išliet tą meilę žodžiais“, apie jos mokslus Kauno universitete, jos gyvenimą didmiestyje, apie pirmus eilėraščius, ateitininkų žiniaraščio redagavimą, meilės intrigas, studijas Vienoje ir pažintis su studentais marksistais. Ji buvo pagauta marksistų noru viską pakeisti ir grįžusi į Lietuvą įstojo į trečiafrontininkų būrelį, ten spausdino savo eilėraščius ir vėliau tapo LTSR deputate. Antrojo pasaulinio karo metu ji su sūnumi pasitraukė į Rusiją. Tada ir pradėjo atgimti jos meilė Lietuvai.

Penktadienio tema – „Ne tik turime žiūrėti, kad patys kaskart geriau susiorganizavę ir susitvarkę būtume, bet kad ir kitus aplink save telktume ir

Stovyklos marškinėliai ir basos kojos...

vienytume geriems darbams“ (pal. J. Matulaitis), Gintaro Vaišnio paskaita „Apie širdies darbus“ arba „Kaip beveik likau basas“. Paskaitininkas kartu su draugu, širdies chirurgu 1999 m. įsteigė kompaniją DeFib-Tech, kuri gamina defibriliatorius, kurie naudojami elektrinių impulsų ritmo atkūrimui žmogaus širdžiai sustojus. Pranešėjas pasakojo apie savo įmonės tikslus, jos kūrimo sunkumus ir dabartinę veiklą.

Šeštadieniui skirta pal. J. Matulaičio citata – „Savo nuomonių reikia laikytis, bet dėl kitokios nuomonės žmonių turėti kuo didžiausią meilę.“ Tą dieną vyko pokalbis „Ateitininkija šiandien: atsiliepiame į jaunimo klausimus“. Moksleiviai per savo stovyklą buvo kviečiami surašyti savo klausimus, kad sendraugiai į juos atsakytų. Studentai suskirstė šiuos klausimus į penkias kategorijas ir pateikė sendrau-

giams. Sendraugiai, susiskirstę į grupes, stengėsi atsakyti į pateiktus klausimus. Vienas iš grupės parašė atsakymą ant lentelės ir visi sendraugiai asmeniškai balsavo, ar atsakymas tinkamas. Tad pateikiam moksleivių klausimus ir sendraugių atsiliepimus, pradėdami daugiausia balsų surinkusiu atsakymu. Sendraugiai nuoširdžiai svarstė ir diskutavo moksleivių iškeltus klausimus.

Be paskaitų, diskusijų, kasdienių šv. Mišių, maudymosi, sporto, bendravimo vakarų, dar vyko dokumentinių filmų peržiūros, susikaupimo vakaras, programa prie laužo, šokių ir dainų šventė, iškyla po „Dainavą“, „vestuvės“, šachmatų turnyras, piešimas, mezgimas, zumba, atskiri užsiėmimai vaikams, žuvavimo turnyras.

V. Siliūnienė, paklausta, kokią žinią, mintį per šią stovyklą norėjo perduoti jaunimui, pasidžiaugė, kad vaikai, ypač jau-

niausi, dažnai eina basi, tik vėliau pripranta prie patogumų ir komforto. „Aš skatinu jaunimą, kuris jau artėja prie slenksčio, kurį ivardijame kaip „suau-gęs“, prisiminti Jėzaus įsakymą apaštalams, kai juos išsiuntė į pasaulį, neimti daugiau negu tai, ko reikia. Neprisirišk prie tų dalykų, kurie atims dėmesį nuo tai, kas esminis, nuo ryšio su Dievu ir vienu su kitais. Kaip išgirdome per šv. Mišių pamokslą pirmą stovyklos dieną, basumas leidžia pajusti tą pasaulį, kurį mums Dievas dovanuoja. Kaip eiti link Jo, jei ne basiems, kaip Jėzus ėjo?“

Einam basi... Einam kartu...
Einam...

*Pagal Lionės Kazlauskienės,
Dalios Sadauskienės,
Ritos Giedraitienės, Viktutės
Siliūnienės dienų aprašymus
parengė Daina Čyvienė*

Piešimo užsiėmimas

Yra tokia vieta...

Ar kada nors įsivaizdavote, kad pasaulyje yra tokia vieta, kurioje anksti rytą atsikėlę 9–14 metų vaikai daro rytinę mankštą, nusimaudę kelia Lietuvos Respublikos vėliavą, gieda valstybės himną, susikaupia ryto maldai ir visą dieną prisimena šv. Augustino žodžius „Mylėk ir daryk ką nori“. Jei tyli – tyli iš meilės, jei šaukia – šaukia iš meilės, jei taiso – taiso iš meilės, jei atleidžia – atleidžia iš meilės: siekia, kad juose būtų meilės šaknis, iš kurios tik gera tegali kilti. Klausiate, kur tai? Žinoma, kad Berčiunuose – Jaunųjų ateitininkų sąjungos organizuojamoje vasaros stovykloje.

Nuo liepos 3 iki 12 d. į Berčiunų kaime esančią stovyklavietę iš visų Lietuvos kampelių sugužėjo apie 120 stovyklautojų, kuriais rūpinosi gausi vadovų komanda. Vadovai, nusiteikę rimtam, atsakingam darbui, savo globėju pasirinko šv. Juozapą – darbininkų užtarėją, kurio padedami iki paskutinės atsiveikimo su vaikais minutės dainavo dainas, grojo gitara, špsojosi.

Stovyklautojai savo būreliuose taip pat turėjo globėjus, jų gyvenimo epizodus pristatė vaidinimų vakare. Jaunieji aktoriai stebino išmone, aktoriniais sugebėjimais, drąsa. Tačiau svarbiausia, kad kiekvienam buvo suteikta galimybė bent kelias minutes įsijausti į šventųjų kailį, atrasti panašumų dabartiniame gyvenime ar savo asmeninėje patirtyje.

Evaldo Darškaus nuotrauka

Kiekvieną rytą ir vakarą vadovus bei stovyklautojus laimindavo stovyklos kapelionas kun. Mozė Mitkevičius. Pirmą kartą atvykęs į Berčiūnus, jis žavėjosi viskuo, kas vyksta, o visi žavėjosi juo – dešimt dienų vaikai ir suaugusieji įdėmiai klausėsi aukščiausio lygio pamokslų, o jo vedamas pamokėles laikė pačiomis įdomiausiomis. Kun. Mozės buvimas lėmė tai, kad stovyklautojai tikrai suprato, ką reiškia „Mylėk ir daryk ką nori“.

Liepos 8 d. į stovyklą atvyko apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Luigi Bonazzi. Lietuvos kankinių bažnyčioje garbingas svečias kalbėjo apie pagrindinę stovyklos temą – meilę. Jis teigė, kad kiekviename iš mūsų yra Kristus įdiegta meilės sėkla, kurią mes atpažįstame per Kryžiaus kančią. Toji kančia mums parodo, kokia yra meilė. Ji lengvai pastebima, nes yra visur: tiek gamta, tiek žmonės – visa kūrinija yra iš jos išaugusi.

„Kaip manote, kodėl diena užleidžia vietą nakčiai?“ – klausė nuncijus. Atsakymas sužavėjo savo paprastumu – iš meilės. Klausimas ir atsakymas atskleidžia meilės veikimo esmę – turime mylėti visus, net tuos, kuriuos mylėti nėra lengva. Norėdamas visiškai įsiklausyti į kitą, turi apmirti sau. Apmirti reiškia pamiršti, kad tam tikru momentu egzistuoji, ir nesąlygiškai priimti prieš tave esantį. Toks yra meilės veikimo mechanizmas.

Svečias taip pat pabrėžė meilės pirmumą. Sakė, kad nereikia laukti, kol kas parodys meilės ženklą. Reikia pačiam sleisti tai, kas buvo pasėta mumyse – tai neiššvaistoma. Savo žodžius nuncijus iliustravo pavyzdžiu: „Kodėl aš šiai mergaitei šypsauis pirmas, nelaukdamas, kol ji man pirma nusišypsos? Dėl to, kad meilė nelaukia, ji visada yra pirma.“

Apaštališkojo nuncijaus arkivyskupo Luigi Bonazzi atvykimas į stovyklą tapo ypatingos reikšmės įvykiu. Tiek vaikai, tiek vadovai buvo itin pagerbti ir apdovanoti suteiktu popiežiaus palaiminimu.

Visos stovyklos dienos buvo labai skirtingos. Įvairovė atspindėjo pagrindinėse dienos temose: tikėjimas, auka, malda, draugystė, kūryba, dovana, gyvenimas, kiti žmonės... Be meilės. Buvo užduotas klausimas – kas būtų, jei šie paminėti dalykai būtų be meilės. Žaisdami strateginius žaidimus, ruošdami pasirodymus

Anto Beno Ališausko nuotrauka

vakaro programoms, pamokėlių metu stovyklautojai turėjo išsiaiškinti ir vakare per aptarimus sau pateikti atsakymą, kas būtų, jei trūktų šio jausmo.

Labiausiai sujudo stovyklautojai, kai pasirodė renginių organizatorių „Trijų karalių“ komanda. Jos vadovas R. Žiogas išjudino visą stovyklavietę: vyko spartakiada, šokiai, dainų vakarai. Kas buvo kiek pavargę, paskutinį vakarą galėjo sėdėti prie didžiulio laužo ir dainuoti liaudies dainas.

Stovykloje ypač įdomus buvo naktinis žygis. Pagrindinė žygio taisyklė – tylą. Jos buvo laikomasi itin sąžiningai. Baugioje nakties tamsoje knibždėjo niekada gyvenime nematyti personažai: pykčio, ramybės, paskalų, meilės, nevirties, atvirumo ir t.t. Mišrių būrelių narių komandos keliavo pasirinktu maršrutu. Atėjusios į punktus, komandos turėjo atlikti užduotis, kurioms reikėjo atvirumo, nuoširdumo, drąsos ir sumanumo. Žygį vainikavo bendras susitikimas ir pasidalijimas punktuose surinktais draugystės obuoliais.

Stovyklos organizatoriai nuoširdžiai dėkoja tėveliams, kurie dešimčiai dienų leido savo vaikams pajauti kiek kitokį gyvenimą. Taip pat dėkingi Lietuvos katalikų religinei šalpai bei Švietimo ir paramos fondui. Be jų paramos į stovyklą nebūtų atvykę tiek daug jaunų, gražių veidų.

Šią vasarą dar vyks dvi Jaunųjų ateitininkų sąjungos organizuojamos stovyklos. Net sunku įsivaizduoti, kiek daug vaikiškos šilumos Berčiūnai prikaups, kad ir žiemą būtų šilta.

Mintautė Šeškaitė

Berčiūnai...

Šis žodis jau seniai įstrigęs mano galvoje. Nėra dienos, kad nepasidalinčiau su draugais, tėvais, giminėmis, pažįstamais savo prisiminimais apie šią stovyklą. Nėra dienos, kad nežvilgtelėčiau į šaunios savo šešių berniukų grupelės nuotrauką ir neprisiminčiau jų pokštų, šypsenų, kutenimų, apkabinių, gražių žodžių ir minčių.

Vis dar ilgiuosi tos vietos ir žmonių, kurie supo mane tą savaitę. Labai džiaugiausi matydama, kaip vaikai kas dieną keičiasi į gera. Įpusėjus savatei jiems beveik nereikėdavo duoti pastabų (o juk tai 7–10 metų vaikai, vikrūs, šiek tiek paddykę, pilni energijos, įspūdžių, keisčiausių idėjų ir įdomiausių minčių). Jie net pradėjo vieni kitus mokyti, aiškinti, kas yra negerai, kaip nederėtų elgtis. Vaikai visada stengdavosi padėti ieškančiam pagalbos, o pamatę liūdintį skubėdavo jį apkabinti ir paguosti. Širdelėje buvo taip gera matyti, kaip mažieji tampa vienas kitam tarsi angelai, kurie stengiasi, kad šalia esantis žmogus jaustųsi mylimas. Bėgant savaitei, jaunieji stovyklautojai vis dažniau dalydavosi su stovyklos draugais bei vadovais savo džiaugsmiais, liūdesiu, kartais netobulumais, o kartais gera nuotaika. Jie jau nebijodavo pasakoti, kas darosi jų galvelėse ir širdelėse, nebijodavo paprašyti pagalbos, patarimo. Buvo gera jaustis jų paslapčių saugotoja, jų autoritetu ir draugu.

Galbūt skamba šiek tiek keistai, kad vaikai per tokį trumpą laiką tapo labiau moralūs, bet tai įvyko todėl, kad vaikams buvo leista būti vaikais – daryti tai, ką jie sugeba geriausiai, bet kartu jie buvo mokomi tam tikros „disciplinos“: suprasti, ko iš jų nori Dievas, tėvai, draugai, suprasti, jog kiekvienam svarbu būti savimi, nebijoti reikšti savo minčių, gerbti ir pajusti šalia esantį žmogų. Manau, jog vaikai šias pamokas puikiai įsisavino ir savaitės bėgyje tai puikiai įrodė. Šį mažą stebuklėlį, vardu Berčiūnai, dar ilgai nešiosiu savo širdelėj.

Miglė Viselgaitė

Septynis kartus aplink Lietuvą

Ar žinote, kiek kilometrų reikėtų įveikti, norint nukeliauti tiek, kiek siekia bendras Lietuvos sienos ilgis? Galima prisiminti, kad kelionės ilgį sudaro tiek, kiek trunka nuvažiuoti iš Vilniaus į Klaipėdą daugiau nei penkis kartus. Ateitininkai, dalyvaujanti TAPK projekte, Lietuvą apkeliavo beveik 7 kartus, įveikdami net 12 tūkstančių kilometrų! Pėsčiomis, dviračiais, autobusais, traukiniais buvo aplankyta ne tik Lietuvos sostinė, Trakai, Kaunas, Šiauliai, Panevėžys, bet ir įvairūs Lietuvos regionai, artimiausi savo krašto objektai. Kas tai pasakotino?

Viskas prasidėjo daugiau nei prieš metus, kai trys organizacijos: Lietuvos jaunimo organizacijų taryba, Lietuvos skautija ir Ateitininkų federacija pasirašė sutartį su Švietimo mainų ir paramos fondu dėl jungtinės pilietiškumo ir tautiškumo ugdymo programos TAPK vykdymo. Pirmieji projekto žingsniai buvo nedrąsūs, dažnai kildavo klausimų ir abejonių.

Nuo 2011 metų sausio mėnesio vykusioje programoje pajudėjo ledai. Ateitininkai miesteliuose, mokyklose, bendruomenėse aktyviai įsijungė į visuomeninius Vasario 16-osios ir Kovo 11-osios renginius. Kartu su globėjais jie rengė programas: kūrė menines kompozicijas, miestelių žmonėms dalijo savo pačių gamintas trispalves, ruošė piešinių, dainų konkursus, viktorinas, pvz., „Vienuolika klausimų apie Kovo 11-ąją“. Kiek prakutę, organizuodavo ekskursijas į Seimo rūmus ir Prezidentūrą. Net Lietuvos geležinkelių kasų darbuotojos dar iki šiol prisimena gausų moksleivių būrį, Sausio 13

dieną vykstantį iš Kauno į Vilnių – ne kasdien tokios grupės užima trečdalį traukinio vietų!

Kitokie Joninių laužai

Birželį visoje Lietuvoje liepsnojo Joninių laužai. Tai bene gausiausia vasaros šventė, kuri sukviečia nemažai įvairaus amžiaus žmonių. 2011 metais Joninės tapo savitu „teletiltu“ tarp kuopų. Apie tūkstantį ateitininkų vienu metu šventė skirtinguose Lietuvos kampeliuose: Marijampolėje, Nemunaityje, Alytuje, Kaune, Kulautuvoje, Krakėse, Kaltinėnuose, Kaišiadoryse, Gargžduose, Viekšniuose, Žemaičių Kalvarijoje, Telsiuose, Panevėžyje, Obeliuose, Kupiškėje, Papilėje, Ignalinoje, Švenčionėliuose.

Ateitininkai ne tik patys mokėsi iš naujo atrasti šios šventės tradicijas ir prasmę, bet kvietė tai daryti ir į šventę atėjusius. Į vienos kuopos Žemaitijoje kvietimą – Jonines švęsti be alkoholio atsiliepė tiek šeimų, jog susirinkusieji net netilpo salėje.

Stovyklose buvo klausama: ar mylime Lietuvą?

Beveik tūkstantis vaikų dalyvavo ateitininkų stovyklose, organizuotose visoje Lietuvoje! Per dvidešimt stovyklų organizavimo metų pirmą kartą ne tik Berčiūnuose buvo dirbama pagal tą pačią programą „Aš myliu Lietuvą, ar mylit ją jūs?“ Pagal ją buvo organizuotos stovyklos Nemunaityje ir Šventojoje. Daugiau kaip 700 vaikų kartu su šimtu

vadovų stovyklose ieškojo atsakymo, kaip galima mylėti Tėvynę savo kasdienybėje.

Kauno Šv. Ignaco Lojolos kuopa Kulautuvoje moksleivius ragino: „Būk“ ateitininku! Kiekviena diena buvo skirta vis kitam ateitininkų principui. Per asmeninę refleksiją ir įvairias užduotis, žaidimus, vakaro programas moksleiviai gilinosi, ką reiškia būti inteligentiškam, šeimyniškam, visuomeniškam, tautiškam. Svarstydami tikėjimo klausimus kuopos nariai bandė atsakyti, ką reiškia būti kataliku.

Pakutuvėnuose, pas brolius pranciškonus, stovyklavę dalis Žemaitijos moksleivių ateitininkų gvildeno temą „Kuriančioji meilė“, kiekvieną dieną atskleisdami augimo, bendravimo, dvasinio gyvenimo, meilės ir davimo grožį. Marijampolės „Saltinio“, Švenčionėlių „Ryto“ kuopos stovyklas užbaigė Joninių švente. Vabalninko „Kazimiero Vasiliausko“ ateitininkų kuopa Šukionyse džiaugėsi bendryste vieni su kitais, žaidė žaidimus, varžėsi krepšinio aikštelėje. Igliaukos „Saulėtekio“ kuopos ateitininkai stovykloje susipažino su pajūrio krašto istoriniu ir kultūriniu paveldu.

Gyvosios istorijos pamokos

Rudenį didžioji dalis kuopų gilinasi į partizaninio judėjimo istoriją, ėjo partizanų keliais, susitiko su gyvais tų įvykių liudytojais. Gyvas istorijos pasakojimas vaikus taip įtraukė, kad po jo gimė trumpas filmukas, o Kauno krašto kuopų nariai ne tik tarpusavyje nepasidalijo knyga, bet į tai įtraukė ir savo tėvelius.

Ateitininkai svarstė ir bandė suprasti, ką reiškia būti savo tautos piliečiu ne tik kuopos veikloje, bet ir moksleivių akademijose. Dvi iš jų buvo Rukloje – kariuomenės batalione. Norėdami į jas patekti moksleiviai parašė per 700 psl. rašinių! Paskaitas skaitė ir užsiėmimams vadovavo apie 40 įvairių sričių specialistų.

Septyniolika mėnesių vykusioje programoje dalyvavo 4200 įvairaus amžiaus mokinių iš 128 Lietuvos mokyklų, iš jų – daugiau nei 1500 ateitininkų. Į programą įsijungė daugiau nei 50 kuopų iš visos Lietuvos – Telsių, Panevėžio, Vilniaus, Kauno, Alytaus, Marijampolės kraštai. Programa buvo finansuojama iš Europos socialinio fondo lėšų, administruojama Švietimo mainų ir paramos fondo.

Kristina Šmulškštytė

Palaimintojo arkivyskupo Jurgio lydimi...

Mes, pandėliečiai ateitininkai, negalime pamiršti nuostabios kelionės, kurią padovanojo mus globojantys Šv. Elžbietos vienuolyno sesutė Mirta ir Reinbeko klebonas Gerhardas Gerdingas iš Vokietijos. Liepos 10–13 d. gausus būrys Pandėlio šv. Onos kuopos ateitininkų kartu su parapijos klebonu kun. Kostu Balsiu, vargonininke Asta Davoliene ir kuopos globėja Egle Glemžiene patraukėme į nuotaikingą kelionę po Lietuvą, kurią paskyrėme Palaimintojo Jurgio Matulaičio metams. Keliaudami iki Marijampolės susipažinome su Suvalkija ir Dzūkija, bet nepabūgome pažvelgti ir į savo kraštą – Aukštaitiją.

Pirmoji aplankyta vieta – Utenos rajone. Kad kelionė būtų sėkminga, atsigėrėme vandens iš švento Krokulės šaltinio. Vėliau Utenoje susitikome su savo kraštiečiu, Pandėlio vidurinę mokyklą baigusiu kunigu Henriku Kalpoku, kuris mums papasakojo apie Utenos Dievo apvaizdos bažnyčią, jos statybą, prisiminė mokslo metus Pandėlyje. Buvo malonu aplankyti ir klebono kun. K. Balsio anksčiau puoselėtas parapijas: Leliūnus ir Pakalnius. Leliūnuose maloniai pasitiko kun. Alfredas Puško, klausėme nuostabios vargonų muzikos. Pakalniuose apžiūrėjome mūsų klebono po gaisro atstatytą bažnyčią. Apie ją gyvai pasakojo ir nelaimės naktį prisiminė kun. Kostas. Molio lipdinių muziejuje, Leliūnuose, įspūdį padarė puodų gausa, čia mokėmės žiesti puodus. Aplankėme atstatytą kompozitoriaus Juozo Karoso sodybą. Čia mūsų laukė staigmena – ant laužo kepta kiaušiniėnė. Tai buvusių kun. Kosto parapijiečių dovana mūsų atvykimo proga. Visus sužavėjo Leliūnų seniūnės Linos Petronienės svetingumas.

Vakarėjant patraukėme link pagrindinio pirmosios dienos kelionės tikslo – susitikimo su jaunimo šlovinimo grupe „Aukštyn širdis“ Molėtuose. Susipažinę visi kartu bažnyčioje šlovi-

nome Viešpatį. „Aukštyn širdis“ mus išmokė, kad šlovinti galima ne tik giesmėmis, kurios ir taip yra dviguba malda, bet ir kūno padėtimi bei vėliavomis, kurios savo spalvomis simbolizuoja tam tikrus dalykus. Pirmoji diena – ramybės ir susikaupimo bei šlovinimo patirtis, žmonių nuoširdumas.

Pirmoji mūsų nakvynė buvo Kaune, Šv. Elžbietos seserų vienuolyne. Čia mus sutiko sesutė Jolanta, su kuria keliaujame ir bendraujame jau metus. Rytą, po klebono aukotų šv. Mišių, patraukėme į nuostabų Pažaislio vienuolyną. Čia išvydome freskas, senesnes nei 400 metų, užėjome į kriptą ir į kambarius, kurie mena išties baugių dalykų. Labiausiai jaunimą sužavėjo skaičiai, pvz. kolonų Pažaislio vienuolyne yra tiek, kiek savaitėje dienų, langų – kiek metuose dienų. Vienuolyne ne tik klausėmės įdomių pasakojimų, bet ir pasimokėme rašymo plunksna subtilių edukacinėje programoje „Su plunksna prie spingsulės“. Vidurdienį nuvykome į Kauno kunigų seminariją, susipažinome su būsimų kunigų studijomis. Mūsų klebonas prisiminė savo studijų metus, apžiūrėjome ten esančią parodą. Šią dieną skyrėme susipažinimui su vienuolyne ir kunigybe.

Ankstų ketvirtadienio rytą išskubėjome į Marijampolę, link kelionės tikslo – Pal. arkivyskupo Jurgio Matulaičio relikvijų. Po šv. Mišių, skirtų kunigams, vienuoliams ir tikybos mokytojams,

pasimeldėme prie Palaimintojo altoriaus. Apžiūrėjome nuostabų Jurgio Matulaičio muziejų su daugybe jo daiktų ir eksponatų, bylojančių apie sunkų, Dievui paaukotą gyvenimą. Gidas papasakojo apie silpną Palaimintojo sveikatą ir apie troškimą atnaujinti Marijonų vienuolyno veiklą. Nuostabu, kiek daug gali nuveikti vienas žmogus. Interaktyvioje erdvėje ir mes prisiekėme „blogį nugalėti gerumu“ ir įsiamžinome fotografijoje. Jautėme, kad Palaimintasis mus laimina, tad buvo verta čia apsilankyti.

Toliau mūsų laukė Druskininkai. Čia atsipalaidavome vandens parke. Permiegoti mus priglaudė Druskininkų šv. Apaštalo Baltramiejaus parapija. Esame dėkingi jos klebonui kun. Žydriui Kuzinui.

Rytą mūsų laukė ilgas kelias namo. Pakeliui apsilankėme Grūto parke. Čia istorija atgyja ir mena tuos laikus, kai augo mūsų tėvai.

Už nuostabią patirtį per šias dienas ir už kelionę esame ypač dėkingi vienuolei sesutei Mirtai, skyrusiai lėšų jaunimui, ir kelionės organizatoriui bei vedliui kun. Kostui Balsiui. Dalydamiesi įspūdžiais, jau Druskininkuose stebėjomės tuo, kiek daug davė ši nepaprasta išvyka. Visi namo grįžome labiau susidraugavę, pilni įspūdžių ir geros nuotaikos.

Girmantė Stakėnaitė ir Žilvinas Tokarevas,
Pandėlio šv. Onos kuopos ateitininkai

DĖKOJAME

Už paramą „Ateičiai“:

**Teresei Landsbergienei,
Bronei Paulienei,
Rokui Tamoševičiui,
Vaidotui Vaičiaiui,
Elonai Vaišnienei,
Linai ir Arui Žlioboms**

Džiugui Staniškiui už padovanotus „Ateities“ komplektus,
Juozui Polikaičiui už atsiųstas vertingas knygas

Elonai Vaišnienei už „Ateities“ prenumeratą,
Poškonių lopšelio-darželio personalui ir
Poškonių bibliotekai

